

PASAULES UZSKATS: PAŠNOVĒRTĒJUMS UN REALITĀTE

Latvijas iedzīvotāju ideoloģiskais portrets

2012.gada marts

Satura rādītājs

1. Ievads	3
2. Metodoloģijas apraksts	4
3. Galvenie secinājumi	5
4. Ideoloģiskā tipoloģija: kreisie vai labējie un konservatīvi vai liberāļi	8
4.1. Kreisie vai labējie.....	8
4.2. Konservatīvie vai liberāļi	14
4.3. Pašvērtējums un faktiskās vērtību orientācijas).....	20
4.4. Latvijas iedzīvotāju ideoloģiskā segmentācija	23
5. Nacionālisms/ idejas „Latviju latviešiem” magnētisms	24
6. Valsts galvenie uzdevumi - sociālistisks, konservatīvs vai liberāls pieprasījums	27
7. Kāda retorika šķiet simpātiska Latvijas iedzīvotājiem?.....	31
8. Ko sabiedrība sagaida no skolām: kārtību un disciplīnu vai radošumu un brīvību	35
9. Suverenitāte vai ciešāka Latvijas starptautiska integrācija	38
10. Iedzīvotāju attieksme pret globalizāciju	41
11. Protekcionisms vai brīvais tirgus.....	44
12. Ko iedzīvotāju vēlas no valdības – nodokļu jautājuma paradokss	48
PIELIKUMI.....	52
SKDS 2012. gada janvāra Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija	
Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums	
Respondentu sociāli demogrāfiskais profils	
Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula	

1. Ievads

Ideoloģijas ir koncepcijas bez pilnīgi precīzi definētiem rāmjiem un robežām, kuras veido daudzu puslīdz saskanīgu ideju kopums. Taču indivīda līmenī reti kad visi cilvēka uzskati un pārliecības ir pilnībā ideoloģiski saskanīgas. Daudz biežāk atsevišķu indivīdu pasaules uzskatu veido daudzu un dažādu savstarpēji pretrunīgu uzskatu kopums, kurš turklāt ir atkarīgs no dažādiem apstākļiem un līdz ar to mainīgs laikā. Tā kā indivīdu pārliecības vairumā jautājumu ir ļoti virspusīgas, tad ļoti bieži tēmas konteksts var noteikt indivīda viedokli kādā no jautājumiem un, mainoties kontekstam, mainās arī viedoklis. Līdz ar to ir jēgpilni runāt par atsevišķu indivīdu pārliecību rezultējošajiem vektoriem un šo vektoru intensitāti, spēku (piemēram, vai biežāk tiek atbalstītas kreiso vai labējo idejas, un cik lielā mērā tās tiek atbalstītas). Taču novērojums, ka kāds atsevišķs indivīds biežāk sliecas atbalstīt, piemēram, labējo idejas, neļauj pilnīgi droši prognozēt, kāda varētu būt šī indivīda pozīcija katrā atsevišķā jautājumā, kas saistīti ar kreiso – labējo dalījumu.

Lai analizētu Latvijas iedzīvotāju uzskatus, šī pētījuma vajadzībām tika izvēlēti dažādi jautājumi ar mērķi maksimāli plaši aptvert kreiso – labējo un konservatīvo – liberāļu uzskatu sistēmu, vienlaikus ievērojot, lai izvēlētie jautājumi būtu aktuāli un saistīti ar Latvijas situāciju.

Tomēr pētījuma autori apzinās, ka, izvēloties citus indikatorus (aptaujas jautājumus un atbilžu variantus), varētu tikt iegūti arī nedaudz atšķirīgi rezultāti no šajā materiālā redzamajiem. Taču diezin vai varētu nonākt pie būtiski atšķirīgiem galvenajiem secinājumiem. Šis pētījums ir tā autoru mēģinājums iezīmēt patlaban Latvijā valdošos iedzīvotāju ideoloģisko pārliecību strāvumus, nepretendējot, ka šos strāvumus aprakstošie procenti un indeksi ir absolūti un izsmeļoši.

2. Metodoloģijas apraksts

Pēc konservatīvo ideju institūta POPULARES Latvija pasūtījuma pētījumu centrs SKDS 2012.gada janvārī (no 13.01.2012. līdz 29.01.2012.) veica Latvijas iedzīvotāju aptauju. Aptaujas gaitā ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās visā Latvijā, tika aptaujāts 1001 respondents vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

Iedzīvotāju faktiskās kreisās vai labējās vērtību orientācijas tika noskaidrotas, apkopojot respondentu atbildes uz vairākiem jautājumiem, kur atbilžu varianti ļāva identificēt kreisus vai labējus uzskatus. Kopumā kreisu vai labēju uzskatu identifikācijai tika izmantoti 11 jautājumi. Apkopojot atbildes uz visiem šiem jautājumiem, katram respondentam tika izrēķināts indekss, kas liecina par vienu vai otru uzskatu dominēšanu individuālā līmenī. Savukārt, apkopojot individuālos indeksus, tika iegūts rezultējošais indekss sabiedrības kopumā un rezultējoši indeksi atsevišķām sociālajām un demogrāfiskajām grupām. Pētījuma ietvaros tika noteikts arī respondentu pašvērtējums saviem uzskatiem: vai viņi sevi uzskata par kreisi vai labēji noskaņotiem.

Iedzīvotāju faktiskās konservatīvās vai liberālās vērtību orientācijas tika noskaidrotas, apkopojot respondentu atbildes uz 12 jautājumiem. Katrs no šiem jautājumiem ļāva identificēt attieksmi pret noteiktu konservatīvu vai liberālu uzskatu aspektu. Rezultējošie indeksi tika noteikti līdzīgi kā analizējot kreiso – labējo orientāciju izplatību sabiedrībā. Tika noteikts arī respondentu pašvērtējums saistībā ar konservatīvu vai liberālu orientāciju.

Bez šīm divām asīm („kreisie – labējie” un „konservatīvie – liberāļi”) ar viena jautājuma palīdzību tika mērīts iedzīvotāju pozicionējums trešajā asī – latviskais etnocentrisms vai tā noliegums. (Šis jautājums netika izmantots respondentu pozicionējuma noteikšanai konservatīvo – liberāļu skalā). Tā kā attieksmes pret latvisko etnocentrismu novērtēšanai ir ticis izmantots tikai viens jautājums, tad jāpieņem, ka šajā jautājumā iegūtie rezultāti varētu būt ne tik precīzi un līdz ar to arī grūtāk vispārināmi.

Pētījuma ietvaros tika noskaidrota arī Latvijas iedzīvotāju attieksme pret citiem aktuāliem, ar pasaules uztveri saistītiem jautājumiem.

3. Galvenie secinājumi

1. Pētījuma dati liecina, ka Latvijas **sabiedrībā valda ļoti liela neatbilstība starp iedzīvotāju priekšstatiem par to, vai viņu uzskati ir kreisi vai labēji, un viņu faktiskajām ideoloģiskajām orientācijām**. Vairāk nekā trešā daļa (37%) Latvijas iedzīvotāju sevi uzskata par labēji noskaņotiem (turklāt 19% sevi uzskata par pilnībā labējiem), bet aptaujas dati liecina, ka faktiski Latvijā ir tikai apmēram 5% labēji domājošu iedzīvotāju, kuri turklāt būtu raksturojami kā drīzāk nevis pilnībā labēji noskaņoti. Vienlaikus **tikai 16% iedzīvotāju sevi uzskata par kreisi noskaņotiem** (tikai 4% sevi uzskata par pilnībā kreisi noskaņotiem), bet **faktiski vairāk nekā puse (55%) Latvijas iedzīvotāju būtu jāuzskata par kreisi orientētiem** (turklāt 12% būtu jāuzskata par galēji kreisi noskaņotiem).

Lai gan neatbilstība starp pašvērtējumu un faktiskajām vērtību orientācijām pastāv visās grupās, neatkarīgi no tā, vai viņi sevi uzskata par kreisi, labēji vai centriski noskaņotiem, visneprecīzāk savu ideoloģisko orientāciju raksturo tie Latvijas iedzīvotāji, kuri sevi uzskata par labēji domājošiem. Aptauja atklāj, ka patiesībā gandrīz puse (47%) no viņiem ir kreisi (turklāt 8% - galēji kreisi), bet 44% - ne izteikti kreisi, ne labēji domājoši, un tikai katrs desmitais (10%) būtu uzskatāms par labēji domājošu (t.i., viņu priekšstats par sevi atbilst īstenībai).

Aptaujas dati atklāj, ka visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītāju vidū kreisi domājošo ir vairāk nekā labēji noskaņoto. Visvairāk kreisi noskaņotu atbalstītāju bijis ZZS (59%) un Saskaņas centra (58%) elektorātā. Arī gandrīz puse Nacionālās apvienības VL-TB/LNNK (49%) atbalstītāju faktiski ir kreisi domājoši. Nedaudz mazāk kreisi orientētu atbalstītāju ir Vienotībai (43%) un ZRP (41%).

2. Saskaņā ar pētījuma datiem **Latvijas sabiedrībā valda ļoti liela neatbilstība arī starp iedzīvotāju priekšstatiem par to, vai viņu uzskati ir konservatīvi vai liberāli, un faktisko ideoloģisko orientāciju**. Kopumā 26% iedzīvotāju sevi uzskata par liberāli noskaņotiem, taču, saskaņā ar aptaujas datiem, faktiski Latvijā ir tikai apmēram 9% liberāli domājošu iedzīvotāju. Savukārt **16% iedzīvotāju sevi uzskata par konservatīvi domājošiem, bet faktiski puse (50%) Latvijas iedzīvotāju ir konservatīvi noskaņoti**.

Vislielākās atšķirības starp pašidentifikāciju un faktisko situāciju ir vērojamas starp cilvēkiem, kuri sevi pieskaita liberāli domājošiem. Aptauja liecina, ka gandrīz puse (47%) no viņiem patiesībā ir konservatīvi, bet 43% - centriski domājoši, un tikai katrs desmitais (11%) tiešām būtu uzskatāms par liberāli orientētu (t.i., viņu priekšstats par sevi atbilst īstenībai).

Aptaujas dati atklāj, ka visu 11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāju vidū konservatīvi orientēto ir vairāk nekā liberāli noskaņoto. Kopumā visvairāk konservatīvi noskaņotu atbalstītāju vērojams NA VL-TB/LNNK (64%) un ZRP (58%) elektorātā. Arī puse ZZS (50%) un Vienotības (49%) atbalstītāju ir konservatīvi domājoši. Nedaudz mazāks konservatīvi domājošu atbalstītāju īpatsvars ir SC elektorātā (47%), taču arī liberāli noskaņotu vēlētāju šajā grupā ir maz.

3. Veicot aptaujāto Latvijas iedzīvotāju segmentāciju pēc viņu ideoloģiskā noskaņojuma, vērojams, ka **gandrīz trešā daļa Latvijas iedzīvotāju būtu jāuzskata par kreisi konservatīvi orientētiem (30%)**. Kreisi liberāli noskaņoti ir tikai 4% iedzīvotāju, bet 21% ir kreisi noskaņoti, taču nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi.

No visiem Latvijas iedzīvotājiem tikai 2% būtu klasificējami kā konservatīvi labējie, un tikai 1% - liberāli labējie. Savukārt 3% ir labēji orientēti, bet nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi.

Saskaņā ar aptaujas datiem kopumā 18% iedzīvotāju īsti nepieder nevienai no grupām: viņi nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi, un arī ne kreisi, ne labēji orientēti. Salīdzinoši daudz ir tādu (17%), kas ir konservatīvi domājoši, bet nav ne izteikti kreisi, ne labēji orientēti. Savukārt krietni mazāk iedzīvotāju (5%) ir liberāļi, kuri nav ne izteikti kreisi, ne labēji orientēti.

4. Pētījums liecina, ka latviski un krieviski runājošo priekšstati par savu ideoloģisko orientāciju atšķiras: latviski runājošie kopumā sevi biežāk uzskata par labējiem un liberāliem, bet krieviski runājošo vidū nav vērojama kādu konkrētu ideoloģisko orientāciju dominance. Analizējot faktiskās vērtību orientācijas, starp abām grupām nav būtisku atšķirību – abas ir kreisi konservatīvi orientētas, bet neatbilstība starp pašvērtējumu un faktisko piederību lielāka ir tieši latviski runājošo iedzīvotāju vidū.

5. Pētījuma dati liecina, ka **situācijā, ja tiek konfrontēts sociālistisks, konservatīvs un liberāls pasaules skatījums** (respondentiem tiek piedāvāts izvēlēties vislabāko no trīs atšķirīgām valsts attīstības koncepcijām), **47% Latvijas iedzīvotāju izvēlas sociālistisku modeli, 31% - konservatīvu, bet tikai 13% - liberālu modeli.**

6. **Retorikas līmenī** (t.i., neizklāstot atslēgas vārdos ietverto ideju jēgu, bet gan tikai lūdzot paust attieksmi pret atsevišķu ideoloģiju un sabiedrisko iekārtu veidu nosaukumiem), **gandrīz puse iedzīvotāju (48%) domā, ka Latvijā būtu vēlama sociāldemokrātisko ideju īstenošana**, turklāt gandrīz katrs desmitais (9%) uzskata, ka tas būtu *ļoti* vēlams. Tikai 21% uzskata, ka sociāldemokrātijas ideju īstenošana Latvijai būtu nevēlama. **Liberālismam atbalsts ir nedaudz mazāks**: kopumā 39% uzskata, ka Latvijā būtu vēlama šo ideju īstenošana, bet 24% tās noraida. Savukārt **tādu ideju kā konservatīvisms, sociālisms, kapitālisms un komunisms īstenošanu Latvijā iedzīvotāji biežāk ir atzinuši par nevēlamu nekā vēlamu.**

7. Aptaujas dati liecina, ka **latviski runājošo iedzīvotāju vidū ir ļoti izteikts latviskais etnocentrisms**. No respondentiem, kas ģimenē runā latviešu valodā, 53% uzskata, ka Latvijā būtu vairāk jāaizstāv latviešu intereses, turklāt katrs trešais (32%) par to ir *ļoti* stingri pārliecināts. Tikai 22% latviski runājošo uzskata, ka Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi.

8. Atbildot uz jautājumu, vai skolām pirmkārt ir jānodrošina kārtība un disciplīna vai jāveicina radošums, **iedzīvotāji krietni biežāk priekšroku dod kārtībai un disciplīnai skolās (65%). Tikai katrs ceturtais (23%) iedzīvotājs domā, ka prioritātei būtu jābūt radošuma un brīvības nodrošināšanai.**

9. Jautāti, vai saistībā ar Latvijas turpmāko attīstību iedzīvotājiem svarīgāka šķiet maksimāla Latvijas patstāvības un neatkarības (suverenitātes) saglabāšana vai ciešāka Latvijas darbība un iekļaušanās dažādās starptautiskās struktūrās (kā, piemēram, Eiropas Savienība, NATO, u.tml.), **Latvijas iedzīvotāji biežāk izvēlas suverenitātes saglabāšanu (56%). Tikai katrs ceturtais (24%) respondents priekšroku dod Latvijas ciešākai integrācijai dažādās pārvalstiskās struktūrās un valstu savienībās.**

Interesanti, ka, neskatoties uz Latvijas politikā dominējošo virzību uz padziļinātu integrāciju Eiroatlantiskajās struktūrās, pilnīgi visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītāji biežāk par prioritāti ir izvēlējušies maksimālu Latvijas patstāvības un suverenitātes saglabāšanu, nevis ciešāku valsts iekļaušanos dažādās starptautiskās struktūrās.

10. Aptaujas dati liecina, ka **vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju (58%) atbalsta ekonomisko protekcionismu**: viņi uzskata, ka „valdībai ar visiem līdzekļiem būtu jāatbalsta vietējie ražotāji un vietējās preces, tai ar visiem pieejamajiem līdzekļiem būtu jācenšas aizsargāt Latvijas tirgu un vietējos ražotājus. Nacionālajam protekcionismam ir jābūt vienai no valdības prioritātēm.”

(t.sk. vairāk nekā trešā daļa iedzīvotāju (37%) šim apgalvojumam *pilnīgi* piekrīt). **Tikai 16% sliecas piekrist brīvā tirgus idejai**, ka „lai patērētājiem būtu zemākas cenas un plašāks piedāvājums, valdībai būtu jādod vienādas iespējas visiem uzņēmējiem: gan vietējiem, gan ārzemju. Lai patērētāji paši izvēlas, kas tiem labāk patīk.” *Pilnīgu* atbalstu brīvā tirgus tēzei ir pauduši tikai 10% aptaujāto.

11. Aptaujas dati liecina, ka, domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, tikai 18% aptaujāto vēlētos, lai Latvijas valdība pilda vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, bet būtu jāmaksā augstāki nodokļi. **38% vēlētos, lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un būtu jāmaksā mazāki nodokļi**, bet 20% izvēlētos, lai viss paliek tā, kā ir patlaban. Raksturīgi, ka **visas pētījuma ietvaros analizētās sociālās un demogrāfiskās grupas biežāk atbalsta zemākus nodokļus pat, ja tas nozīmē mazāku valsts funkciju un pakalpojumu apjomu.**

Aptaujas dati liecina, ka zemākus nodokļus biežāk nekā augstus vēlas gan kreisi (zemākus: 37%, augstākus: 21%), gan labēji (zemākus: 44%, augstākus: 10%), gan konservatīvi (zemākus: 35%, augstākus: 21%), gan liberāli (zemākus: 45%, augstākus: 5%) noskaņotie. Turklāt grupā, kas ir labēji noskaņota, zemāku nodokļu atbalstītāju īpatsvars attiecībā pret augstāku nodokļu piekritējiem ir 4.5 pret 1, bet liberāļu gadījumā – pat 9 pret 1.

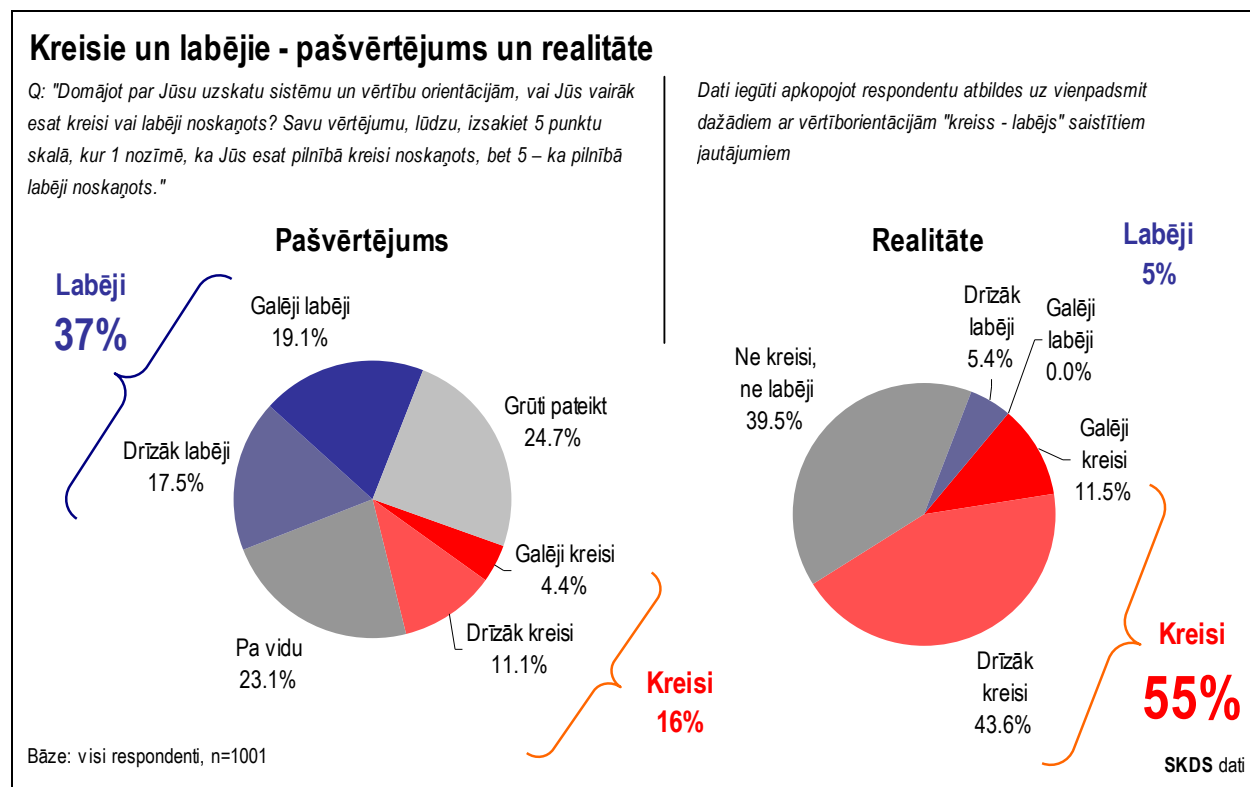
4. Ideoloģiskā tipoloģija: kreisie vai labējie un konservatīvie vai liberāļi

4.1. Kreisie vai labējie

Pētījuma dati liecina, ka Latvijas sabiedrībā valda ļoti liela neatbilstība starp iedzīvotāju priekšstatiem par to, vai viņu uzskati ir kreisi vai labēji, un viņu faktiskajām ideoloģiskajām orientācijām.

Novērtējot savu uzskatu sistēmu un vērtību orientācijas, kopumā 37% respondentu atbildēja, ka sevi uzskata par labēji noskaņotiem (t.sk. 19% sevi uzskata par pilnībā labējiem). Savukārt apkopojot respondentu atbildes uz jautājumiem, kas ļauj novērtēt faktiskās kreisās un labējās vērtību orientācijas, atklājas, ka Latvijā ir tikai apmēram 5% labēji domājošu iedzīvotāju. Taču arī viņi būtu raksturojami kā drīzāk nevis pilnībā labēji noskaņoti.

Atšķirīga aina atklājas, analizējot kreiso uzskatu izplatību. Tikai 16% respondentu paši sevi atzina par kreisi noskaņotiem (tikai 4% sevi uzskata par pilnībā kreisi noskaņotiem). Savukārt saskaņā ar aptaujas datiem faktiski vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju (55%) būtu jāuzskata par kreisi orientētiem (turklāt 12% būtu jāuzskata par galēji kreisi domājošiem).

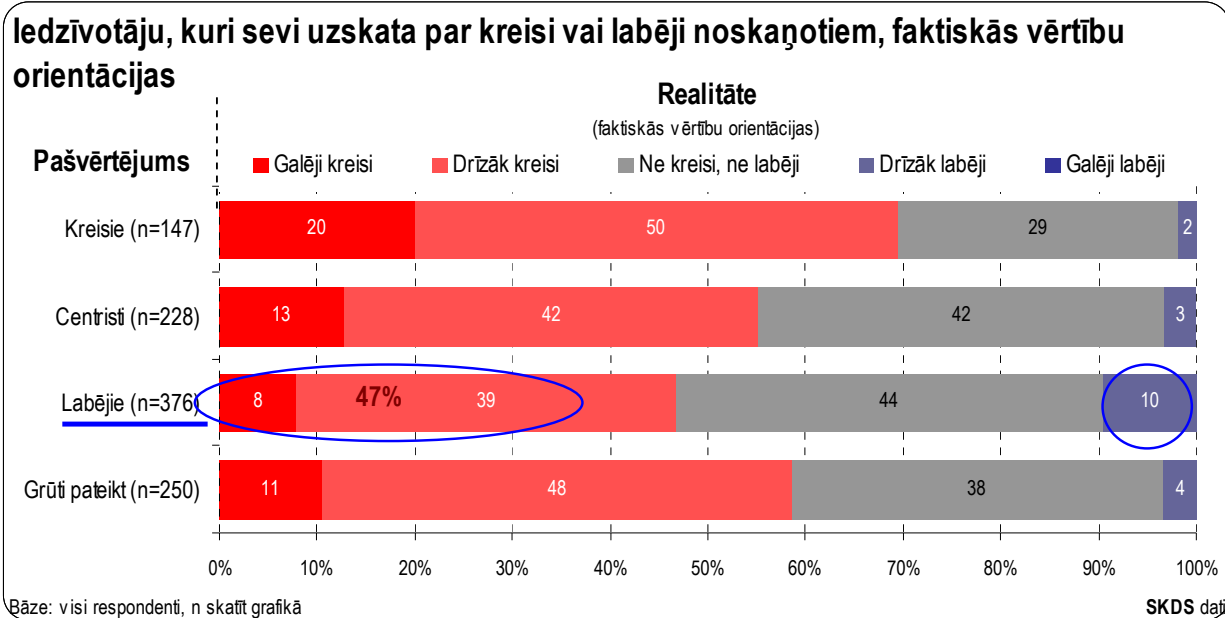

Aptaujas dati liecina, ka neatbilstība starp pašvērtējumu un faktiskajām vērtību orientācijām pastāv gan grupā, kas sevi uzskata gan par kreisi, gan grupā, kas par labēji, gan grupā, kas par centriski domājošiem. Turklāt visneprecīzāk savu ideoloģisko orientāciju raksturo tie Latvijas iedzīvotāji, kuri sevi uzskata par labēji domājošiem. Aptauja atklāj, ka patiesībā gandrīz puse (47%) no viņiem ir kreisi (turklāt 8% - galēji kreisi), bet 44% - ne izteikti kreisi, ne labēji domājoši, un tikai katrs desmitais (10%) būtu uzskatāms par labēji domājošu (t.i., viņu priekšstats par sevi atbilst īstenībai).

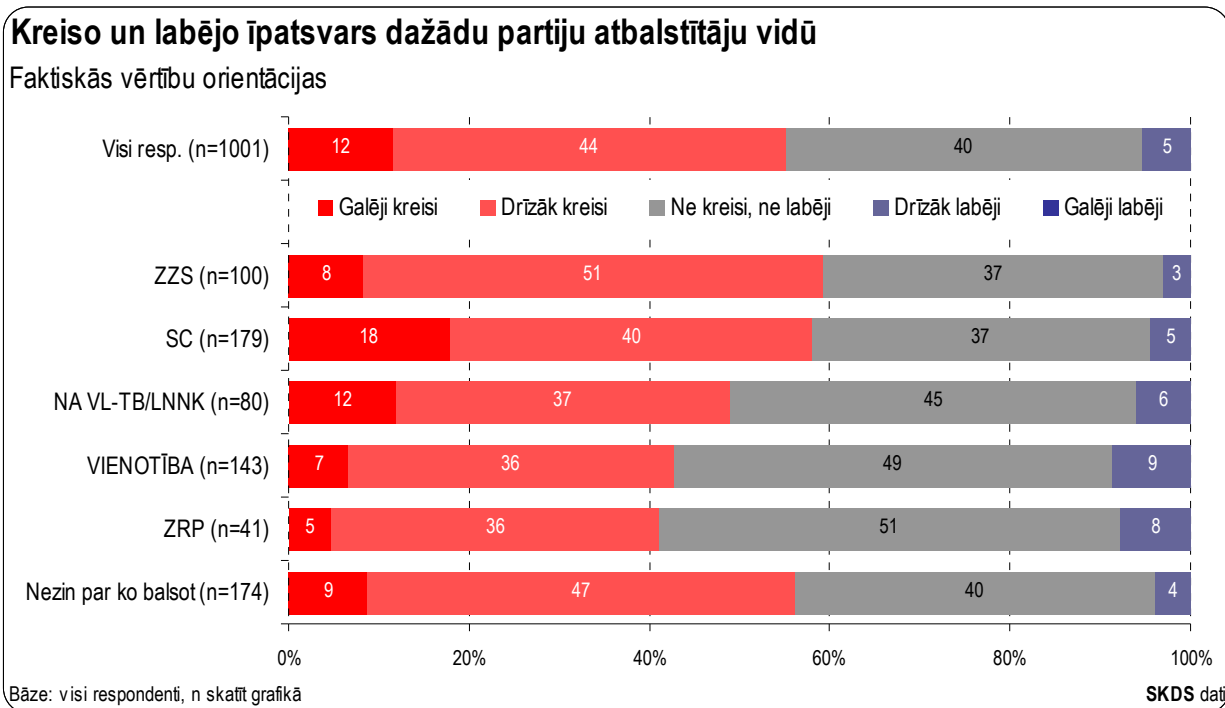
Būtiska neatbilstība starp pašidentifikāciju un faktiskajām vērtību orientācijām pastāv arī grupā, kas sevi uzskata centriski orientētiem. Patiesībā, saskaņā ar aptaujas datiem, vairāk kā puse

(55%) šai grupai piederīgo būtu jāuzskata par kreisi orientētiem, 3% - par labēji, un tikai 42% ir centriski domājoši .

Interesanti, ka arī salīdzinoši liela daļa no tiem, kas sevi uzskata kreisi domājošiem, drīzāk tādi nav: aptauja atklāj, ka 29% šai grupai piederīgo drīzāk būtu uzskatāmi par ne izteikti kreisi, ne labēji domājošiem, bet 2% par labēji domājošiem.

Aptaujas dati atklāj, ka, lai kā arī sevi sauktu un pozicionētu Latvijas politiskās partijas, visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju elektorātā kreisi domājošo ir vairāk nekā labēji noskaņoto. Visvairāk kreisi noskaņotu atbalstītāju vērojams ZZS (59%) un Saskaņas centra (58%) elektorātā (tai skaitā 8% ZZS atbalstītāju un 18% SC atbalstītāju būtu raksturojami kā galēji kreisi noskaņoti).

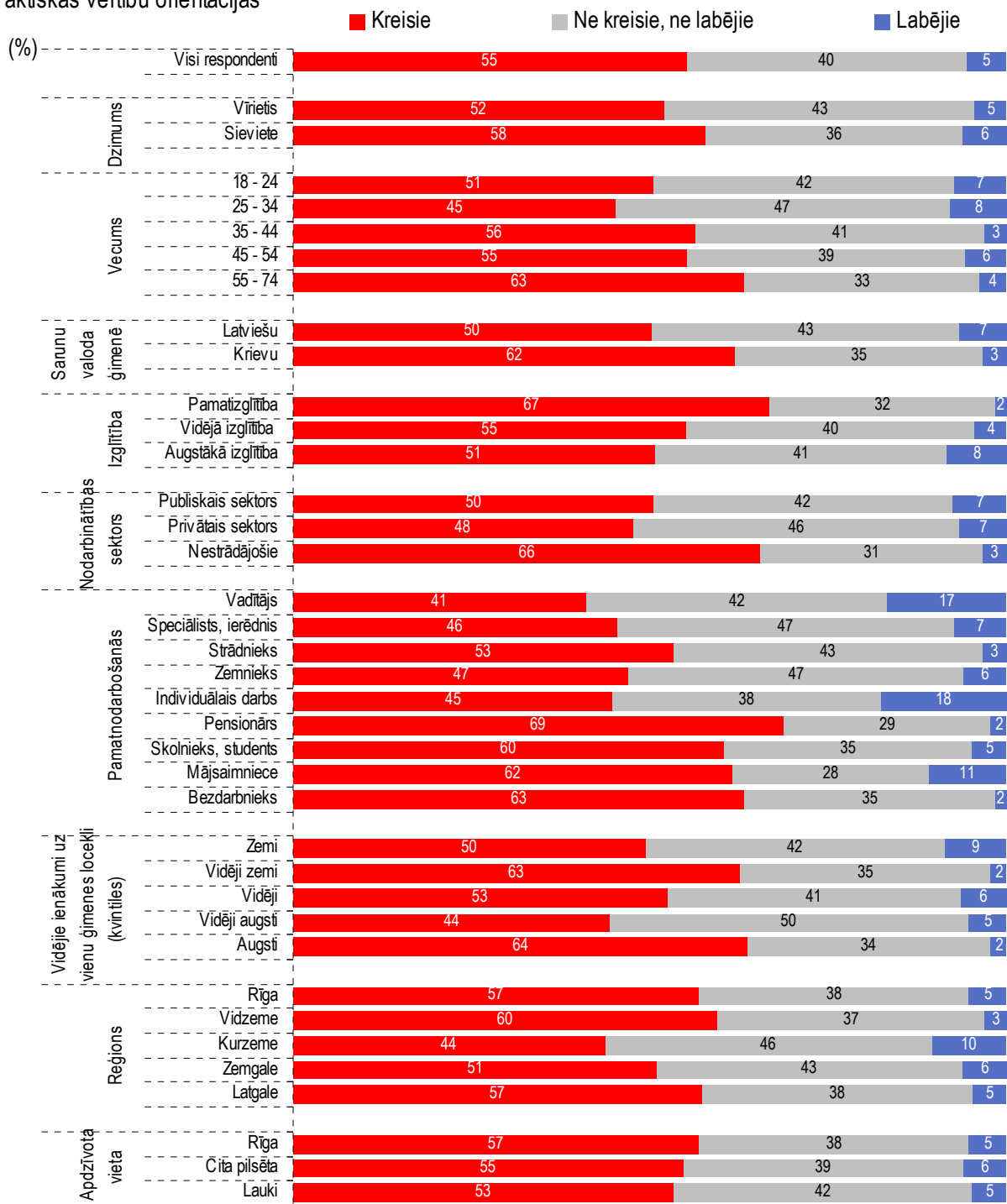
Gandrīz puse Nacionālās apvienības VL-TB/LNNK (49%) atbalstītāju ir faktiski kreisi domājoši (t.sk. 12% būtu jāuzskata par galēji kreisi noskaņotiem). No VL-TB/LNNK atbalstītājiem tikai 6% ir labēji orientēti.

Nedaudz mazāk kreisi orientētu atbalstītāju ir Vienotībai (43%) un ZRP (41%), taču arī šo partiju elektorātā labēji noskaņotu vēlētāju ir maz (Vienotība – 9%, ZRP – 8%).

Aptaujas dati liecina, ka arī vairākums (56%) no LR pilsoņiem, kuri nespēja izvēlēties partiju, par ko balsot (atbildes „nezinu”, „grūti pateikt”), ir kreisi domājoši.

Kreiso un labējo īpatsvars dažādās sociālajās un demogrāfiskajās grupās

Faktiskās vērtību orientācijas

Bāze: visi respondenti, n - skaitļi respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Saskaņā ar aptaujas datiem visās analizētajās iedzīvotāju sociālajās un demogrāfiskajās grupās kreisi noskaņotu cilvēku ir vairāk nekā labēji orientēto.

Visvairāk kreisi noskaņotu iedzīvotāju ir tādās grupās kā:

- Iedzīvotāji, kas vecāki par 55 gadiem: 63%
- Iedzīvotāji, kuriem ir tikai pamatizglītība: 67%
- Nestrādājošie: 66%
- Pensionāri: 69%
- Bezdarbnieki: 63%
- Mājsaimnieces: 62%
- Iedzīvotāji, kas ietilpst augstāko ienākumu grupā: 64%
- Krievu valodā runājošie: 62%

Savukārt salīdzinoši vairāk labēji domājošu iedzīvotāju ir tādās grupās kā:

- Individuālā darba veicēji/ pašnodarbinātie: 18%
- Vadītāji: 17%
- Mājsaimnieces: 11%
- Kurzemē dzīvojošie: 10%

Pētījums atklāj sakarību, ka, pieaugot iedzīvotāju izglītības līmenim, ir tendence samazināties kreisi domājošo īpatsvaram: tikai pamatizglītību ieguvušo vidū 67% ir kreisi un 2% labēji noskaņotu iedzīvotāju. Savukārt grupā, kam ir augstākā vai nepabeigta augstākā izglītība, šī proporcija ir jau 51% : 8%.

Interesanti, ka pētījums neatklāj pārliecinošas sakarības starp respondentu ienākumu līmeni un piederību kreisi vai labēji orientētajiem. Lai gan varētu sagaidīt, ka turīgākie biežāk būs labēji orientēti, bet mazāk turīgie – kreisi, saskaņā ar aptaujas datiem iedzīvotāji visaugstāko ienākumu grupā (augšējā kvintile) ir izrādījušies salīdzinoši viskreisāk noskaņoti (64%), bet viszemāko ienākumu grupā ir visvairāk labēji noskaņotu respondentu (9%). Taču, ņemot vērā mērījumu statistiskās kļūdas esamību un izteiktu tendenču trūkumu ienākumu griezumā, var pieņemt, ka iepriekšminētās sakarības varētu arī būt sagādīšanās rezultāts.

Saskaņā ar pētījuma datiem krieviski runājošie Latvijas iedzīvotāji ir Kreisāk noskaņoti (62%) par latviski runājošajiem (50%). Lai gan labēji domājošo īpatsvars abās valodu grupās irniecīgs, latviski runājošo vidū tas tomēr ir nedaudz augstāks (latviski runājošie: 7%, krieviski runājošie: 3%).

Atsevišķu kreiso un labējo ideju popularitāte Latvijā

Aptaujas dati liecina, ka atsevišķos aspektos kreisās idejas Latvijas sabiedrībā ir krietni populārākas nekā labējās. Lai gan aptaujā tika apskatīts ierobežots ideju loks, tas uzrāda pārliecinošu kreiso ideju dominanti gan ekonomiskajos, gan sociālos jautājumos.

- Tikai 21% iedzīvotāju uzskata, ka nevis valstij, bet cilvēkiem pašiem vajadzētu rūpēties par to, lai būtu nodrošinātas to vecumdienas. 75% šādam uzstādījumam nepiekrīt.
- Tikai 13% domā, ka gadījumā, ja cilvēki nevar atļauties pienācīgu mājokli, viņiem vajadzētu vairāk strādāt un ietaupīt, lai varētu tādu atļauties, bet 62% uzskata, ka par šādiem cilvēkiem būtu jāparūpējas valdībai.
- Tikai 18% domā, ka bezdarbnieku pabalstus Latvijā varētu arī nemaksāt, jo katram veselam pieaugušam cilvēkam ir pienākums pašam sevi apgādāt. 55% šādu domu noraida.
- Tikai 17% uzskata, ka galvenās rūpes par veciem cilvēkiem būtu jāuzņemas vecajiem cilvēkiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, bet 53% domā, ka tas ir visas sabiedrības uzdevums.
- Tikai 25% uzskata, ka cilvēkiem, kuri spēj strādāt, nevajadzētu ilgstoši sniegt sociālo palīdzību. 45% domā, ka nevienam Latvijā nevajadzētu dzīvot nabadzībā, pat ja viņš nestrādā.
- Tikai 20% ir gatavi atbalstīt veselības aprūpes sistēmu, kas paredz, ka valsts bez maksas nodrošina tikai veselības aprūpes pašu minimumu, bet tālāk katrs pats maksā par sevi un atbilstoši savai rocībai var saņemt vairāk vai mazāk kvalitatīvākus vai mazāk kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus, taču šādā gadījumā būtu jāmaksā mazāki nodokļi. 43% vairāk pieņemams liekas modelis, ka veselības aprūpei Latvijā jābūt pilnībā bezmaksas un visi ir tiesīgi saņemt vienādas kvalitātes pakalpojumus, taču ir jāmaksā augstāki nodokļi.
- Tikai 20% uzskata, ka valstij nebūtu jānodarbojas ar uzņēmējdarbību, bet būtu jāveicina privātā iniciatīva (piemēram, ar nodokļu politikas palīdzību), lai cilvēki paši radītu uzņēmumus, rūpnīcas (un līdz ar to arī jaunas darbavietas). 56% domā, ka valstij pašai būtu jādibina uzņēmumi, jābūvē rūpnīcas un tādejādi jārada darbavietas.
- Tikai 18% uzskata, ka visi lielle Latvijas valsts uzņēmumi būtu jānodod privātās rokās (jāpārdod privātajam kapitālam). Savukārt 53% uzskata, ka visiem lielajiem valsts uzņēmumiem būtu jābūt valsts rokās, t.i., tos, kuri patlaban ir privāti, būtu jānacionalizē.
- Tikai 21% uzskata, ka komercbankām būtu jāpieder privātajam kapitālam. 42% domā, ka komercbankām būtu jāpieder valstij.
- Interesanti, ka jautājumā par pensiju lieluma noteikšanas principiem kreiso un labējo ideju piekritēju īpatsvars ir gandrīz līdzīgs: 35% iedzīvotāju uzskata, ka pensiju lielumam ir jābūt atkarīgam tikai un vienīgi no tā, cik daudz un ražīgi cilvēks ir strādājis sava darba mūža laikā, bet 37% domā, ka mazās pensijas būtu palielināmas uz lielo pensiju rēķina.

Dažādu ideju popularitāte sabiedrībā

Visas idejas ir mērītas piecu punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka respondents pilnībā piekrīt vienai pozīcijai, bet 5 - ka otram.

■ (1) ■ (2) ■ (3) ■ (4) ■ (5) ■ Grūti pateikt

← KREISAS idejas

→ LABĒJAS idejas

* netika piedāvāts skalas viduspunkts (3)

Kam jā rūpējas par nodrošinājumu vecumdienās?*

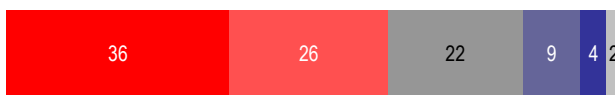
Nepiekrīt, ka cilvēkiem pašiem vajadzētu rūpēties par to, lai būtu nodrošinātas vecumdienas. Uzskata, tas būtu jādara valstij.

Piekrīt, ka nevis valstij, bet cilvēkiem pašiem vajadzētu rūpēties par to, lai būtu nodrošinātas vecumdienas

Kam jā gādā mājokļi?

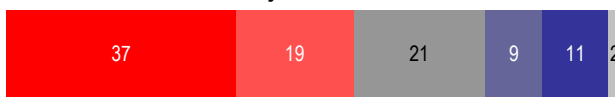
Ja daži cilvēki nevar atļauties pienācīgu mājokli, tad valdībai par tiem būtu jāparūpējas

Ja daži cilvēki nevar atļauties pienācīgu mājokli, tad viņiem vajadzētu vairāk strādāt un ietaupīt, lai varētu tādu atļauties

Kā būtu jā rada darbavietas?

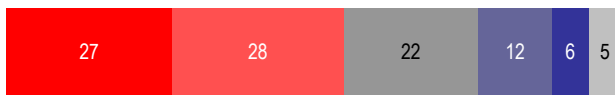
Valstij pašai būtu jā dībina uzņēmumi, jābūvē rūpnīcas un tādejādi jā rada darbavietas

Valstij nebūtu jā nodarbojas ar uzņēmējdarbību, bet būtu jā veicina privātā iniciatīva (piemēram, ar nodokļu politikas palīdzību), lai cilvēki paši radītu uzņēmumus, rūpnīcas, un līdz ar to arī jaunas darbavietas

Vai jā maksā bezdarbnieku pabalsti?

Nepiekrīt, ka bezdarbnieku pabalsti Latvijā nebūtu jā maksā, katram veselam pieaugušam cilvēkam ir pienākums pašam sevi apgādāt

Piekrīt, ka bezdarbnieku pabalsti Latvijā nebūtu jā maksā, katram veselam pieaugušam cilvēkam ir pienākums pašam sevi apgādāt

Kā pareizāk rīkoties ar visiem lielajiem Latvijas uzņēmumiem?

Tie būtu jā pārņem valsts īpašumā (t.i. jā nacionalizē)

Tie būtu jā nodod privātās rokās (jā pārdo privātajam kapitālam)

Kam jā rūpējas par gados vecajiem cilvēkiem?

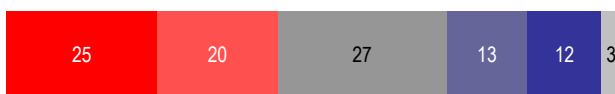
Galvenās rūpes par gados veciem cilvēkiem ir jā uzņemas visai sabiedrībai

Galvenās rūpes par gados veciem cilvēkiem ir jā uzņemas vecajiem cilvēkiem pašiem, viņu ģimenēm un bērniem

Kam sniegt sociālo palīdzību?

Nevienam cilvēkam Latvijā nevajadzētu dzīvot nabadzībā, pat ja viņš nestrādā

Cilvēkiem, kuri spēj strādāt, nevajadzētu ilgstoši sniegt sociālo palīdzību

Maksas vai bezmaksas medicīna VS nodokļi!

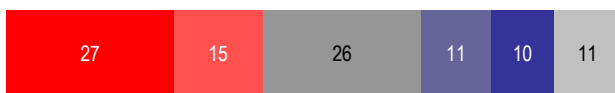
Veselības aprūpe ir pilnībā bezmaksas, taču ir jā maksā augstāki nodokļi un visi ir tiesīgi saņemt vienādas kvalitātes pakalpojumus

Valsts bez maksas nodrošina tikai veselības aprūpes pašu minimumu. Tālāk katrs pats maksā par sevi, un atbilstoši savai rociņai var saņemt vairāk vai mazāk, kvalitatīvākus vai mazāk kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus. Taču šādā gadījumā būtu jā maksā mazāki nodokļi.

Kam būtu jā pieder komercbankām?

Komercbankām būtu jā pieder valstij

Komercbankām būtu jā pieder privātajam kapitālam

Kādas pensijas ir godīgākas?

Būtu jā palielina mazās pensijas uz lielo pensiju rēķina

Pensiju lielumam ir jābūt atkarīgam tikai un vienīgi no tā, cik daudz un ražīgi cilvēks ir strādājis sava darba mūža laikā

Bāze: visi respondenti, n=1001

0% 20% 40% 60% 80% 100%

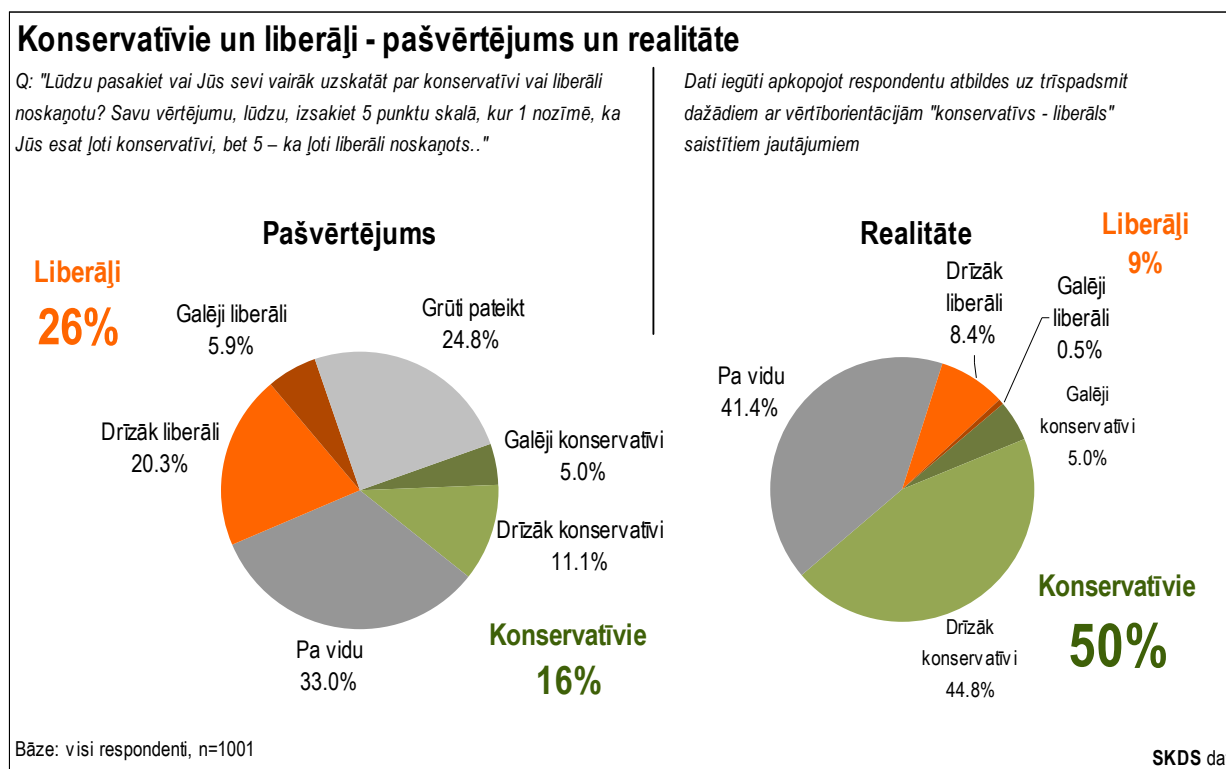
SKDS dati

4.2. Konservatīvie vai liberāļi

Līdzīgi kā runājot par sabiedrības attieksmi pret kreisām un labējām idejām, pētījuma dati liecina, ka Latvijas sabiedrībā valda ļoti liela neatbilstība arī starp iedzīvotāju priekšstatiem par to, vai viņu uzskati ir konservatīvi vai liberāli un faktiskajām ideoloģiskajām orientācijām.

Novērtējot savu uzskatu sistēmu un vērtību orientāciju, 26% respondentu sevi atzina par liberāli noskaņotiem (turklāt 6% sevi uzskata par *ļoti* liberāliem). Savukārt, apkopojot respondentu atbildes uz jautājumiem, kur atbildes ietvēra konservatīvo un liberāļu vērtību orientāciju atšifrējumu, atklājas, ka Latvijā ir tikai apmēram 9% liberāli domājošu iedzīvotāju, kur 8% būtu raksturojami kā drīzāk liberāli, bet ~1% - kā galēji liberāli noskaņoti.

Atšķirīga aina atklājas saistībā ar konservatīvām vērtību orientācijām. Tikai 16% respondentu sevi atzina par konservatīvi domājošiem (5% sevi uzskata par *ļoti* konservatīvi noskaņotiem), bet faktiski puse (50%) Latvijas iedzīvotāju ir konservatīvi noskaņoti (t.sk. 5% faktiski ir jāuzskata par *ļoti* konservatīviem).

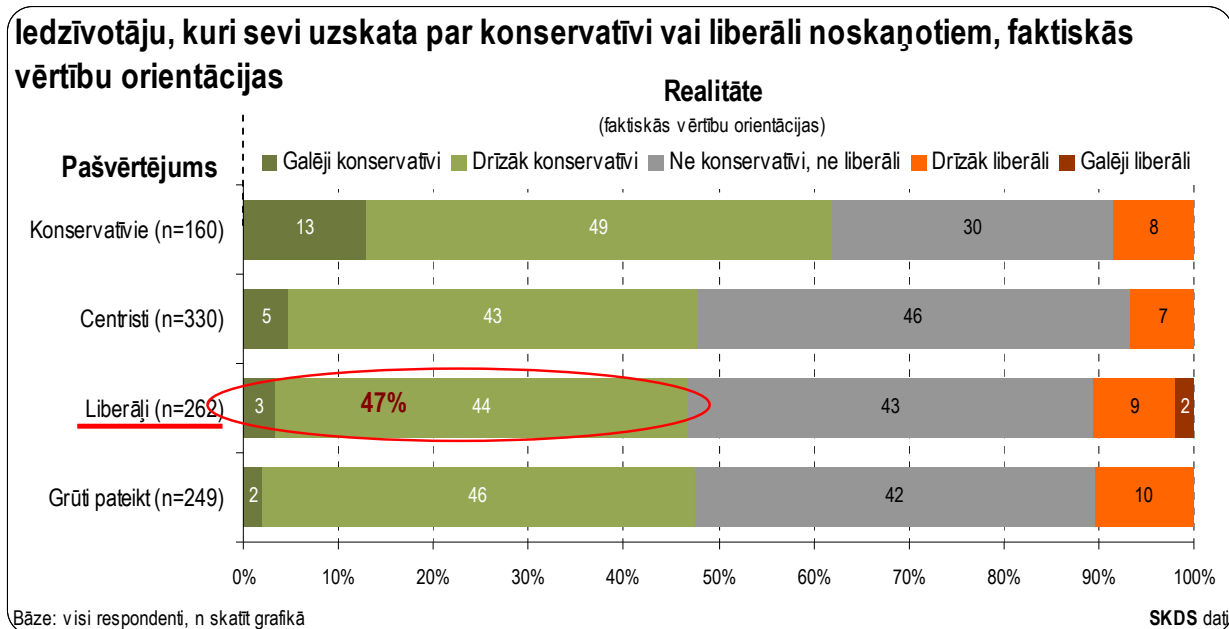

Aptaujas dati liecina, ka, līdzīgi kā runājot kreiso – labējo orientāciju, neatbilstība starp pašvērtējumu un faktisko vērtību orientāciju pastāv gan grupā, kas sevi uzskata par konservatīviem, gan grupās, kas sevi uzskata par liberāļiem vai nav pieskaitījuši sevi ne vieniem, ne otriem. Vislielākās atšķirības starp pašidentifikāciju un faktisko situāciju ir grupai, kura sevi uzskata par liberāli domājošiem. Aptauja atklāj, ka patiesībā gandrīz puse (47%) no viņiem ir konservatīvo ideju piekritēji, bet 43% - centriski domājoši, un tikai katrs desmitais (11%) būtu uzskatāms par tiešām liberāli domājošu (t.i., viņu priekšstats par sevi atbilst īstenībai).

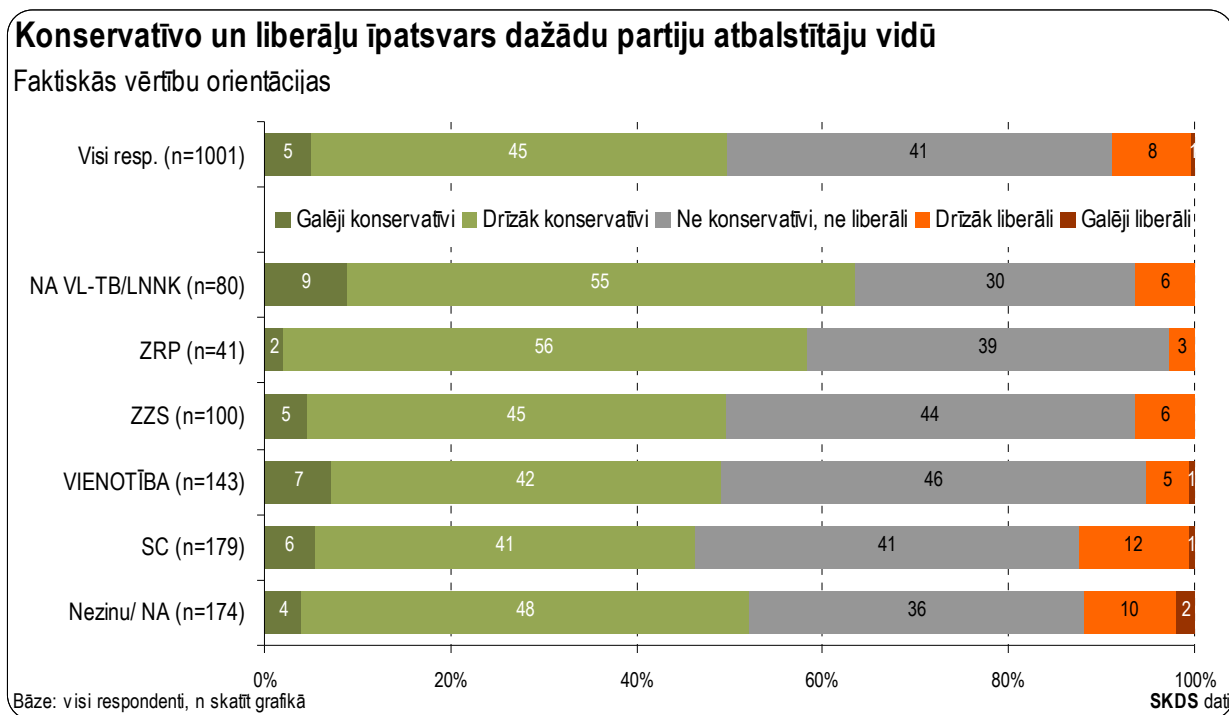
Ievērojama neatbilstība starp pašvērtējumu un reālo noskaņojumu pastāv arī grupā, kas sevi uzskata centriski orientētiem (t.i., nepieskaita sevi ne pie liberāli, ne konservatīvi noskaņotiem). Saskaņā ar aptaujas datiem gandrīz puse (48%) šai grupai piederīgo būtu jāuzskata par

konservatīvi domājošiem, 7% - par liberāli, bet 46% nav vērojama ne viena, ne otra noskaņojuma dominēšana.

Aptaujas dati liecina, ka arī salīdzinoši liela daļa no tiem, kas sevi uzskata konservatīvi domājošiem, drīzāk tādi nav: aptauja atklāj, ka 30% nav ne izteikti liberāli, ne konservatīvi, bet 8% ir drīzāk liberāli noskaņoti.

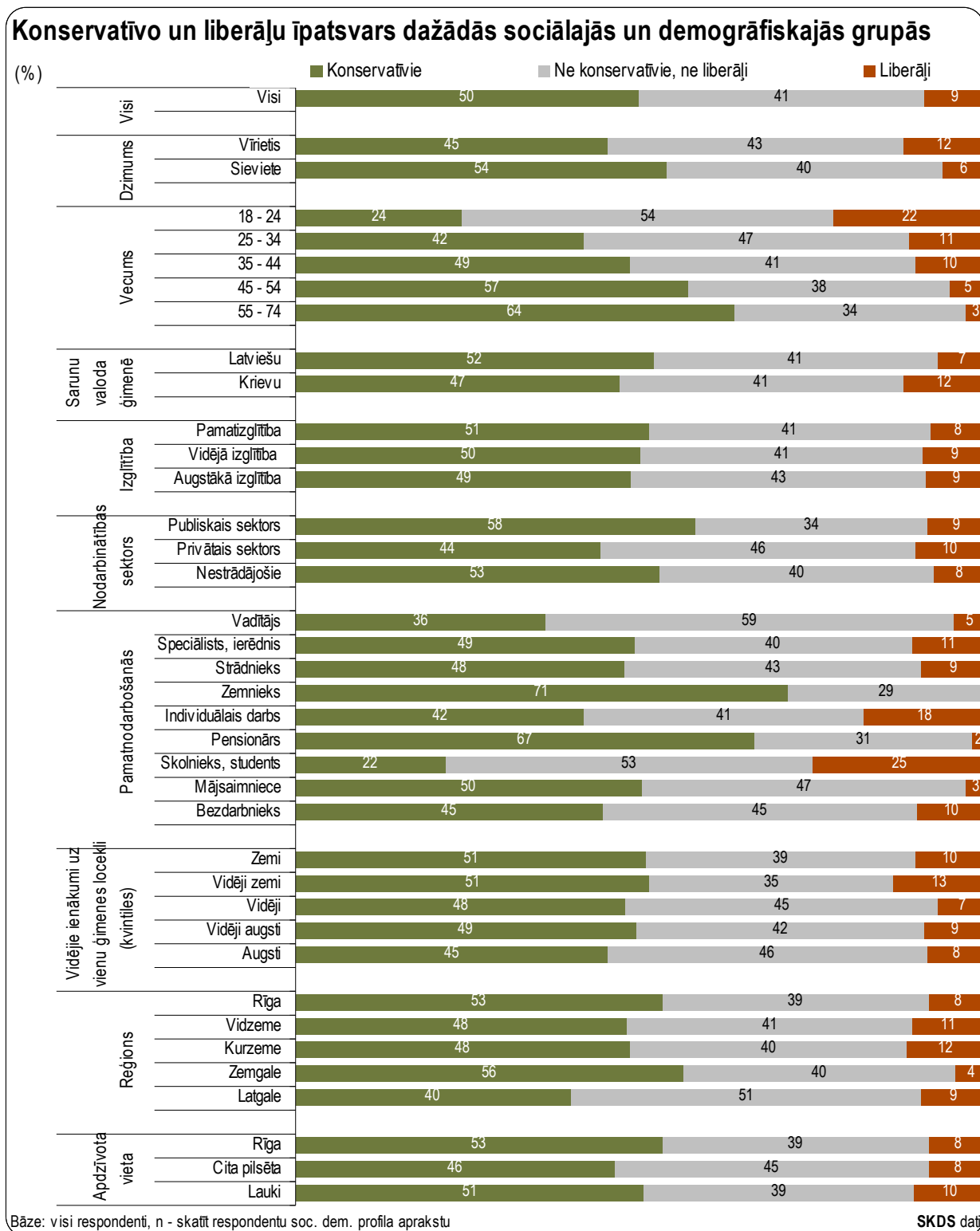
Aptaujas dati atklāj, ka 11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāju vidū konservatīvi orientēto ir vairāk nekā liberāļu. Kopumā visvairāk konservatīvi domājošu atbalstītāju aptauja atklāj NA VL-TB/LNNK (64%) un ZRP (58%) elektorātā, t.sk. 9% NA VL-TB/LNNK atbalstītāju būtu raksturojami kā *ļoti* konservatīvi noskaņoti (NA VL-TB/LNNK ir tikai 6%, bet ZRP – 3% liberāli noskaņotu atbalstītāju).

Saskaņā ar aptaujas datiem puse ZZS (50%) un Vienotības (49%) atbalstītāju ir konservatīvi domājoši, t.sk. 5% ZZS un 7% Vienotības atbalstītāju būtu jāuzskata par *ļoti* konservatīvi noskaņotiem. Katrai no šīm partijām ir tikai apmēram 6% liberāli noskaņotu vēlētāju.

Salīdzinoši nedaudz mazāk konservatīvi domājošu atbalstītāju ir SC (47%), taču šīs partijas elektorātā liberāli noskaņotu vēlētāju ir maz (13%).

Aptaujas dati liecina, ka arī vairākums (52%) LR pilsoņu, kuri nespēja izvēlēties partiju, par ko balsot (atbildes „nezinu”, „grūti pateikt”), ir konservatīvi domājoši. Starp neizlēmušajiem ir 12% liberāļu.

Saskaņā ar aptaujas datiem gandrīz visās analizētajās sociālajās un demogrāfiskajās grupās konservatīvi domājošo ir vairāk nekā liberāļu. Vienīgais izņēmums varētu būt skolēni un studenti. Atbilstoši aptaujas datiem šajā grupā varētu būt ~22% konservatīvi un ~25% liberāli domājošo.

Salīdzinoši visvairāk konservatīvi domājošu iedzīvotāju ir tādās grupās kā:

- Iedzīvotāji, kas vecāki par 45 gadiem:
 - Vecuma grupa 45 – 55 gadi: 57%
 - Iedzīvotāji, kas vecāki par 55 gadiem: 64%
- Publiskajā sektorā strādājošie: 58%
- Savās lauku saimniecībās strādājošie (zemnieki): 71%
- Pensionāri: 67%
- Zemgalē dzīvojošie: 56%

Savukārt salīdzinoši vairāk liberāli domājošu iedzīvotāju ir tādās grupās kā:

- Iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 25 gadiem: 22%
- Skolnieki un studenti: 25%
- Individuālā darba veicēji/ pašnodarbinātie: 18%

Pētījums atklāj nepārprotamu sakarību starp respondentu vecumu un piederību konservatīvi vai liberāli noskaņotajiem: gados vecāku cilvēku vidū ir bijis vairāk konservatīvi noskaņoto. Tā, vecumā no 18 līdz 24 gadiem 24% ir konservatīvi domājoši, bet 22% - liberāli. Vecuma grupā no 24 līdz 34 gadiem šie rādītāji jau ir 42% : 11%, vecumgrupā no 35 līdz 44 gadiem - 49% : 10%, vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem - 57% : 5%, bet grupā no 55 līdz 74 gadiem - 64% : 3%. Kā redzams, tad to vidū, kuri ir vecāki par 55 gadiem, liberāli domājošo praktiski vairs nav.

Saskaņā ar pētījuma datiem latviski runājošie Latvijas iedzīvotāji ir mazliet konservatīvāk noskaņoti (52%) par krieviski runājošajiem (47%). Lai gan liberāli domājošo īpatsvars abās valodu grupās ir niecīgs, krieviski runājošo vidū tas ir nedaudz augstāks (krieviski runājošie: 12%, latviski runājošie: 7%).

Pētījuma dati arī liecina, ka sievietes ir caurmērā biežāk konservatīvi noskaņotas (54%) nekā vīrieši (45%). Liberāli domājoši ir 12% vīriešu un tikai 6% sieviešu.

No Latvijas reģioniem visvairāk konservatīvi noskaņoto bijis Zemgalē (56%) un Rīgā (53%). Gandrīz puse no aptaujas dalībniekiem bija konservatīvi noskaņoti arī Vidzemē (48%) un Kurzemē (48%), bet salīdzinoši vismazākais konservatīvo īpatsvars ir vērojams Latgalē (40%). Savukārt liberāli domājošo īpatsvars visos Latvijas reģionos ir līdzīgs (robežās no 8 līdz 12%). Atšķiras vienīgi Zemgalē, kur bijis ~4% liberāli domājošu iedzīvotāju.

Atsevišķu konservatīvo un liberālo ideju popularitāte Latvijā

Aptaujas dati liecina, ka, lai gan atsevišķos konkrētos jautājumos konservatīvās idejas Latvijas sabiedrībā parasti ir populārākas nekā liberālās, tomēr ir virkne jautājumu, kur arī liberāli domājošo īpatsvars ir vērtīgs.

- Pretnostatot ekonomisko protekcionismu un brīvo tirgu, atklājas, ka 58% iedzīvotāju uzskata, ka valdībai ar visiem līdzekļiem būtu jāatbalsta vietējie ražotāji un vietējās

preces un ar visiem pieejamajiem līdzekļiem būtu jācenšas aizsargāt Latvijas tirgu un vietējos ražotājus, turklāt nacionālajam protekcionismam ir jābūt vienai no valdības prioritātēm. Tikai 16% vairāk atbalsta pozīciju, ka, lai patērētājiem būtu zemākas cenas un plašāks piedāvājums, valdībai būtu jādod vienādas iespējas visiem uzņēmējiem: gan vietējiem, gan ārzemju, un patērētājiem jādod iespēja izvēlēties, kas tiem labāk patīk.

- 62% iedzīvotāju piekrīt, ka mūsdienās atklātums privātās dzīves apspriešanā ir aizgājis pārāk tālu. Tikai 10% šādai tēzei nepiekrīt.
- 55% piekrīt, ka likums un kārtība ir svarīgāki par indivīda tiesībām publiski izteikties (televīzijā, radio, rīkot demonstrācijas, piketus, u.tml.). Tikai 14% tam nepiekrīt.
- 48% uzskata, ka, lai nepieļautu netikumīgu, vardarbīgu un pretvalstisku materiālu izplatību, valstij vajadzētu noteikt stingrākus ierobežojumus saistībā ar to, ko un kā drīkst publicēt internetā. Tikai 22% uzskata, ka cilvēkiem būtu jāatstāj pilnīga rīcības brīvība, t.i., katrs var rakstīt un publicēt visu, ko un kā vien vēlas.
- 44% uzskata, ka interneta lietotāju anonimitāte būtu jāierobežo, bet 21% domā, ka internetā būtu jāsaglabā pilnīga tā lietotāju anonimitāte, lai katrs var anonīmi rakstīt un lasīt, ko vien vēlas.
- 40% vēlas, lai televīzijā tiktu demonstrētas tikai no morāles viedokļa pieņemamas filmas, bet 38% ir pret TV satura ierobežošanu, uzskatot, ka televīzijā būtu jāļauj demonstrēt jebkādas filmas, bet skatītājiem pašiem būtu jādod tiesības izvēlēties, ko skatīties un ko – nē.
- 45% domā, ka laulības ir būtisks priekšnoteikums laimīgai ģimenes dzīvei un sekmīgai bērnu audzināšanai, bet 29% uzskata, ka cilvēkiem var būt laimīga ģimenes dzīve un viņi var sekmīgi izaudzināt bērnus, arī nenoslēdzot oficiālu laulību.
- 43% uzskata, ka svarīgāka ir savu tradīciju rūpīga kopšana un saglabāšana, bet 21% domā, ka svarīgāka ir atvērtība dažādām kultūrām un to ietekmēm.
- 38% piekrīt, ka labāk turēties pie tā, kas ir, nekā mēģināt ko jaunu, par ko maz kas ir zināms. Pretējās domās ir 30% iedzīvotāju.
- 34% piekrīt, ka priekšroka ir jādod pieredzējušiem praktiķiem, darītājiem, nevis cilvēkiem, kam ir jaunas idejas, bet 28% tam nepiekrīt.
- 32% uzskata, ka, salīdzinājumā ar citām reliģijām Latvijā, kristiešiem būtu jādod lielākas tiesības izvērst savu darbību, celt savus dievnamus un propagandēt savus uzskatus sabiedrībai. Savukārt 27% domā, ka Latvijā pilnīgi visām reliģijām (t.i., gan kristietībai, gan musulmanismam, budismam, hinduismam u.tml.) būtu jādod vienādas tiesības izvērst savu darbību, celt savus dievnamus un propagandēt savus uzskatus sabiedrībai.
- Tikai 18% nepiekrīt, ka būtu labāk, ja sabiedrība ātrāk atmestu vecas idejas un tradīcijas, pieņemot jaunu domāšanu un jaunas idejas. Savukārt 45% šādai tēzei piekrīt. Šis ir vienīgais no šajā pētījumā iekļautajiem jautājumiem, kur konservatīvi uzskati pausti retāk nekā liberāli.

Dažādu ideju popularitāte sabiedrībā

Visas idejas ir mērītas piecu punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka respondents pilnībā piekrīt vienai pozīcijai, bet 5 - ka otram.

■ (1) ■ (2) ■ (3) ■ (4) ■ (5) ■ Grūti pateikt

← KONSERVATĪVAS idejas LIBERĀLAS idejas →

Atklātums privātās dzīves apspriešanā!

Piekrīt, ka mūsdienās atklātums privātās dzīves apspriešanā ir aizgājis pārāk tālu

Nepiekrīt, ka mūsdienās atklātums privātās dzīves apspriešanā ir aizgājis pārāk tālu

Valdībai ar visiem līdzekļiem būtu jāatbalsta vietējie ražotāji un vietējās preces, tai ar visiem pieejamajiem līdzekļiem būtu jācenšas aizsargāt Latvijas tirgu un vietējos ražotājus. Nacionālajam protekcionismam ir jābūt vienai no valdības prioritātēm.

Protekcions VS brīvais tirgus

Lai patērētājiem būtu zemākas cenas un plašāks piedāvājums, valdībai būtu jānodrošina vienādas iespējas visiem uzņēmējiem: gan vietējiem, gan ārzemju. Lai patērētāji paši izvēlas, kas tiem labāk patīk.

Vai jāierobežo vārda brīvība?

Piekrīt, ka likums un kārtība ir svarīgāki nekā katra divaiņa iespējas publiski izteikties (televīzijā, radio, rīkot demonstrācijas, piketus, u.tml.)

Nepiekrīt, ka likums un kārtība ir svarīgāki nekā katra divaiņa iespējas publiski izteikties (televīzijā, radio, rīkot demonstrācijas, piketus, u.tml.)

Vai jāierobežo izpausmes brīvība internetā?

Lai nepieļautu netikumīgu, vardarbīgu un pretvalstisku materiālu izplatību, valstij vajadzētu noteikt stingrākus ierobežojumus saistībā ar to, ko un kā drīkst publicēt internetā

Cilvēkiem būtu jāatstāj pilnīga rīcības brīvība, t.i., katrs var rakstīt un publicēt visu ko un kā vien vēlas

Laulība VS kopdzīve tāpat

Laulības ir būtisks priekšnoteikums laimīgai ģimenes dzīvei un sekmīgai bērnu audzināšanai

Cilvēkiem var būt laimīga ģimenes dzīve un viņi var sekmīgi izaudzināt bērnus arī nenoslēdzot oficiālu laulību

Interneta lietotāju anonimitāte

Interneta lietotāju anonimitāte būtu jāierobežo

Internetā būtu jāpasargā pilnīga tā lietotāju anonimitāte, kad katrs var anonīmi rakstīt un lasīt, ko vien vēlas

Vai svarīgāka ir savu tradīciju kopšana vai atvērtība pasaulei?

Savu tradīciju rūpīga kopšana un saglabāšana

Atvērtība dažādām kultūrām un to ietekmēm

Vai jāierobežo TV saturs?

Televīzijā būtu jāļauj demonstrēt tikai no morāles viedokļa pieņemamas filmas

Televīzijā būtu jāļauj demonstrēt jebkādas filmas. Skatītājiem pašiem būtu jānodrošina tiesības izvēlēties ko skatīties un ko – nē

Vecas un parbaudītas idejas VS jaunas idejas

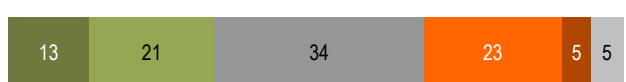
Piekrīt, ka labāk turēties pie tā, kas ir, nekā mēģināt ko jaunu, par ko maz kas ir zināms

Nepiekrīt, ka labāk turēties pie tā, kas ir, nekā mēģināt ko jaunu, par ko maz kas ir zināms

Cilvēki ar pieredzi VS cilvēki ar idejām

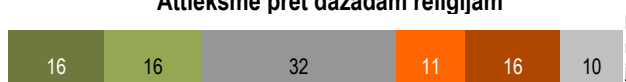
Piekrīt, ka ja ir izvēle, priekšroka ir jādod pieredzējušiem praktiķiem, darītājiem, nevis cilvēkiem, kam ir jaunas idejas

Nepiekrīt, ka ja ir izvēle, priekšroka ir jādod pieredzējušiem praktiķiem, darītājiem, nevis cilvēkiem, kam ir jaunas idejas

Attieksme pret dažādām reliģijām

Salīdzinājumā ar citām reliģijām Latvijā kristiešiem būtu jānodrošina lielākas tiesības izvērst savu darbību, celt savus dievnamus un propagandēt savus uzskatus sabiedrībai

Latvijā pilnīgi visām reliģijām (t.i. gan kristietībai, gan musulmanismam, budismam, hinduismam, u.tml.) būtu jānodrošina vienādas tiesības izvērst savu darbību, celt savus dievnamus un propagandēt savus uzskatus sabiedrībai

Atbalsts straujai jaunu ideju pieņemšanai

Nepiekrīt, ka būtu labāk, ja sabiedrība ātrāk atmetu vecas idejas un tradīcijas un pieņemtu jaunu domāšanu un jaunas idejas

Piekrīt, ka būtu labāk, ja sabiedrība ātrāk atmetu vecas idejas un tradīcijas un pieņemtu jaunu domāšanu un jaunas idejas

Bāze: visi respondenti, n=1001

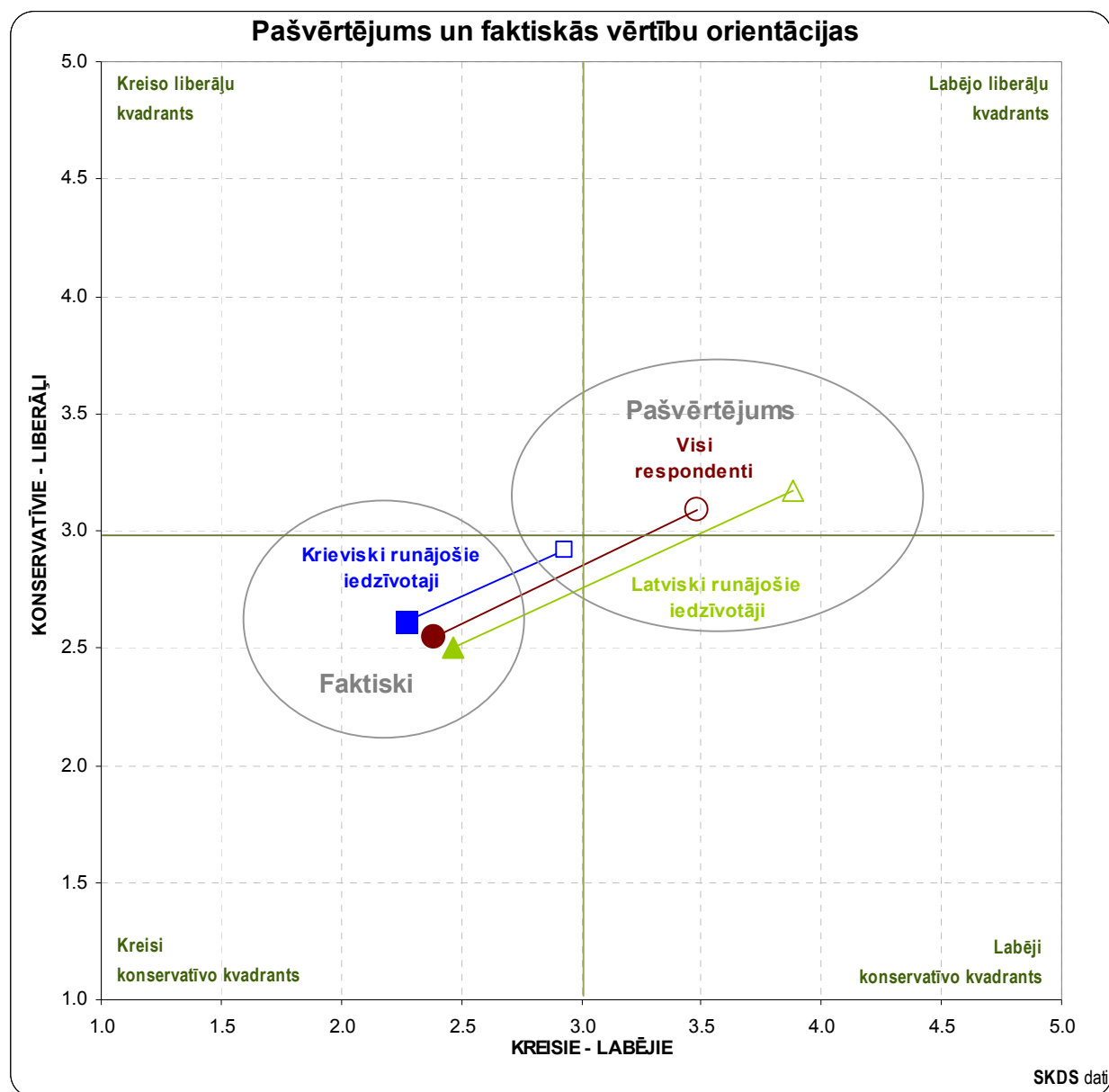
0% 20% 40% 60% 80% 100%

SKDS dati

4.3. Pašvērtējums un faktiskās vērtību orientācijas

Analizējot pašvērtējumu atbilstību Latvijas iedzīvotāju faktiskajām vērtību orientācijām (kreisie pret labējiem un konservatīvie pret liberālēm), pētījums liecina, ka Latvijas iedzīvotāji sevi biežāk uzskata par vairāk labēji un liberāli noskaņotiem, taču faktiski ir samērā izteikti kreisi konservatīvi orientēti.

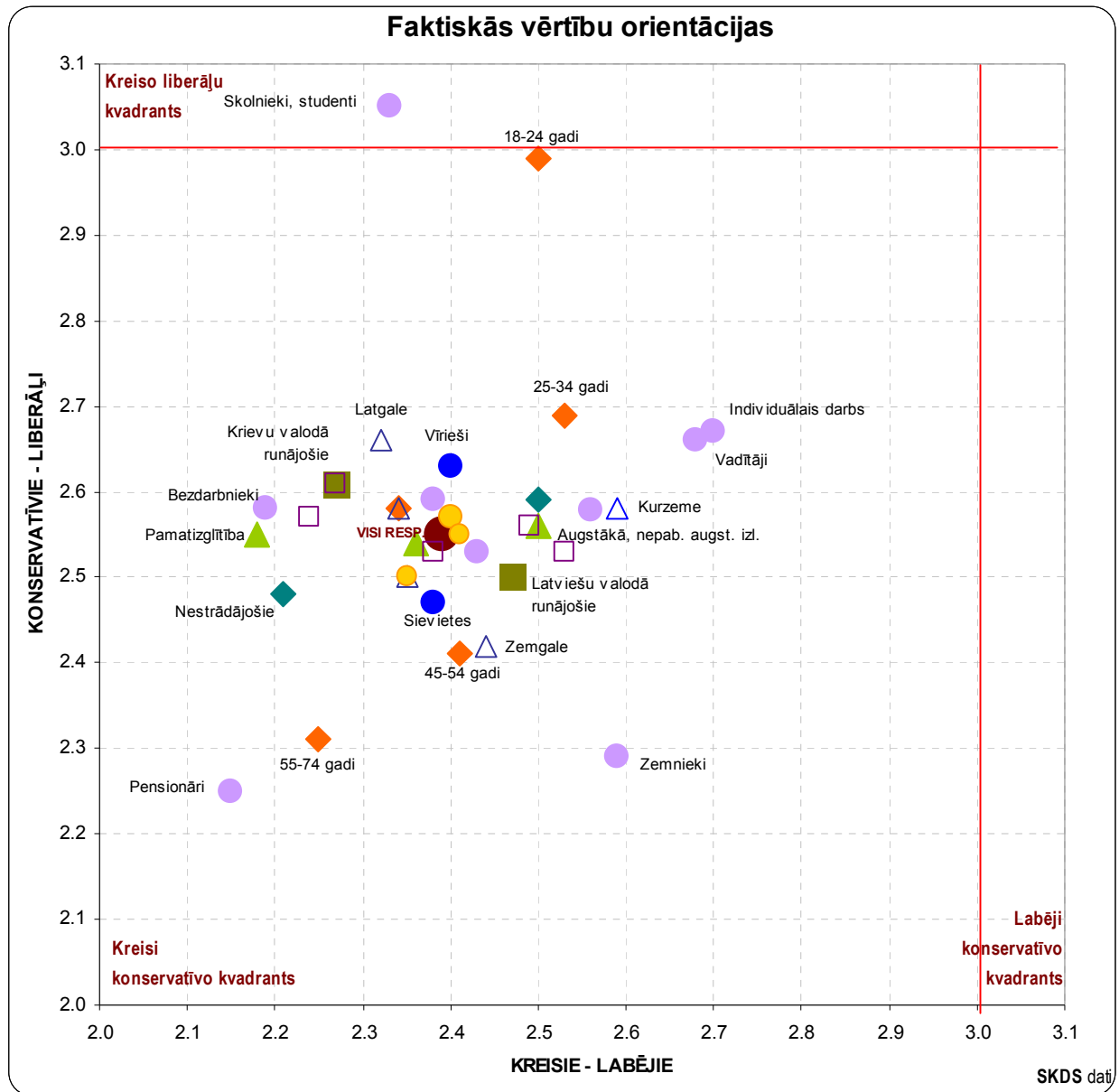
Pētījums liecina, ka savos pašvērtējumos latviski un krieviski runājošie ir diezgan atšķirīgi: latviski runājošie sevi biežāk uzskata par labējiem un liberāliem, bet krieviski runājošo vidū nav vērojama kāda izteiktu ideoloģisko noskaņojumu pārsvars. Savukārt pēc faktiskajām vērtību orientācijām starp abām grupām nav būtisku atšķirību – tās abas ir kreisi konservatīvi orientētas.

Interesanti, ka neatbilstība starp pašvērtējumu un faktisko vērtību orientāciju lielāka ir tieši latviski runājošo iedzīvotāju grupā.

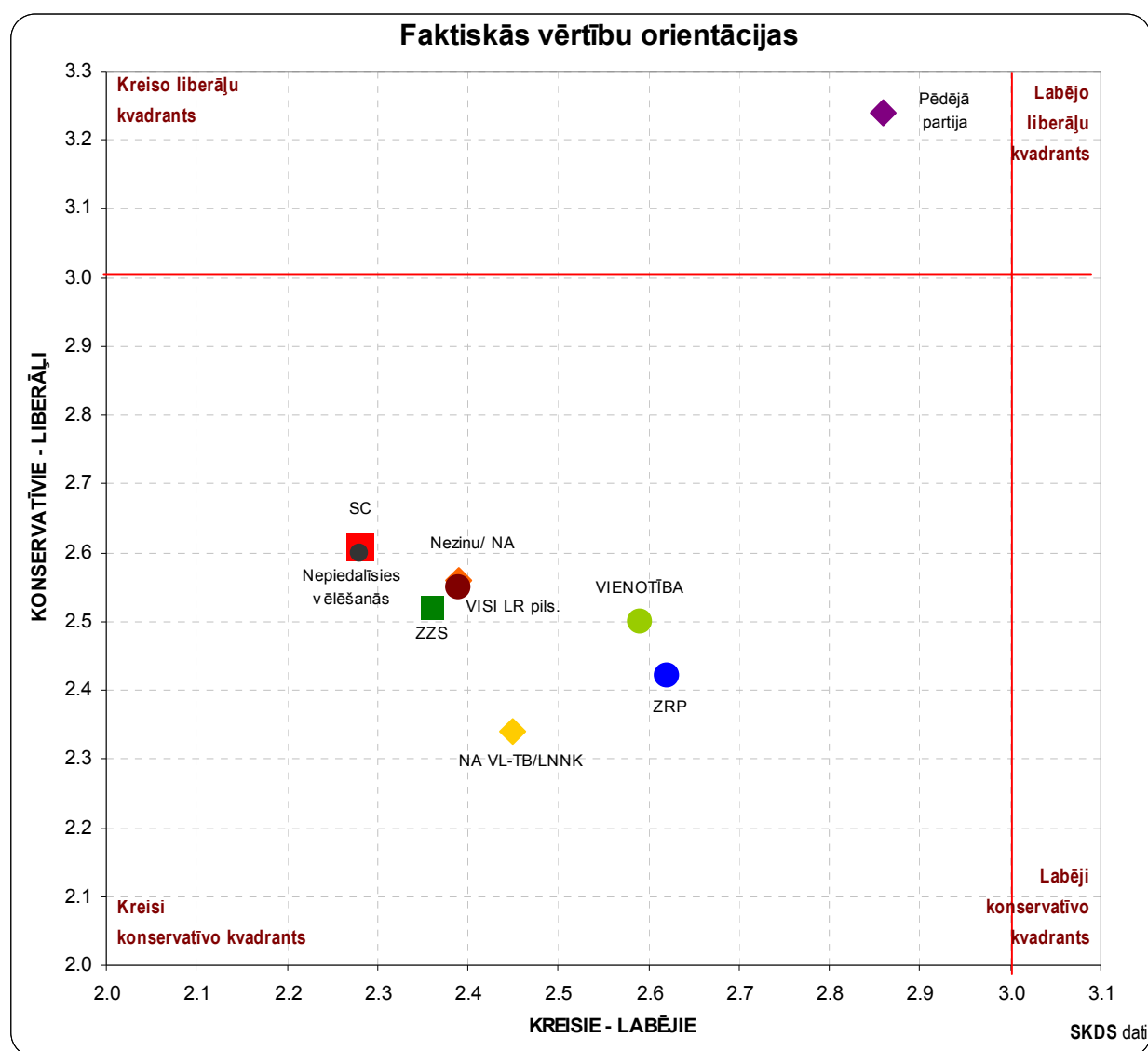
Dažādu sociālo un demogrāfisko grupu faktiskās vērtību orientācijas

Katrai no pētījumā analizētajām sociālajām un demogrāfiskajām grupām tika noteikti ideoloģisko orientāciju indeksi, kas ir attēloti uz kreiso – labējo un konservatīvo – liberāļu asīm.

11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāju faktiskās vērtību orientācijas

Aptaujas dati liecina, ka visu Latvijas vadošo politisko partiju atbalstītāji ir biežāk kreisi konservatīvi orientēti. Nedaudz atšķiras tikai tas, cik šī orientācija ir izteikta. Viskreisākie, bet salīdzinoši vismazāk konservatīvi ir SC atbalstītāji. Gandrīz identiski SC atbalstītājiem ir tie LR pilsoņi, kuri aptaujā ir apgalvojuši, ka nepiedalītos Saeimas vēlēšanās, ja tās notiktu „rīt”. ZZS atbalstītāji ir vistuvākie LR pilsoņu vidējiem rādītājiem. Vienotības atbalstītāji ir apmēram tikpat konservatīvi kā ZZS atbalstītāji, bet mazliet mazāk kreisi. Gandrīz tikpat kreisi kā Vienotības elektorāts ir arī ZRP atbalstītāji, taču tie ir mazliet konservatīvāki nekā cilvēki, kas balsotu par Vienotību. No visu Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītājiem viskonservatīvākais ir NA VL-TB/LNNK elektorāts, savukārt kreiso – labējo skalā tas ir pa vidu starp citām partijām.

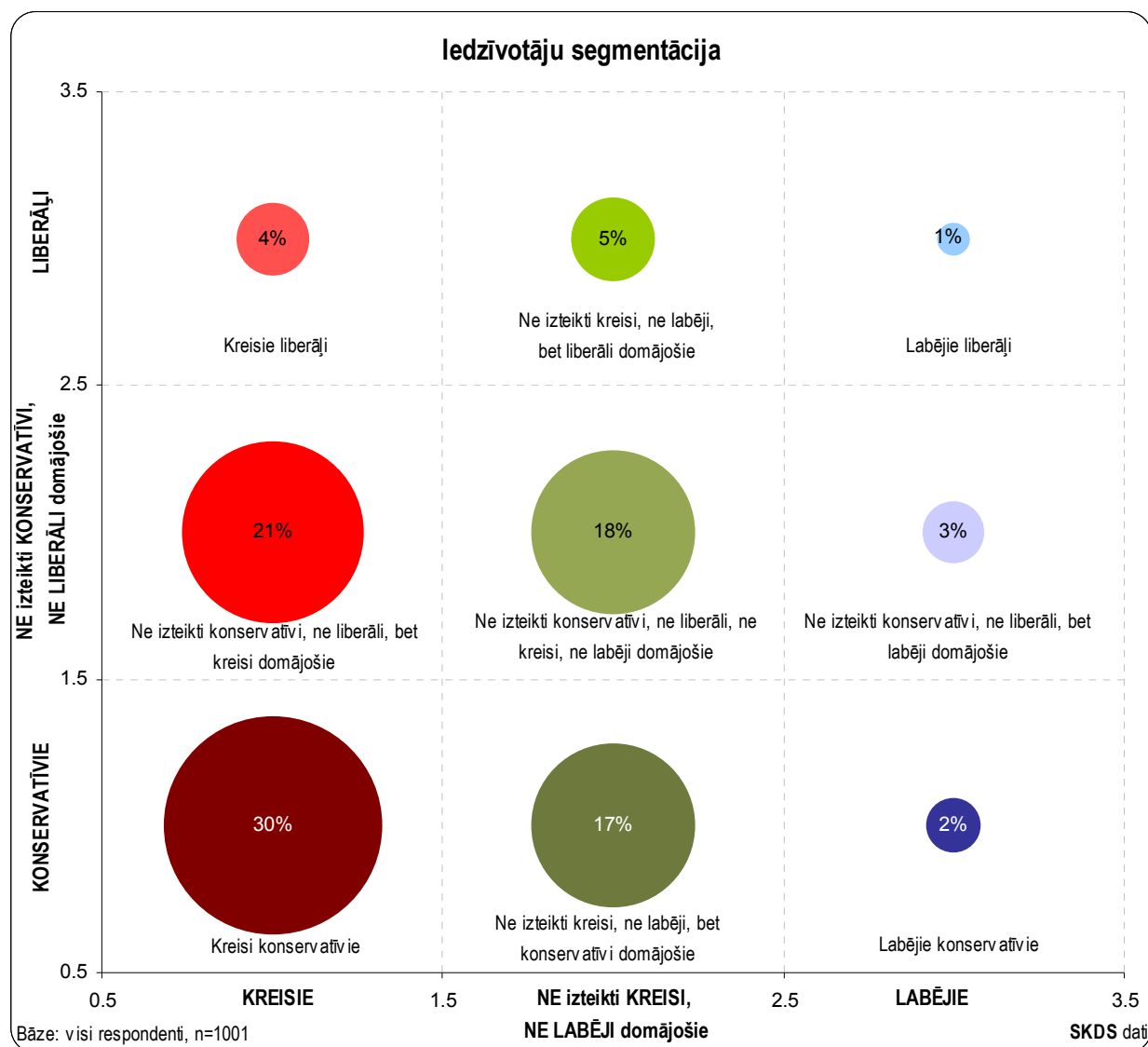
Lai gan to respondentu skaits, kuri aptaujā bija atzinuši, ka ir Pēdējās partijas atbalstītāji, ir nepietiekams statistiski nozīmīgu secinājumu izdarīšanai (tikai 5 respondenti!), iegūtais rezultāts likās ļoti interesants, jo būtiski atšķirās no citu partiju atbalstītāju rezultātiem. Tāpēc tas tika iekļauts redzamajā grafikā. Tomēr nepietiekamā respondenta skaita dēļ nekādi drošticami secinājumi attiecībā uz Pēdējās partijas atbalstītājiem nav izdarāmi.

4.4. Latvijas iedzīvotāju ideoloģiskā segmentācija

Veicot aptaujāto Latvijas iedzīvotāju segmentāciju pēc viņu ideoloģiskā noskaņojuma, atklājas sekojoša aina.

Kopumā gandrīz trešā daļa Latvijas iedzīvotāju būtu jāuzskata par kreisi konservatīvi domājošiem (30%). Kreisi liberāli domājoši ir tikai 4% iedzīvotāju, bet 21% ir kreisi noskaņoti, taču nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi.

No visiem Latvijas iedzīvotājiem tikai 2% būtu klasificējami kā konservatīvi labējie, un tikai 1% – kā liberāli labējie. Savukārt 3% ir labēji orientēti, bet nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi.

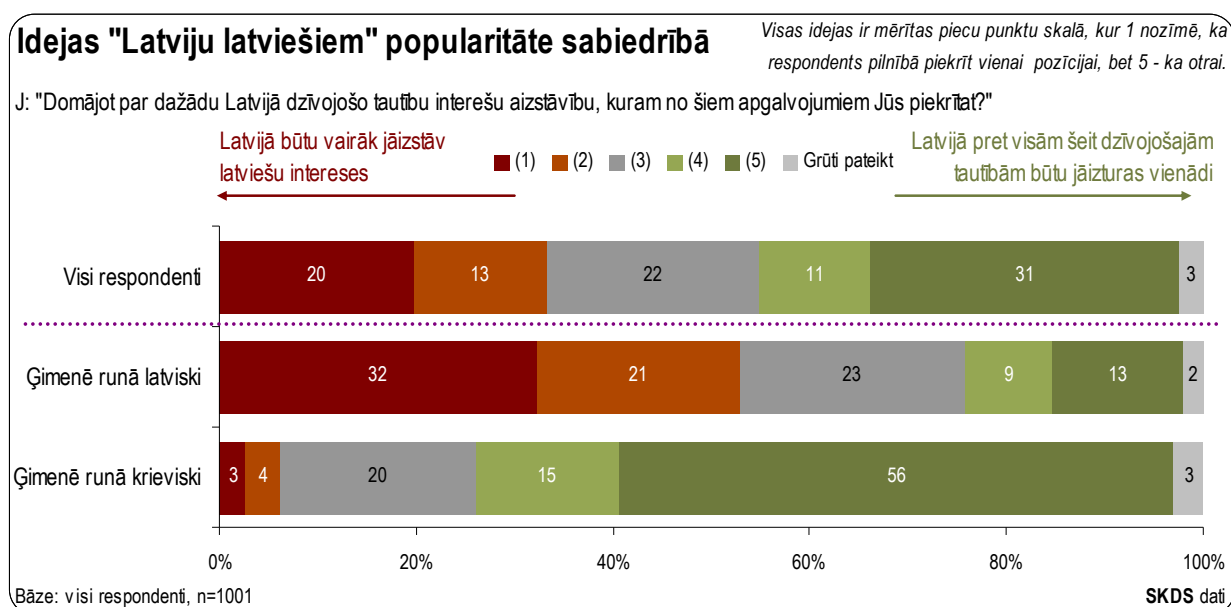
Saskaņā ar aptaujas datiem kopumā 18% iedzīvotāju nav izteiktas orientācijas nevienā no abām asīm – viņi nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi, un arī ne kreisi, ne labēji orientēti. Salīdzinoši daudz ir tādu (17%), kas ir konservatīvi domājoši, bet nav ne izteikti kreisi, ne labēji orientēti. Savukārt krietni mazāk iedzīvotāju (5%) ir liberāļi, kuri nav ne izteikti kreisi, ne labēji orientēti.

5. Nacionālisms/ idejas „Latviju latviešiem” magnētisms

Latvijas politiķi un politiskās partijas, gan raksturojot sevi, gan kritizējot konkurentus, publiskajā telpā itin bieži runā par labējām un kreisām idejām. Taču pieredze liecina, ka viens no pēdējā laika vēlēšanu kampaņu vadmotīviem ir etniskās konfrontācijas aktualizācija, kur jēdzienos „labējie” un „kreisie” tiek iekodēts cits saturs: „par latviešiem” vai „par krieviem”. Iepriekš veikti pētījumi liecina, ka šīs tēmas pastāvīgas aktualitātes uzturēšanas rezultātā daudziem vēlētājiem pirmais partiju izvēles kritērijs ir partijas atbalsts vēlētāja pārstāvētajai etniskajai/ valodu grupai.

Lai noskaidrotu, cik spēcīgs Latvijas iedzīvotāju vidū ir latviskais etnocentrisms, 2012.gada janvāra aptaujā respondentiem tika lūgts 5 punktu skalā novērtēt, vai Latvijā būtu vairāk jāaizstāv latviešu intereses vai Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi.

Aptaujas dati liecina, ka no visiem Latvijas iedzīvotājiem kopumā katrs trešais (33%) uzskata, ka Latvijā būtu vairāk jāaizstāv latviešu intereses, bet 42% sliecas domāt, ka pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi.

Taču, kā jau to varēja paredzēt, viedokļi latviski un krieviski runājošo vidū ir ļoti atšķirīgi.

Saskaņā ar aptaujas datiem 53% no respondentiem, kas ģimenē runā latviešu valodā, uzskata, ka Latvijā būtu vairāk jāaizstāv latviešu intereses, turklāt katrs trešais (32%) ir atzīmējuši skalas galējo vērtību, kas liecina par ļoti stingru pārliecību. Tikai 22% latviski runājošo kopumā sliecas noraidīt šādu ideju, ieskaitot 13%, kas to noraida pilnībā.

Nav pārsteigums, ka lielākā daļa (71%) krieviski runājošo Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi, turklāt 56% par to ir pilnībā pārliecināti. Kopumā tikai 7% krievvalodīgo liekas pieņemama nostāja „Latviju latviešiem”.

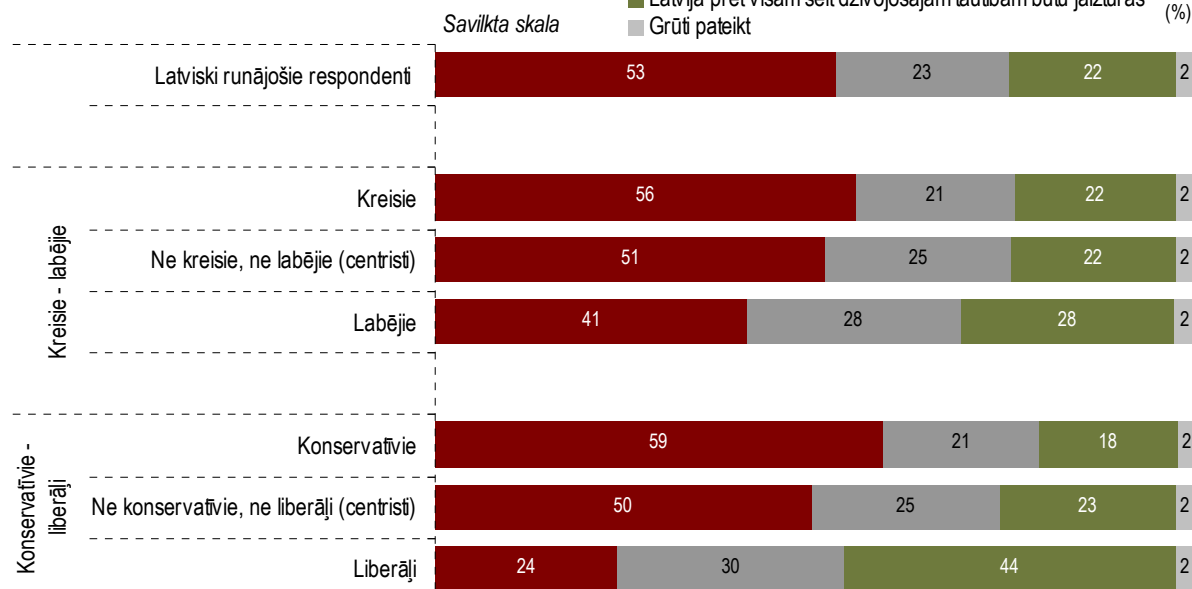
Atsevišķi analizējot latviski runājošo respondentu kopumu, atklājas, ka dalījumā kreisie – labējie ideju „Latviju latviešiem” kopumā apmēram vienlīdz bieži atbalsta gan kreisi (56%), gan centriski domājošie (51%) latviski runājošie iedzīvotāji. Mazāks atbalsts šai idejai ir labēji domājošo vidū (41%).

Analizējot iedzīvotāju uzskatus atkarībā no viņu konservatīvisma/ liberālisma, vērojams, ka vislielākais atbalsts idejai „Latviju latviešiem” ir starp konservatīvi noskaņotajiem (59%), bet nedaudz mazāks starp centristiem (50%). Liberāli biežāk ir uzskatījuši, ka Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi (44%), bet ideju, ka Latvijā būtu vairāk jāizstāv latviešu intereses, ir atbalstījuši tikai 24% liberāļu, kuri ģimenē sarunājas latviešu valodā.

Idejas "Latviju latviešiem" popularitāte latviski runājošo iedzīvotāju vidū

J: "Domājot par dažādu Latvijā dzīvojošo tautību interešu aizstāvību, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat?"

■ Latvijā būtu vairāk jāizstāv latviešu intereses
■ Pa vidu
■ Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi
■ Grūti pateikt (%)

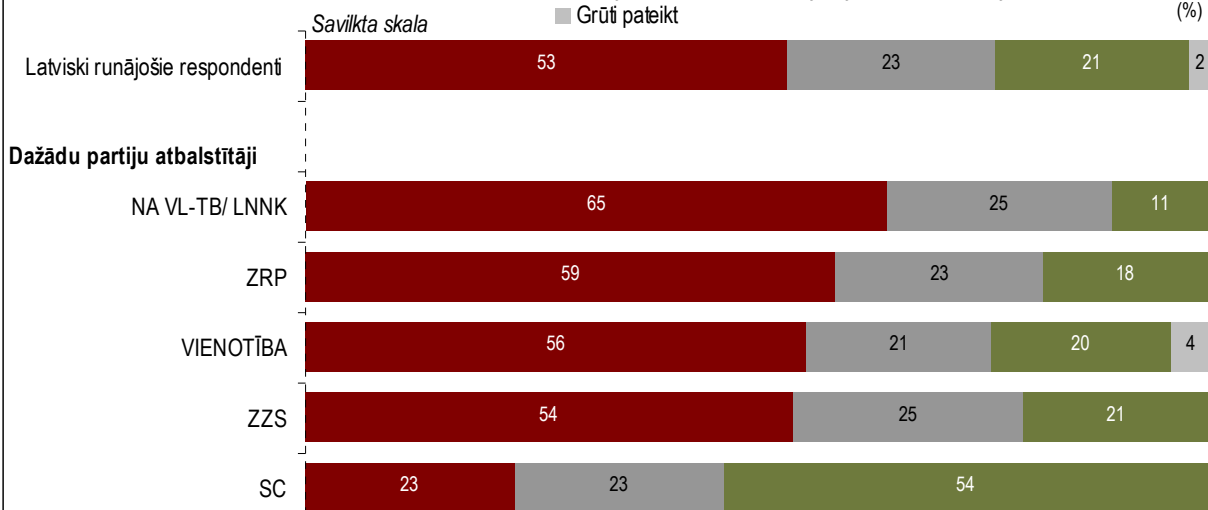
Bāze: respondenti, kuri ģimenē sarunājas latviešu valodā, n=612

SKDS dati

Idejas "Latviju latviešiem" popularitāte latviski runājošo iedzīvotāju vidū

J: "Domājot par dažādu Latvijā dzīvojošo tautību interešu aizstāvību, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat?"

■ Latvijā būtu vairāk jāizstāv latviešu intereses
■ Pa vidu
■ Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi
■ Grūti pateikt (%)

Bāze: LR pilsoņi, kuri ģimenē sarunājas latviešu valodā

SKDS dati

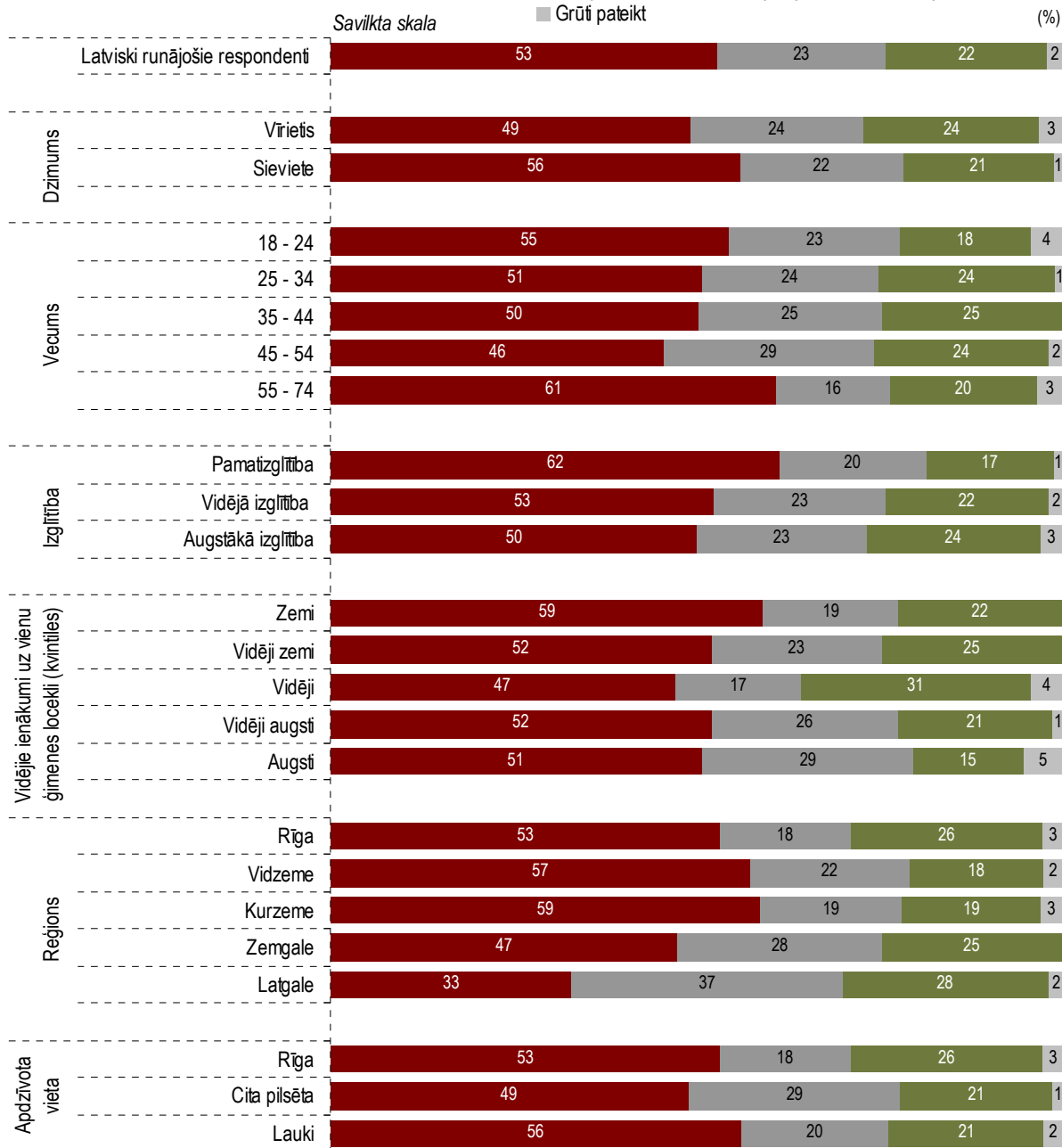
Nav pārsteigums, ka Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāju vidū (tiek analizēts tikai latviski runājošais elektorāts) to, ka Latvijā būtu vairāk jāizstāv latviešu intereses, visbiežāk ir uzskatījuši NA VL-TB/ LNNK atbalstītāji (65%). Tikai 11% NA VL-TB/ LNNK atbalstītāju domā, ka Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas vienādi. Taču no NA VL-TB/

LNNK daudz neatpaliek pārējo prolatvisko partiju elektorāts, kur idejai „Latviju latviešiem” piekrīt attiecīgi 59% ZRP, 56% Vienotības un 54% ZZS atbalstītāji. Interesanti, ka no latviski runājošajiem SC atbalstītājiem šai idejai piekrīt arī 23% respondentu.

Idejas "Latviju latviešiem" popularitāte latviski runājošo iedzīvotāju vidū

J: "Domājot par dažādu Latvijā dzīvojošo tautību interešu aizstāvību, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat?"

■ Latvijā būtu vairāk jāizstāv latviešu intereses
 ■ Pa vidu
 ■ Latvijā pret visām šeit dzīvojošajām tautībām būtu jāizturas
 ■ Grūtī pateikt (%)

Bāze: respondenti, kuri ģimenē sarunājas latviski valodā

SKDS dati

Apskatot citas latviski runājošo respondentu sociālās un demogrāfiskās grupas, vērojams, ka ideju „Latviju latviešiem” biežāk nekā vidēji atbalsta sievietes (56%), respondenti, kas vecāki par 55 gadiem (61%), respondenti ar pamatzglītību (62%), respondenti ar zemiem ienākumiem (59%). No reģioniem šī ideja biežāk atbalstīta Kurzēmē (59%), Vidzemē (57%) un Rīgā (53%), bet retāk Zemgalē (47%) un Latgalē (33%). Pētījums neiezīmē ļoti būtiskas atšķirības starp latviski runājošajiem pilsētu un lauku iedzīvotājiem.

6. Valsts galvenie uzdevumi – sociālistisks, konservatīvs vai liberāls pieprasījums

Lai noskaidrotu kādiem strāvojumiem Latvijas iedzīvotāji dotu priekšroku, gadījumā, ja tiek konfrontēts sociālistisks, konservatīvs un liberāls pasaules skatījums, aptaujas dalībniekiem tika lūgts iepazīties ar trīs konkurējošiem valsts galveno uzdevumu aprakstiem (ideoloģiskām koncepcijām) un izvēlēties to, kura, pēc respondenta domām vislabāk atspoguļo valsts galvenos uzdevumus. Ideoloģisko koncepciju nosaukumi respondentiem netika norādīti, kas nozīmē, ka viņi savas izvēles izdarīja, balstoties uz šo koncepciju saturu, nevis nosaukumiem.

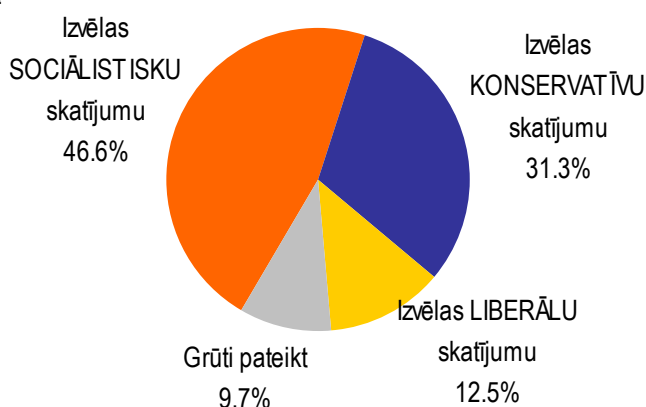
Respondentiem tika piedāvāti sekojoši valsts galveno uzdevumu apraksti

SOCIĀLISTISKS skatījums	Valstij ir jārūpējas par sociālo taisnīgumu un vienlīdzību, jāgādā par visiem iedzīvotājiem un jānodrošina visiem bez izņēmuma pienācīgs dzīves līmenis. Valstij ir jā saglabā kontrole par stratēģiski svarīgajām nozarēm un ar nodokļu palīdzību jāpārdala bagātība. Valstij ir jāgarantē visu sabiedrības locekļu vienlīdzība.
KONSERVATĪVS skatījums	Valstij ir jānodrošina kārtību, drošību un likuma varu. Ir nepieciešama stipra policija un armija. Valstij ir jā rūpējas par tradīciju saglabāšanu, morāles normām un patriotismu, jāatbalsta baznīca. Jāgādā, lai valstī būtu patstāvīgi, nodrošināti un iniciatīvas pilni pilsoņi. Valstij ir jāstimulē biznesa attīstība un uzņēmējdarbības iniciatīva.
LIBERĀLS skatījums	Valstij, vispirmām kārtām, ir jānodrošina cilvēka tiesības un brīvības, jo tikai atsevišķs, privāts indivīds ir galvenā vērtība. Indivīdu politiskās un morālās tiesības ir jāstāda augstāk par sabiedrības interesēm. Valsts vara pār cilvēku ir jāierobežo, tās funkcijas – jāsamazina līdz minimumam. Valstij galvenokārt ir tikai jāseko līdzi spēles noteikumiem – visu pārējo regulē brīvais tirgus un brīva konkurence.

Pētījuma dati liecina, ka no piedāvātajiem trīs valsts attīstības koncepcijām, 47% Latvijas iedzīvotāju izvēlēs sociālistisku modeli, 31% - konservatīvu, bet tikai 13% - liberālu modeli.

Valsts galvenie uzdevumi - sociālistisks, konservatīvs vai liberāls pieprasījums

J: "Domājot par valsti un tās galvenajiem uzdevumiem, kurš no sekojošajiem aprakstiem vislabāk atspoguļo to, kādiem, Jūsaprāt, būtu jābūt valsts galvenajiem uzdevumiem?"

Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

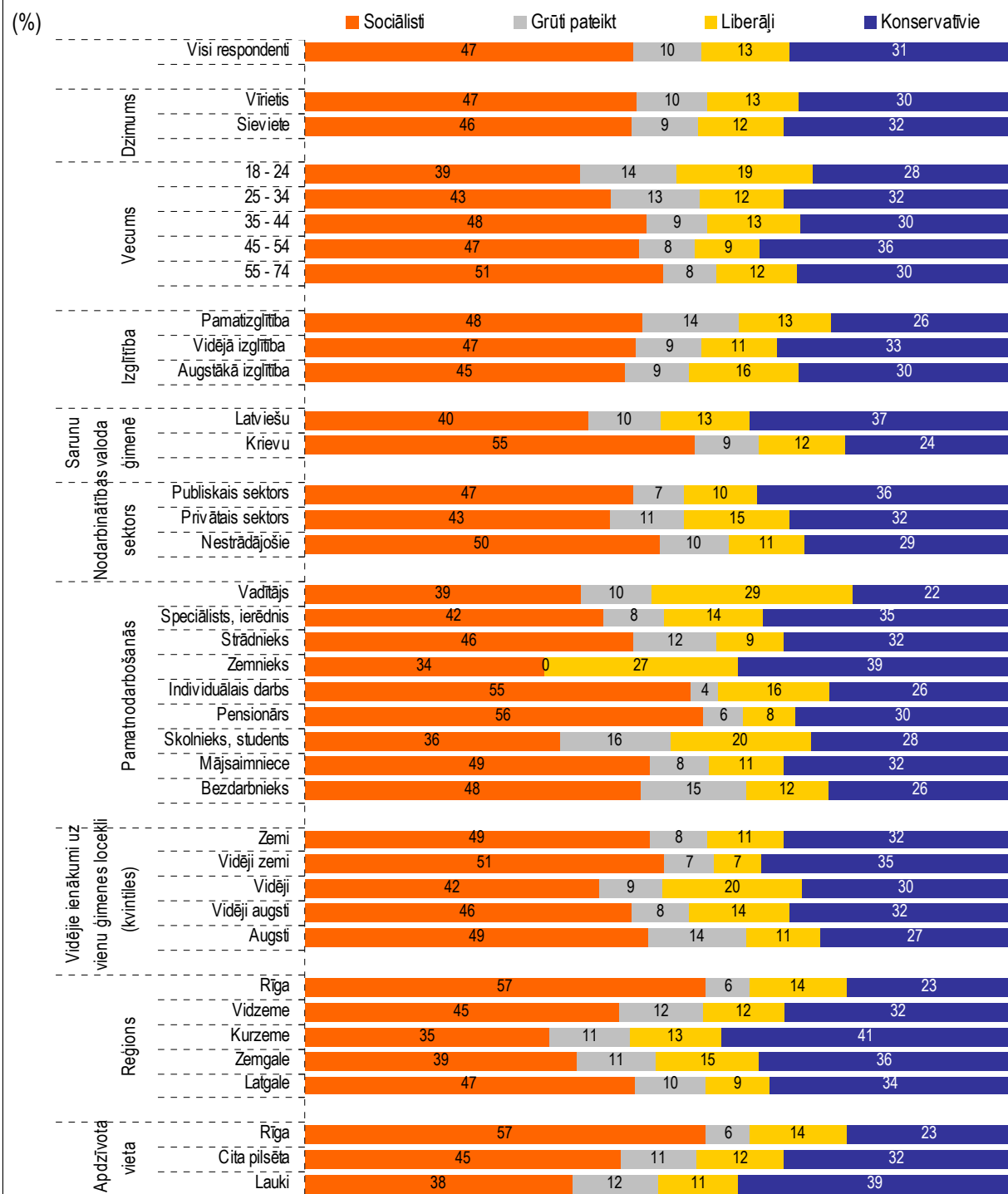
Aptaujas dati atklāj, ka sociālistisks pieprasījums ar retiem izņēmumiem dominē pār konservatīvo un liberālo gandrīz visās pētījumā analizētajās sociālajās un demogrāfiskajās grupās. Taču šie dažī izņēmumi ir interesanti.

Izrādās, ka, atšķirībā no citiem reģioniem, kur dominē sociālistisks pieprasījums, Kurzemē dzīvojošie biežāk ir izvēlējušies konservatīvo skatījumu (sociālistiskais: 35%, konservatīvais: 41%).

Lauku apvidos dzīvojošie gandrīz vienlīdz bieži izvēlas sociālistisko (38%) un konservatīvo (39%) skatījumu. Tas saskan ar nodarbinātības grupas „zemnieki” (tur tiek iekļauti sev piederošās lauku saimniecībās strādājošie) noskaņojumu, kur konservatīvais skatījums (39%) pat nedaudz dominē pār sociālistisko (34%).

Valsts galvenie uzdevumi - sociālistisks, konservatīvs vai liberāls pieprasījums

J: "Domājot par valsti un tās galvenajiem uzdevumiem, kurš no sekojošajiem aprakstiem vislabāk atspoguļo to, kādiem, Jūsuprāt, būtu jābūt valsts galvenajiem uzdevumiem?" / uzdevumu apraksti ir aizstāti ar apzīmējumiem "sociālisti", "konservatīvie" un "liberāļi"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

No reģioniem sociālistiskais pieprasījums visizteiktākais ir Rīgā (57%), kam seko Latgale (47%) un Vidzeme (45%). Salīdzinoši mazāks tas ir Zemgalē (39%) un Kurzemē (35%). Savukārt konservatīvais pieprasījums visaugstākais ir Kurzemē (41%), kam seko Zemgale (36%), Latgale (34%) un Vidzeme (32%), bet vismazākais tas ir Rīgā (23%).

Liberālais skatījums nevienā no reģioniem nekotējas augstu – vēlme, lai Latvijā tiktu īstenotas liberālisma idejas, vienlīdz bieži pausta Zemgalē (15%), Rīgā (14%), Kurzemē (13%) un Vidzemē (12%), bet mazliet retāk – Latgalē (9%).

Pētījums iezīmē sakarību – jo augstāka vietas urbanizācijas pakāpe, jo augstāks sociālistiskais un liberālais, bet zemāks konservatīvais pieprasījums, un otrādi – jo zemāks urbanizācijas līmenis, jo simpātiskāks šķiet konservatīvais skatījums, bet mazāk simpātisks – sociālistiskais un liberālais. Taču jāievēro, ka pieprasījums pēc liberālo ideju īstenošanas visur pausts ievērojami retāk.

Saskaņā ar aptaujas datiem krievu valodā runājošie Latvijas iedzīvotāji krietni biežāk (55%) kā latviešu valodā runājošie (40%) par sev pieņemamāku ir atzinuši sociālistisko piedāvājumu. Savukārt latviešu valodā runājošiem (37%) biežāk nekā iedzīvotājiem, kuri ģimenē runā krievu valodā (24%), ir licies simpātisks konservatīvais modelis. Liberālais skatījums abās grupās ir vienlīdz maz populārs (attiecīgi 13% un 12%).

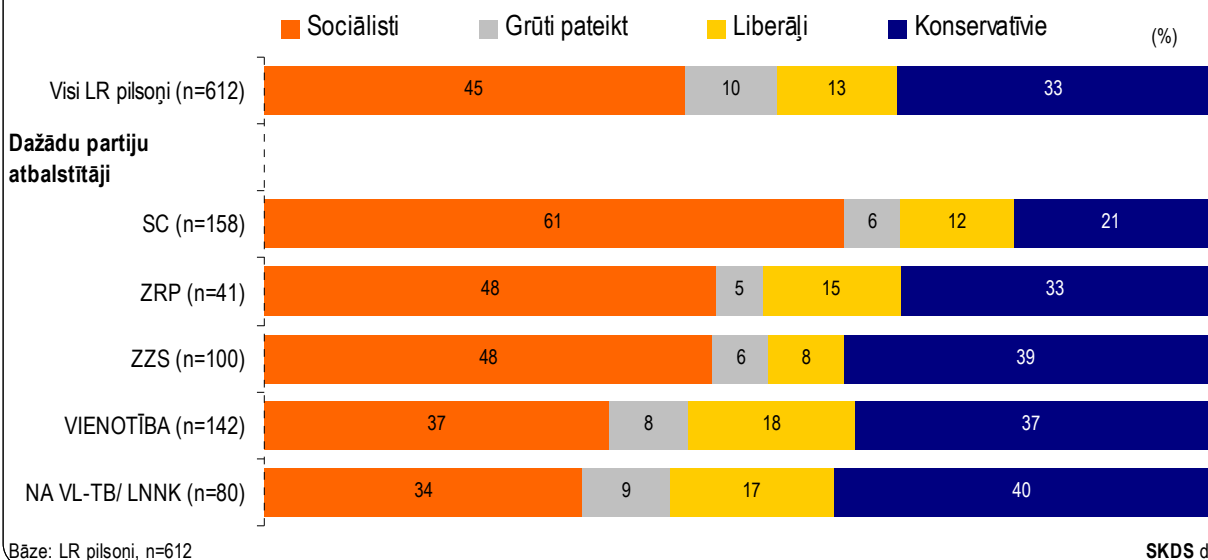
Interesanti, ka aptauja neatklāj pārliecinošas sakarības ienākumu grupās. Izrādās, ka visās grupās dominē sociālistiskais pieprasījums, turklāt turīgāko iedzīvotāju vidū (49%) tas ir tikpat populārs kā vismazturīgāko iedzīvotāju grupā (49%).

Toties vērojama sakarība starp iedzīvotāju vecumu un sociālistisko pieprasījumu – pieaugot vecumam, tas pakāpeniski palielinās. Ja grupā „18 – 24 gadi” to izvēlas 39%, tad grupā „55 – 74 gadi” – jau 51%. Saistībā ar konservatīvā un liberālā modeļa izvēli vecuma grupās izveiktu sakarību nav. Izņēmums ir jaunāki respondenti (18 – 24 gadi), kuri nedaudz biežāk ir izvēlējušies liberālo modeli (19%), bet retāk – konservatīvo (28%). Taču jau nākamajā vecuma grupā (25 – 34 gadi) gan liberālā, gan konservatīvā modeļa piekritēju īpatsvars ir tuvs vidējiem rādītājiem.

Aptaujas dati liecina, ka no visām analizētajām grupām vislielākās simpātijas pret liberālo piedāvājumu ir pauduši vadītāji (29%) un zemnieki (27%).

Valsts galvenie uzdevumi - sociālistisks, konservatīvs vai liberāls pieprasījums

J: "Domājot par valsti un tās galvenajiem uzdevumiem, kurš no sekojošajiem aprakstiem vislabāk atspoguļo to, kādiem, Jūsaprāt, būtu jābūt valsts galvenajiem uzdevumiem?" / uzdevumu apraksti ir aizstāti ar apzīmējumiem "sociālisti", "konservatīvie" un "liberāļi"

Salīdzinot 11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāju noskaņojumus, atklājas, ka sociālistiskais pieprasījums ir dominējošs SC (61%), ZRP (48%) un ZZS (48%) elektorātā. Vienotības atbalstītāji sociālistisko un konservatīvo modeļus ir izvēlējušies vienlīdz bieži (37% un 37%). Savukārt NA VL-TB/ LNNK atbalstītāju vidū vispopulārākais ir konservatīvais modeļus (40%), un tikai tad seko sociālistiskais (34%). Liberālās idejas nav īpaši pieprasītas nevienas partijas atbalstītāju vidū.

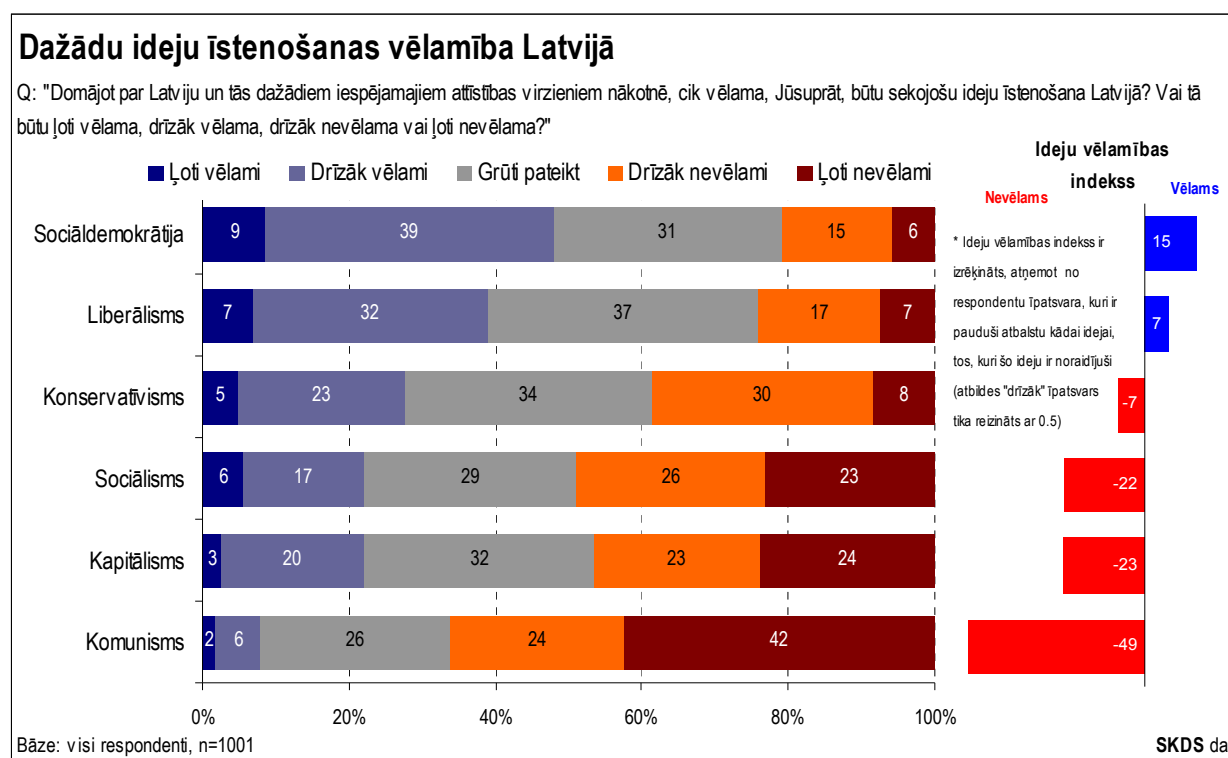
7. Kāda retorika šķiet simpātiska Latvijas iedzīvotājiem

Pētījuma dati liecina, ka retorikas līmenī (t.i., neizklāstot atslēgas vārdos ietverto ideju jēgu, bet gan tikai lūdzot paust attieksmi pret atsevišķu ideoloģiju nosaukumiem un sabiedrisko iekārtu veidiem), Latvijas iedzīvotāji par biežāk vēlamu nekā nevēlamu ir uzskatījuši sociāldemokrātijas un liberālisma ideju īstenošanu Latvijā.

Kopumā gandrīz puse aptaujāto (48%) domā, ka Latvijā būtu vēlama sociāldemokrātisko ideju īstenošana, turklāt gandrīz katrs desmitais (9%) uzskata, ka tas būtu *ļoti* vēlams. Tikai 21% ir pretējās domās: ka sociāldemokrātijas ideju īstenošana Latvijai būtu nevēlama.

Liberālismam atbalsts ir nedaudz mazāks: kopumā 39% uzskata Latvijā būtu vēlama šādu ideju īstenošana, bet 24% tās noraida.

Taču interesanti, ka liberālisma ideju īstenošanu par vēlamu uzskata arī 37% no tiem respondentiem, kuri faktiski būtu jāuzskata par konservatīvo ideju piekritējiem. Tikai 27% konservatoru uzskata, ka liberālismu ideju īstenošana Latvijā būtu nevēlama.

Savukārt tādu ideju kā konservatīvisms, sociālisms, kapitālisms un komunisms īstenošanu Latvijas iedzīvotāji biežāk ir atzinuši par nevēlamu nekā vēlamu.

Lai gan saskaņā ar aptaujas datiem kopumā puse iedzīvotāju (50%) faktiski ir jāuzskata par konservatīvi noskaņotiem, tikai 28% atbalsta konservatīvu ideju īstenošanu Latvijā. To par nevēlamu uzskata 38% iedzīvotāju. Raksturīgi, ka arī no Latvijas iedzīvotājiem, kuri faktiski ir konservatīvi domājoši, tikai 31% uzskata, ka konservatīvās idejas ir Latvijai vēlamās, bet 35% tās uzskata par nevēlamām.

Tikai 23% uzskata, ka sociālisma ideju īstenošana Latvijā būtu vēlama. Savukārt pret tām noraidošu attieksmi pauž 49% respondentu, ieskaitot 23%, kuri tās uzskata pat par *ļoti* nevēlamām.

Interesanti, ka no respondentiem (49%), kuri par valsts galveno uzdevumu atzina sociālistisku ideju īstenošanu (vārds sociālistisks netika lietots), tikai 24% uzskata, ka Latvijā ir vēlama sociālisma ideju īstenošana, bet 48% to noraida.

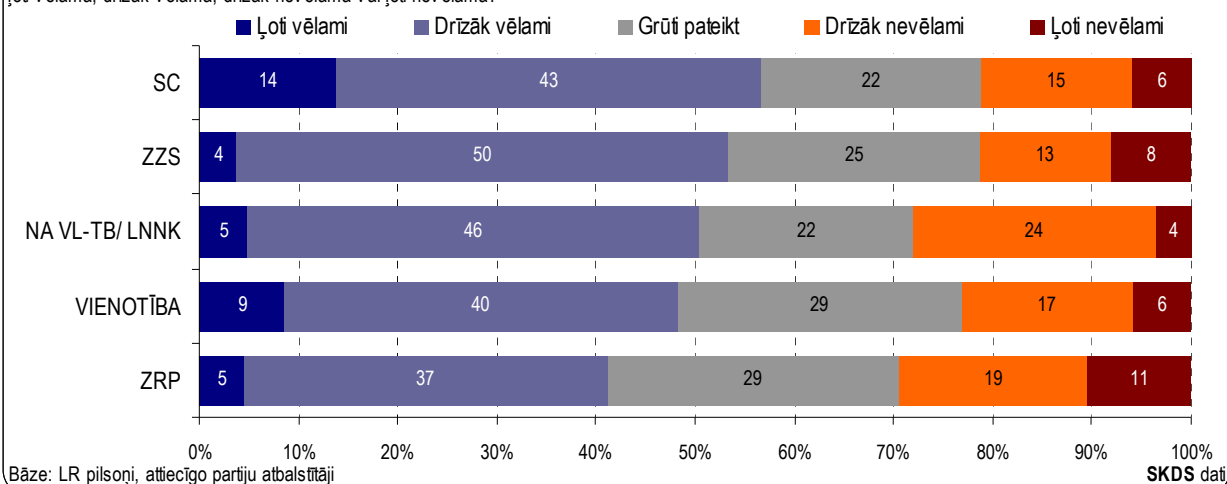
Kapitālismu Latvijai par vēlamu uzskata tikai 23% iedzīvotāju, bet to par nevēlamu atzīst 47%. Turklāt 24% uzskata, ka kapitālisms ir *ļoti* nevēlams Latvijai.

Savukārt visnepieņemamākais Latvijas iedzīvotājiem šķiet komunisms. Tikai 8% respondentu uzskata, ka Latvijā būtu vēlama komunisma ideju īstenošana. 66% šādu ideoloģiju noraida, turklāt 42% to pilnībā noraida.

Kā dažādu partiju atbalstītāji retorikas līmenī atbalsta atsevišķu ideju īstenošanu Latvijā

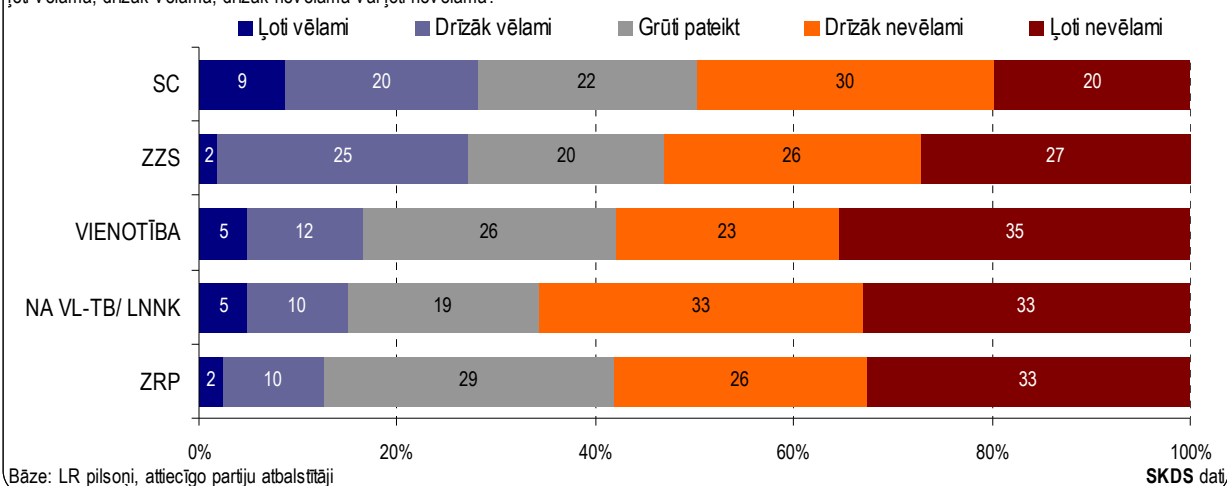
SOCIĀLDEMOKRĀTISKO ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

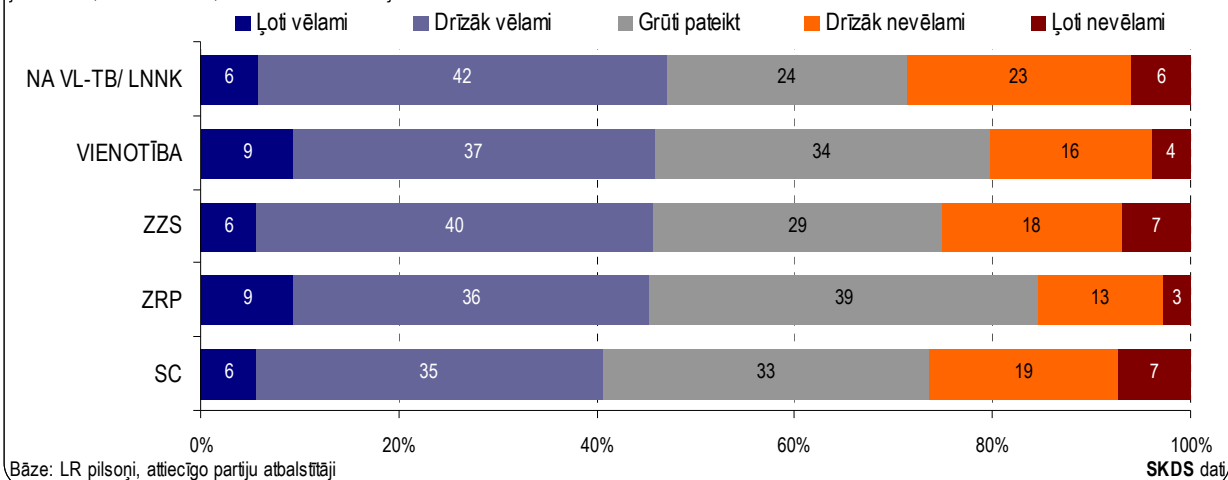
SOCIĀLISMA ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

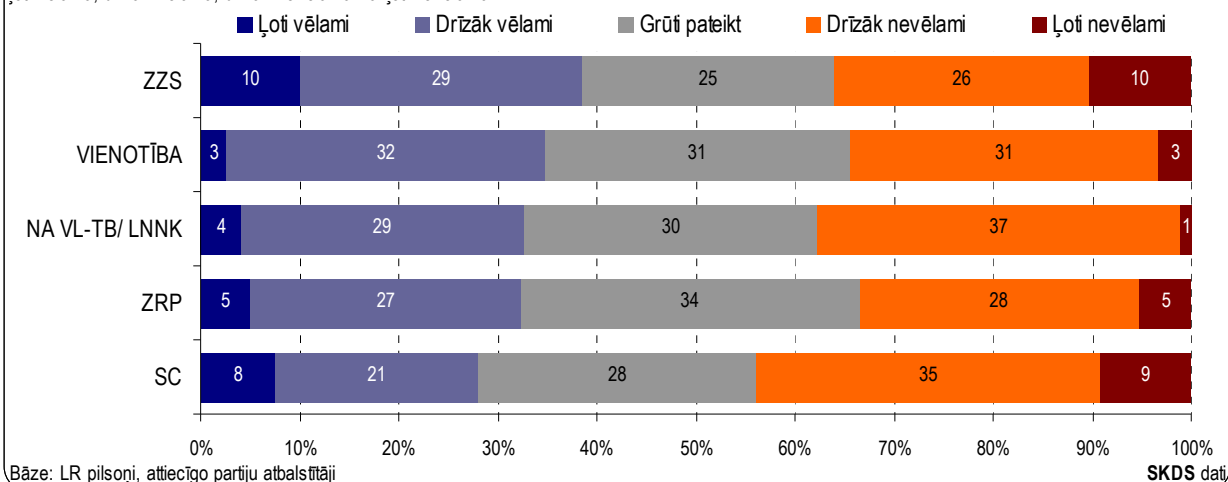
LIBERĀLISMA ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

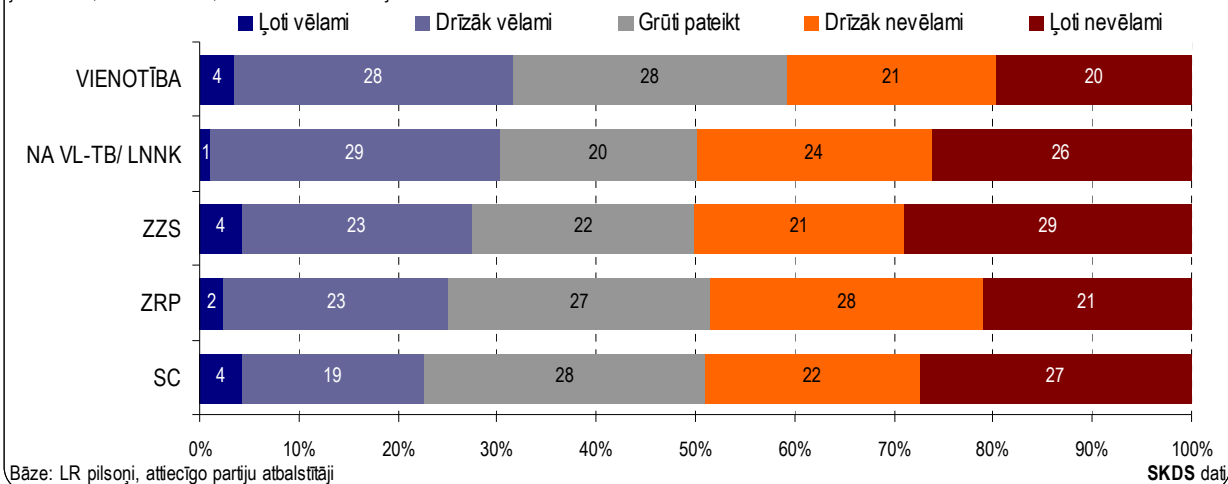
KONSERVATĪVISMA ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

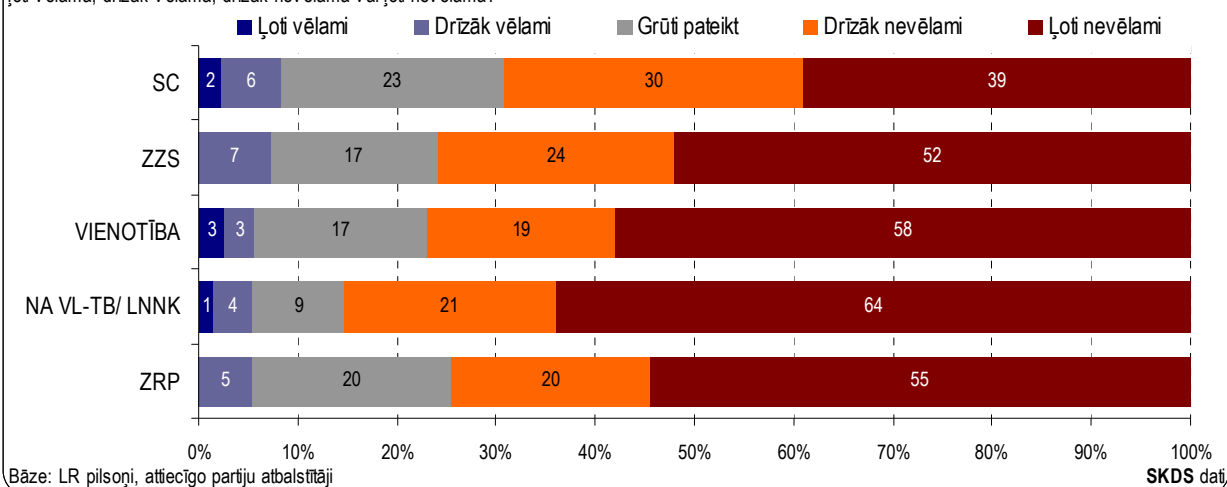
KAPITĀLISMA ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

KOMUNISTISKO ideju īstenošanas vēlamība Latvijā/ dažādu partiju elektorāts

Q: "Domājot par Latviju un tās dažādiem iespējamajiem attīstības virzieniem nākotnē, cik vēlama, Jūsaprāt, būtu sekojošu ideju īstenošana Latvijā? Vai tā būtu ļoti vēlama, drīzāk vēlama, drīzāk nevēlama vai ļoti nevēlama?"

Aptaujas dati liecina, ka nepastāv fundamentālas atšķirības, kā 11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītāji izturas pret dažādu ideoloģisko strāvojumu un sabiedrisko iekārtu nosaukumiem. Lai gan, runājot par atsevišķiem nosaukumiem, atšķirības pastāv (piemēram, SC un ZZS atbalstītāji biežāk nekā Vienotības, ZRP un NA VL-TB/LNNK elektorāts uzskata, ka Latvijā būtu vēlama sociāldemokrātisko un sociālistisko ideju īstenošana), tās tomēr nav fundamentālas.

Kopumā pētījuma dati liecina, ka Latvijas iedzīvotāju priekšstatu par savu ideoloģisko orientāciju neatbilstība faktiskajam noskaņojumam rada situāciju, ka ļoti liela sabiedrības daļa ir gatava paust atbalstu ideoloģiskajiem strāvojumiem (precīzāk – šo strāvojumu nosaukumiem!), kuri patiesībā ir pretrunā ar šo indivīdu uzskatiem. Un otrādi – atsevišķi ideoloģiskie strāvojumi (strāvojumu nosaukumi!) tiek noraidīti, lai gan tie ļoti labi atbilst noraidītāju faktiskajiem uzskatiem.

Var apgalvot, ka virkne ideoloģisko strāvojumu un sabiedrisko iekārtu apzīmējumu (piemēram, liberālisms, konservatīvisms, sociālisms) ir nopietni „sabojāti”, jo iedzīvotāji nezina/ neizprot to būtību un tajos ieliek citu jēgu. Var apgalvot, ka ideoloģiju jomā neatbilstība starp iesaiņojumu un saturu ir tik liela, ka tās radītie ačgārnīgie priekšstati un juceklis iedzīvotāju prātos būtu jāuzskata par nopietnu Latvijas sabiedrības problēmu.

8. Ko sabiedrība sagaida no skolām: kārtību un disciplīnu vai radošumu un brīvību

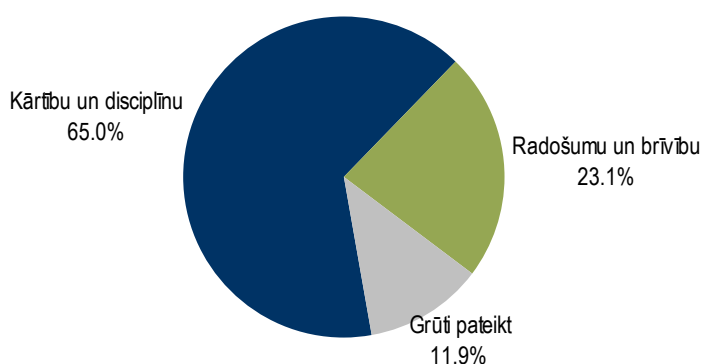
Viena no valsts institūcijām, kas tradicionāli tiek saistīta ar vērtību veidošanu sabiedrībā, ir skolas. Tiesa, attieksme pret to, kādas vērtības būtu vēlamas popularizēt, izmantojot izglītības sistēmu, nav viennozīmīga, īpaši ņemot vērā iespēju, ka vecākiem var būt citi priekšstati par vēlamajiem uzskatiem. Taču bez skolām pie varas esošajai elitei demokrātiskās valstīs nemaz nav tik daudz citu instrumentu, kā ietekmēt sabiedrības attīstību tālākā nākotnē.

Šī pētījuma ietvaros tika noskaidrots, kādas ir sabiedrībā valdošās vēlmes saistībā ar diviem savstarpēji konfliktējošiem uzstādījumiem – vai skolām vispirmām kārtām ir jānodrošina kārtība un disciplīna vai jāveicina radošums un brīvība.

Aptaujas dati liecina, ka kopumā iedzīvotāji krietni biežāk uzskata, ka skolām ir vispirmām kārtām jānodrošina kārtība un disciplīna (65%), nevis radošums un brīvība (23%).

Ko sabiedrība sagaida no skolām

Q: "Ko, Jūsaprāt, skolās būtu jānodrošina vispirmām kārtām: kārtību un disciplīnu vai radošumu un brīvību?"

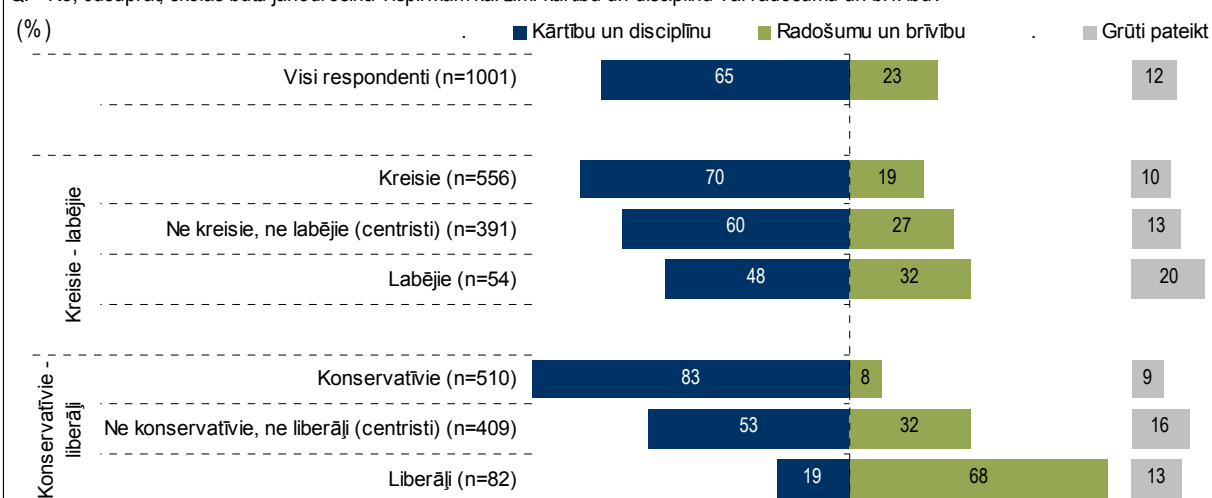

Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Ko sabiedrība sagaida no skolām/ ideoloģiskās orientācijas

Q: "Ko, Jūsaprāt, skolās būtu jānodrošina vispirmām kārtām: kārtību un disciplīnu vai radošumu un brīvību?"

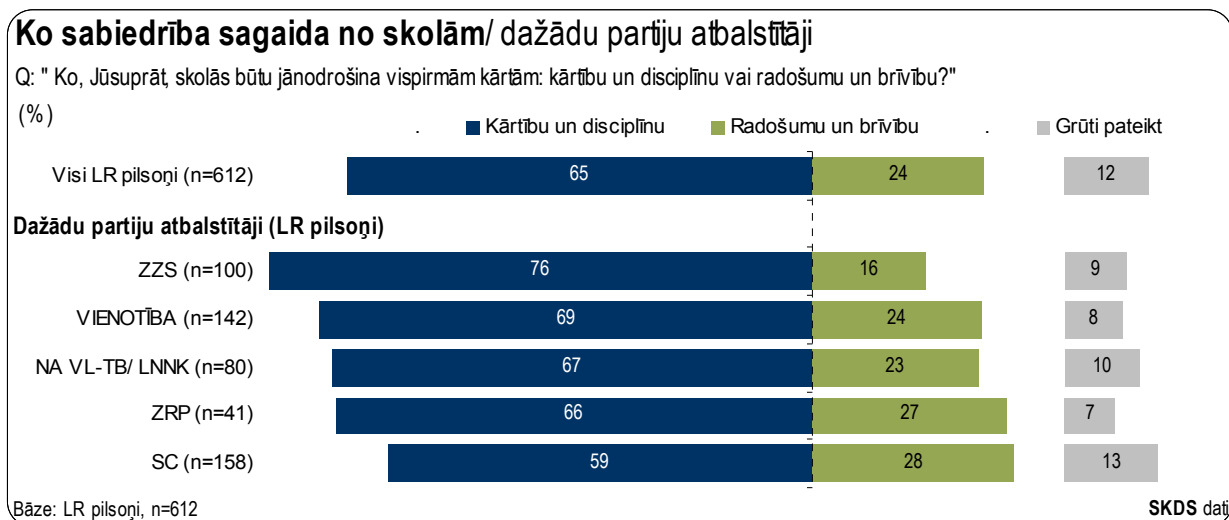
Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Saskaņā ar aptaujas datiem kārtību un disciplīnu biežāk nekā radošumu un brīvību skolās vēlētos redzēt gan kreisi (70%), gan centriski (60%), gan labēji (48%) noskaņotie iedzīvotāji.

Taču, kā liecina dati, starp mazāk kreisi noskaņotajiem prasība pēc kārtības un disciplīnas pausta retāk, bet vēlme pēc radošuma un brīvības vērojama biežāk.

Savukārt analizējot iedzīvotāju attieksmi atkarībā no viņu simpātijām pret konservatīvisma/ liberālisma idejām, vērojams, ka absolūtais vairākums konservatīvi noskaņoto no skolas sagaida kārtības un disciplīnas ieaudzinašanu (83%). Tikai 8% konservatīvi domājošo uzskata, ka priekšroka būtu dodama radošumam un brīvībai. Tas gan nepārsteidz, ņemot vērā, ka kārtība un disciplīna ir konservatīvas vērtības. Ne tik viennozīmīgi savā nostājā ir iedzīvotāji, kas nav ne izteikti konservatīvie, ne liberāļi. No šīs grupas 53% par primāro skolas uzdevumu uzskata kārtības un disciplīnas nodrošināšanu, bet 32% domā, ka tam ir jābūt radošuma un brīvības veicināšanai. Savukārt liberāli noskaņotajiem Latvijas iedzīvotājiem biežāk ir pretējs viedoklis: šajā grupā 68% izvēlētos radošuma un brīvības veicināšanu un tikai 19% par prioritāti ir atzinuši kārtību un disciplīnu.

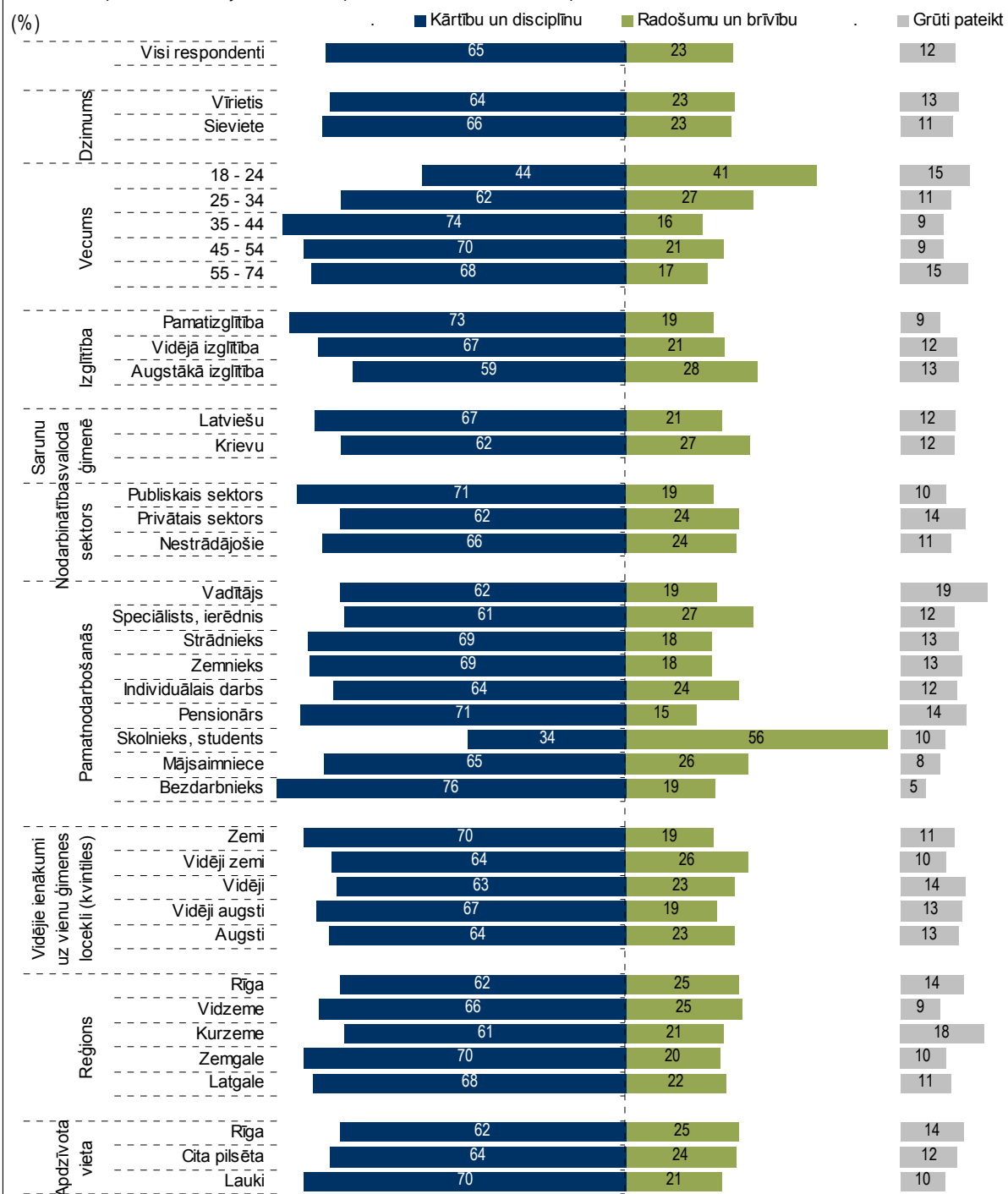

Aptaujas dati liecina, ka, lai gan visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītāji par prioritāti skolās biežāk atzinuši kārtību un disciplīnu, nevis radošumu un brīvību, salīdzinoši visbiežāk to vēlas ZZS elektorāts (76%). Nedaudz retāk to norādījuši Vienotības (69%), NA VL-TB/LNNK (67%) un ZRP (66%) atbalstītāji. Salīdzinoši mazāk konservatīvi ir SC atbalstītāji, no kuriem 59% izvēlējas kārtību un disciplīnu, bet 28% - radošumu un brīvību.

Atbilžu sadalījums atsevišķās sociālajās un demogrāfiskajās grupās atklāj, ka gandrīz visās pētījuma ietvaros analizētajās grupās kārtības un disciplīnas piekritēju bijis ievērojami vairāk nekā radošuma un brīvības atbalstītāju. Vienīgā grupa, kas domā atšķirīgi, ir skolēni un studenti – šajā grupā 56% uzskata, ka skolām vispirmām kārtām būtu jānodrošina radošums un brīvība, un tikai 34% uzskata, ka prioritātei jābūt kārtības un disciplīnas ieaudzinašanai. Tā kā skolēni un studenti parasti ir gados jauni, tad liberālāki uzskati ir arī aptaujātajiem vecumā no 18 līdz 24 gadiem, kur 41% uzskata, ka skolām vispirmām kārtām būtu jānodrošina radošums un brīvība, bet 44% pozitīvāk vērtē kārtību un disciplīnu.

Ko sabiedrība sagaida no skolām/ sociālās un demogrāfiskās grupas

Q: "Ko, Jūsaprāt, skolās būtu jānodrošina vispirmām kārtām: kārtību un disciplīnu vai radošumu un brīvību?"

Bāze: visi respondenti, n - skaitīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

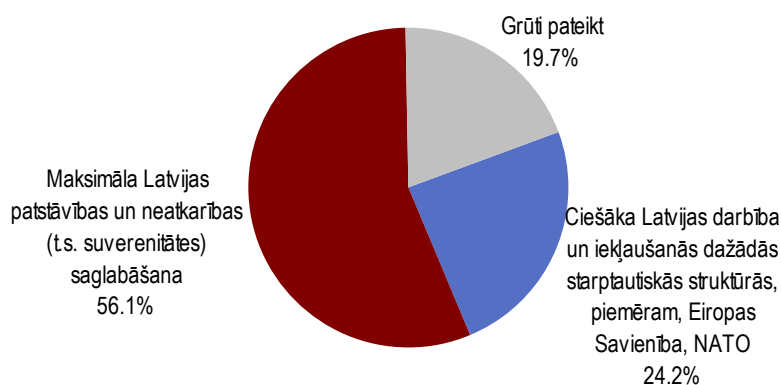
SKDS dati

9. Suverenitāte vai ciešāka Latvijas starptautiska integrācija

Aptaujas dati liecina, ka jautāti, vai, saistībā ar Latvijas turpmāko attīstību, iedzīvotājiem svarīgāka ir maksimāla Latvijas patstāvības un neatkarības (suverenitātes) saglabāšana vai ciešāka Latvijas darbība un iekļaušanās dažādās starptautiskās struktūrās (kā, piemēram, Eiropas Savienība, NATO, u.tml.), Latvijas iedzīvotāji biežāk izvēlas suverenitātes saglabāšanu (56%). Tikai katrs ceturtais respondents ir izvēlējis ciešāku Latvijas iekļaušanos dažādās pārvalstiskās struktūrās un valstu savienībās.

Suverenitāte vai ciešāka Latvijas starptautiska integrācija

Q: "Domājot par Latvijas attīstību, kas, Jūsaprāt, ir svarīgāk?"

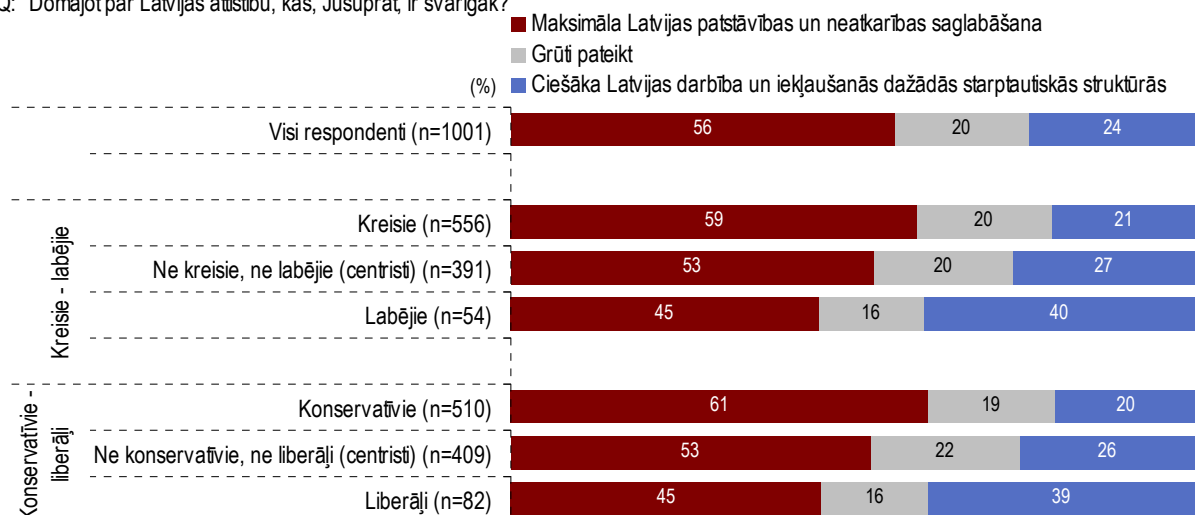
Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Analizējot datus atkarībā no ideoloģiskā noskaņojuma, vērojams, ka vēlme pēc maksimālas Latvijas suverenitātes saglabāšanas ir vērojama biežāk nekā ilgās pēc dziļākas starptautiskās integrācijas, tomēr analizējot iedzīvotāju uzskatus atkarībā no piederības kreisajiem – labējiem vai konservatīvajiem – liberālajiem, ir vērojamas interesantas tendences.

Suverenitāte vai ciešāka Latvijas starptautiska integrācija/ ideoloģiskās orientācijas

Q: "Domājot par Latvijas attīstību, kas, Jūsaprāt, ir svarīgāk?"

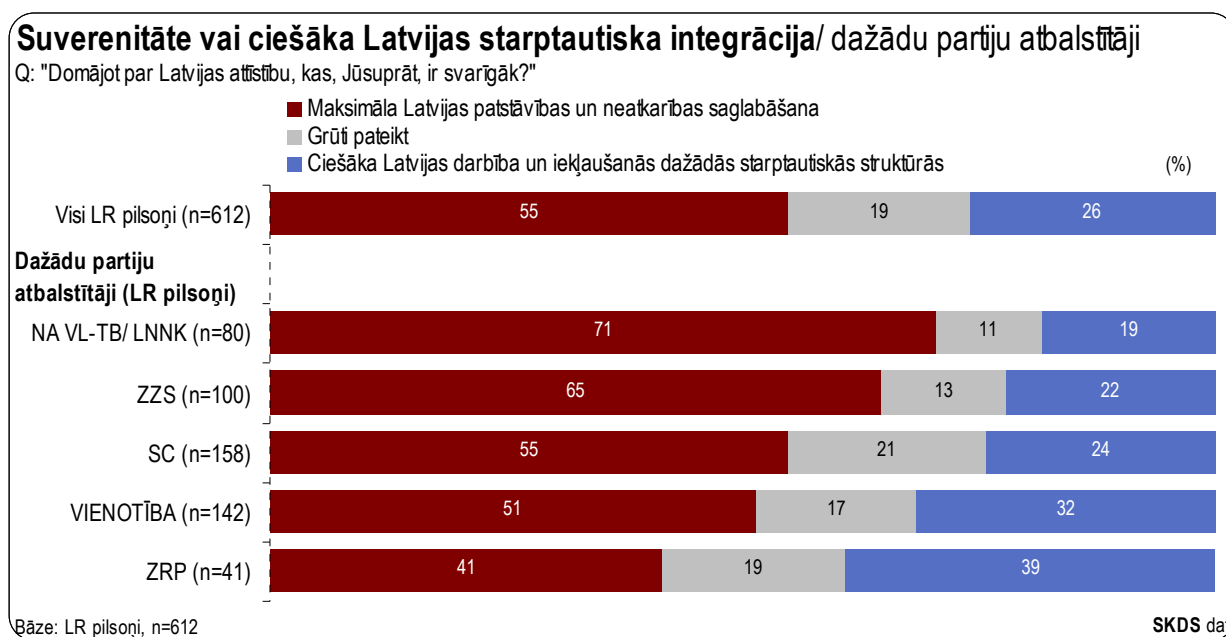
Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Aptauja atklāj, ka salīdzinoši vislielākie suverenitātes piekritēji ir konservatīvi domājošie iedzīvotāji (61%). Tikai 20% šajā grupā par prioritāti izvirza starptautisko integrāciju. Mazinoties konservatīvismam, mazinās arī akcents uz maksimālu suverenitāti: grupā, kas nav

ne izteikti konservatīvi, ne liberāli, 53% izvēlas suverenitāti, bet 26% - integrāciju. Atbalsts maksimālai suverenitātes saglabāšanai salīdzinoši viszemākais ir liberāli domājošo vidū, kur 45% priekšroku dod maksimālas valsts patstāvības un neatkarības saglabāšanai, bet 39% – ciešākai Latvijas darbībai un integrācijai dažādās starptautiskās struktūrās.

Sakarības ir vērojamas, arī analizējot atbildes atkarībā no simpātijām pret kreisajām vai labējām idejām: maksimālu Latvijas suverenitātes saglabāšanu biežāk ir akcentējuši kreisie (59%), starp cilvēkiem, kas nav ne izteikti kreisi, ne labējie – 53%, bet salīdzinoši retāk – labēji orientētie (45%).

Interesanti, ka, neskatoties uz Latvijas politikā dominējošajām padziļinātās Eiroatlantiskās integrācijas tendencēm, pilnīgi visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītāji biežāk par prioritāti ir izvēlējušies maksimālu Latvijas patstāvības un suverenitātes saglabāšanu, nevis ciešāku valsts iekļaušanos dažādās starptautiskās struktūrās. Salīdzinoši biežāk par maksimālu suverenitāti balso NA VL-TB/LNNK (71%) un ZZS (65%) atbalstītāji. To norādījuši arī vairāk nekā puse SC (55%) un Vienotības (51%) elektorāta. Salīdzinoši zemākais atbalsts maksimālai Latvijas suverenitātes saglabāšanai ir ZRP atbalstītāju vidū (41%), kur līdzīgs respondentu īpatsvars ir izvēlējušies ciešāku Latvijas iekļaušanos dažādās starptautiskās struktūrās (39%).

Aptaujas datu analīze dažādās sociālajās un demogrāfiskajās grupās atklāj, ka vēlme pēc maksimālas Latvijas pastāvības un neatkarības saglabāšanas būtiski neatšķiras latviski un krieviski runājošo iedzīvotāju vidū. Ja no tiem, kuri ģimenē sarunājas latviešu valodā, 54% kā prioritāti ir izvēlējušies maksimālu Latvijas suverenitātes saglabāšanu, tad starp krieviski runājošajiem tādu ir 59%. Attiecīgi, 27% latviski runājošo un 20% krieviski runājošo uzskata, ka svarīgāka būtu ciešāku Latvijas iekļaušanos dažādās starptautiskās struktūrās.

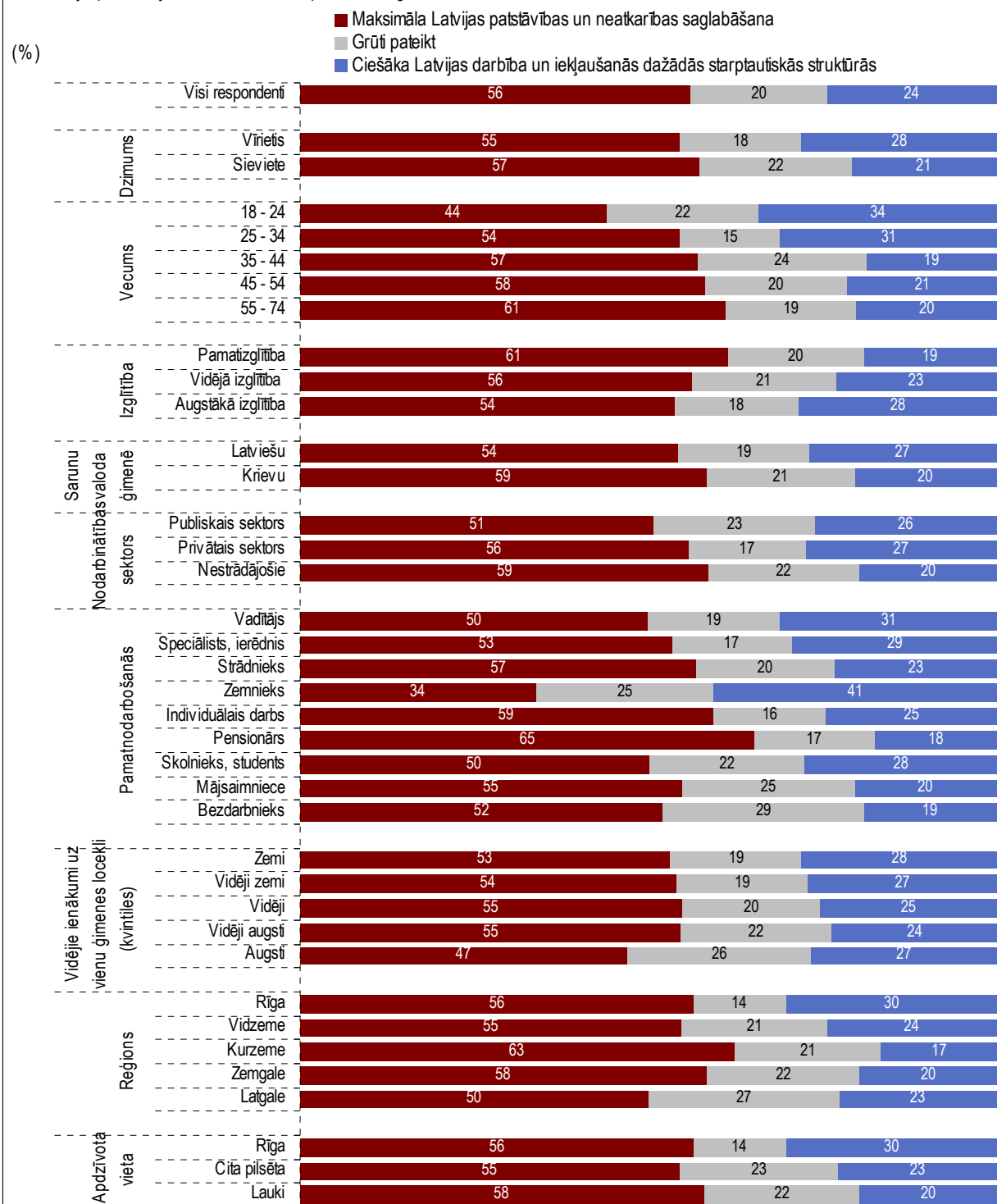
Nedaudz biežāk kā caurmērā maksimālu Latvijas neatkarības saglabāšanu atbalsta gados vecākie Latvijas iedzīvotāji (vecuma grupa 55 – 74 gadi: 61%), pensionāri (65%), individuāli nodarbinātie (59%), iedzīvotāji, kuriem ir tikai pamatizglītība (61%), kā arī Kurzemē (63%) un Zemgalē (58%) dzīvojošie.

Savukārt nedaudz pozitīvāk Latvijas darbību un iekļaušanos dažādās starptautiskās struktūrās vērtē gados jaunākie Latvijas iedzīvotāji (vecuma grupa 18 – 24 gadi: 34%), savās lauku

saimniecībās strādājošie (zemnieki) (41%), vadītāji (31%), speciālisti un ierēdņi (29%), iedzīvotāji ar augstāko izglītību (28%) un Rīgā (30%) dzīvojošie.

Suverenitāte vai ciešāka Latvijas starptautiska integrācija/ sociālidemogrāfiskās grupas

Q: "Domājot par Latvijas attīstību, kas, Jūsprāt, ir svarīgāk?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

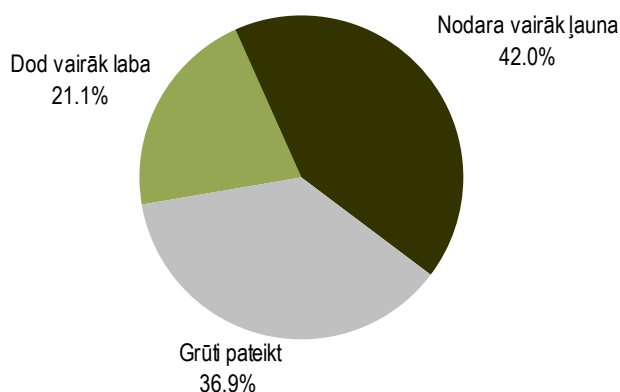
10. Iedzīvotāju attieksme pret globalizāciju

Jau labu laiku daudzās pasaules valstīs gan elites, gan arī plaša sabiedrība diskutē par globalizācijas ietekmi un tās vērtējumu: daļa to vērtē ja ne pozitīvi, tad ir vismaz samierinājušies, daudzviet antiglobālistu kustības jau ir izaugušas par vērā ņemamu spēku, ko nevar ignorēt arī politiķi.

Lai noskaidrotu, kāds ir Latvijas iedzīvotāju vērtējums globalizācijas iespaidam uz Latviju, aptaujas dalībniekiem tika uzdots jautājums, vai, viņuprāt, globalizācija Latvijai dod vairāk laba vai nodara vairāk ļauna (tiesa, var pieņemt, ka daļa aptaujāto vairāk reaģēja uz pašu terminu, nevis reālajām globalizācijas izpausmēm). Aptaujas dati liecina, ka kopumā iedzīvotāji biežāk uzskata, ka globalizācija Latvijai nodara vairāk ļaunuma (42%), nekā, ka tā dod vairāk laba (21%). Taču jāņem vērā, ka šajā jautājumā salīdzinoši lielai iedzīvotāju daļai nav noteikta vērtējuma (atbildi „grūti pateikt” ir snieguši 37% aptaujāto).

Globalizācijas ietekme uz Latviju

Q: "Domājot par globalizāciju, vai tā, Jūsaprāt, Latvijai dod vairāk laba vai nodara vairāk ļauna?"

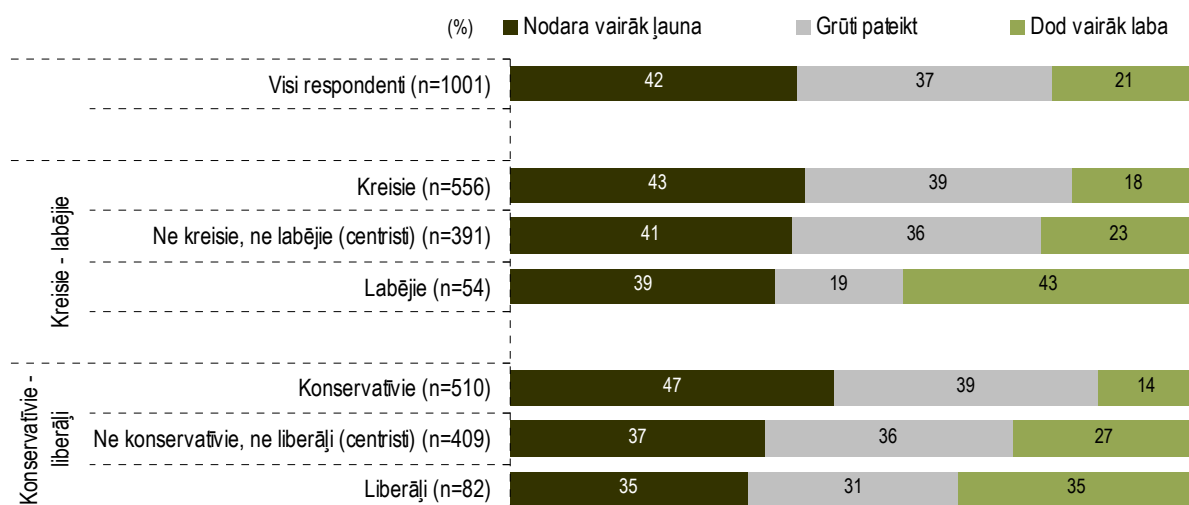

Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Globalizācijas ietekme uz Latviju/ ideoloģiskās orientācijas

Q: "Domājot par globalizāciju, vai tā, Jūsaprāt, Latvijai dod vairāk laba vai nodara vairāk ļauna?"

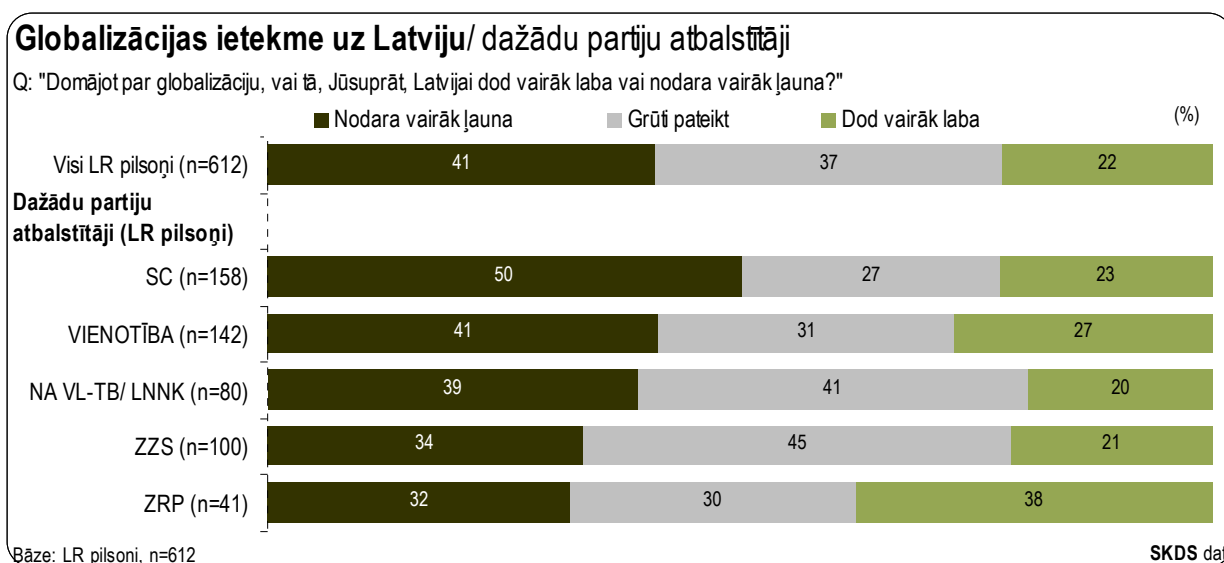
Bāze: visi respondenti, n=1001

SKDS dati

Saskaņā ar aptaujas datiem salīdzinoši negatīvāk pret globalizāciju ir noskaņoti konservatīvi orientētie Latvijas iedzīvotāji: šajā grupā 47% uzskata, ka globalizācija Latvijai nodara vairāk

ļauņa, un tikai 14% domā, ka tā dod vairāk laba. Aptaujātie, kas nav ne izteikti konservatīvi, ne liberāli, ir mazāk kritiski - 37% uzskata, ka globalizācija Latvijai nodara vairāk ļauna, bet 27% domā, ka tā dod vairāk laba. Savukārt liberāļu viedokļi sadalās uz pusēm: apmēram katrs trešais (35%) ir pārliecināts, ka globalizācija nodara vairāk ļaunumu, bet tikpat bieži (35%) atbildēts, ka tā dod vairāk laba.

Arī atkarībā no iedzīvotāju simpātijām pret kreisajām un labējām idejām ir vērojamas līdzīgas sakāribas. Visnoliedzošāk pret globalizāciju ir noskaņoti kreisi domājošie iedzīvotāji. Šajā grupā 43% uzskata, ka globalizācija Latvijai vairāk nes ļaunumu, bet 18% - labumu. Mazāk kritiski ir aptaujātie, kas nav ne izteikti kreisi, ne labēji domājoši (attiecīgi 41% : 23%). Savukārt labēji orientētie biežāk uzskata, ka globalizācija Latvijai dod vairāk laba (43%), un retāk domā, ka tā nes vairāk ļaunumu (39%).

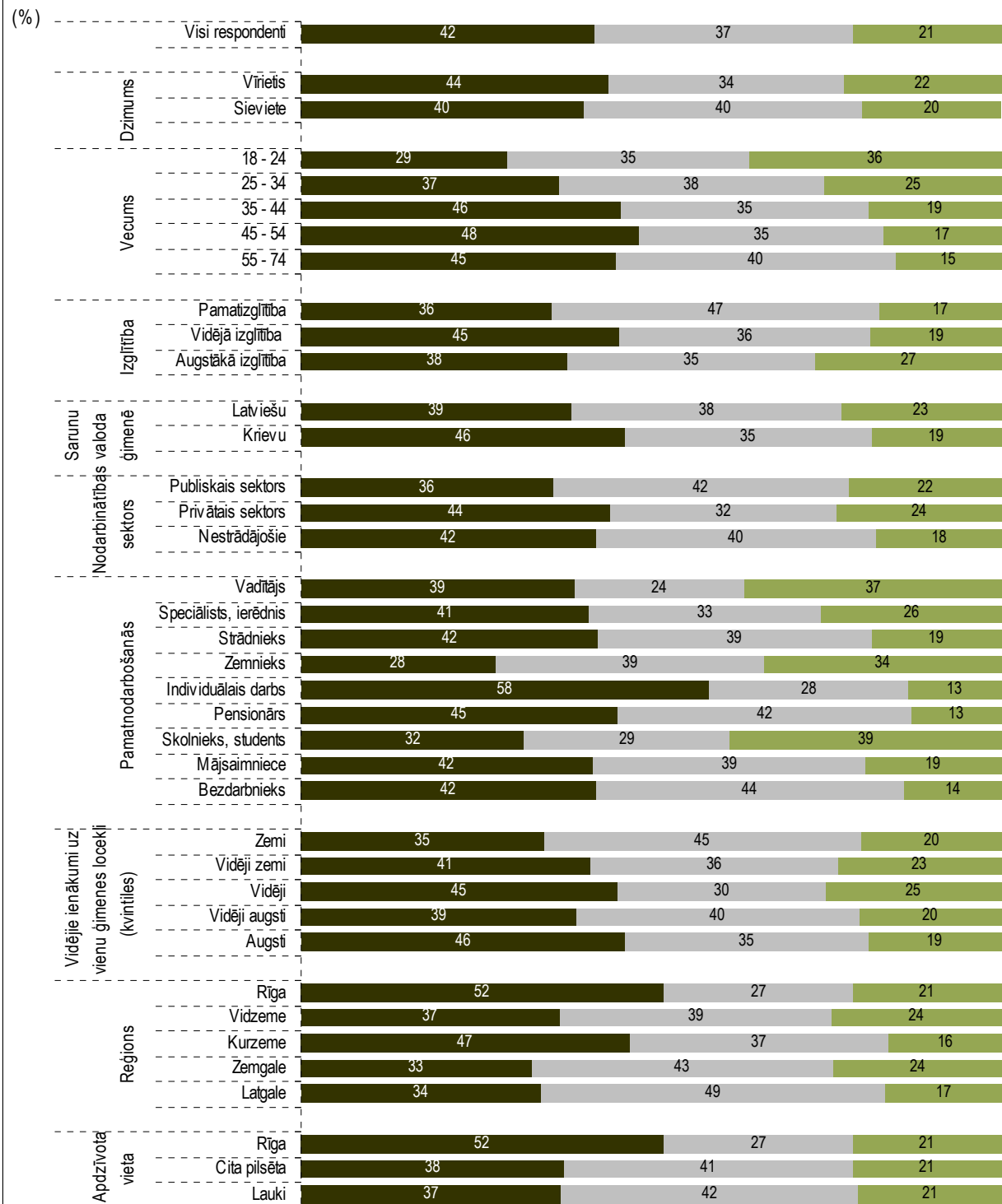
No 11.Saeimā pārstāvēto politisko partiju atbalstītājiem pret globalizāciju visnegatīvāk ir noskaņots SC elektorāts (50% domā, ka globalizācija nes vairāk ļauna, bet 23%, ka dod vairāk laba), bet vispozitīvāk - ZRP atbalstītāji (32% domā, ka globalizācija nes vairāk ļauna, bet 38%, ka dod vairāk laba). Pārējo partiju atbalstītāji biežāk domā, ka globalizācijas ietekme uz Latviju tomēr ir negatīva: Vienotības elektorātā 41% domā, ka globalizācija nes vairāk ļauna, bet 27%, ka dod vairāk laba, NA VL-TB/LNNK: 39% domā, ka globalizācija nes vairāk ļauna, bet 20%, ka dod vairāk laba, bet no ZZS atbalstītājiem 34% domā, ka globalizācija nes vairāk ļauna, bet 21%, ka dod vairāk laba.

No dažādām sociālajām un demogrāfiskajām grupām visvairāk globalizācijas pretinieku ir starp pašnodarbinātajiem (58%), krievu valodā runājošajiem (46%), Rīgā (52%) un Kurzemē (47%) dzīvojošajiem. Savukārt globalizācijas atbalstītāju visvairāk ir starp skolēniem, studentiem (39%), vadītājiem (37%), savās lauku saimniecībās strādājošajiem (34%) un iedzīvotājiem ar augstāko izglītību (27%).

Aptaujas dati atklāj sakāribu starp iedzīvotāju vecumu un attieksmi pret globalizāciju. Gados jaunākie respondenti globalizācijas ietekmi vērtā pozitīvāk – piemēram, vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem tikai 29% domā, ka globalizācija Latvijai nodara vairāk ļauna, bet 36% uzskata, ka tā dod vairāk laba. Taču vecākās grupās pakāpeniski samazinās atbalstītāju īpatsvars un pieaug kritiķu skaits. Vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem 37% uzskata, ka globalizācija nodara vairāk ļauna, un 25% - ka tā dod vairāk laba, bet vecuma grupā no 55 līdz 74 gadiem jau 45% norāda uz ļaunumu, un vairs tikai 15% domā, ka globalizācija Latvijai dod vairāk laba.

Globalizācijas ietekme uz Latviju/ sociālās un demogrāfiskās grupas

Q: "Domājot par globalizāciju, vai tā, Jūsprāt, Latvijai dod vairāk laba vai nodara vairāk ļauna?"

Bāze: visi respondenti, n - skaits respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

11. Protekcionisms vai brīvais tirgus

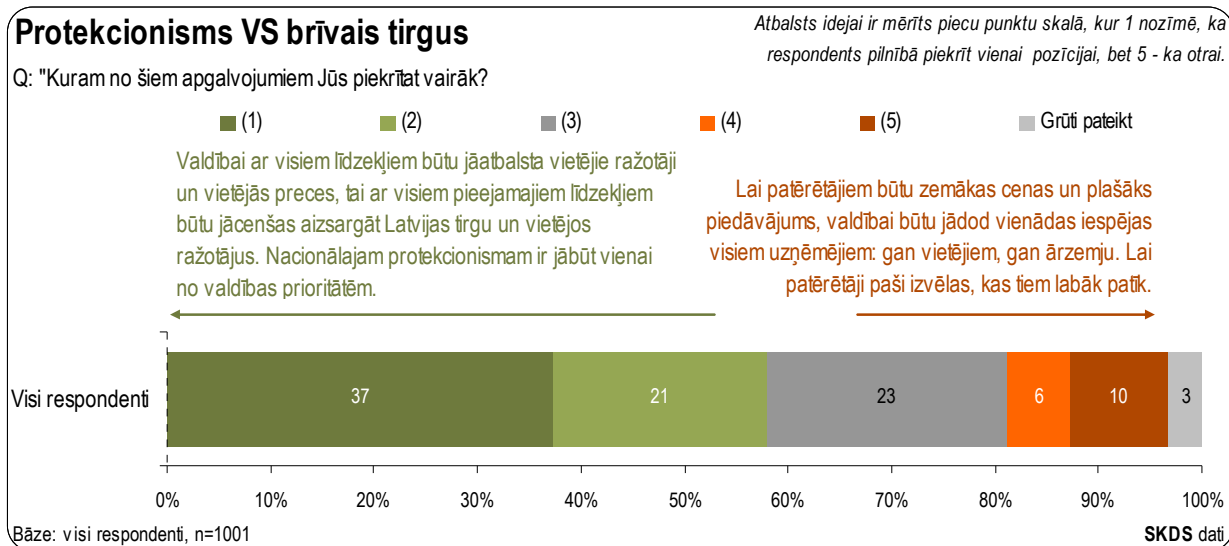
Jau kopš neatkarības atgūšanas valdošās elites Latvijas ekonomisko telpu ir veidojušas kā ļoti atvērtu. Savukārt kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, līdz ar to pievienojoties brīvajai preču un kapitāla plūsmi, Latvijas iekšējais tirgus ir pilnīgi atvērts visiem tuvākiem un tālākiem Eiropas Savienības kaimiņiem, un šī atvērtība ir tikusi ļoti rūpīgi kontrolēta.

Vienlaikus politiskā elite (valsts amatpersonas un vadošie politiķi) ir publiski klāstījuši, kāpēc atvērtais tirgus Latvijai ir nepieciešams un kādus labumus tas dod Latvijas iedzīvotājiem, ka Latvija kā maza ekonomika nemaz nevar citādāk sekmīgi attīstīties. Pretēji viedokļi no dažādu viedokļu līderu puses publiskajā telpā līdz šim ir izskanējuši maz un bijuši visai klusi.

Tāpēc interesanti secināt, ka, neskatoties uz valdošās elites jau ilgstošo atbalstu brīvajam tirgum, vairākums Latvijas iedzīvotāju vēlētos redzēt īstenotu atšķirīgu saimniecisko politiku.

Aptaujas dati liecina, ka vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju (58%) uzskata, ka „valdībai ar visiem līdzekļiem būtu jāatbalsta vietējie ražotāji un vietējās preces, tai ar visiem pieejamajiem līdzekļiem būtu jācenšas aizsargāt Latvijas tirgu un vietējos ražotājus. Nacionālajam protekcionismam ir jābūt vienai no valdības prioritātēm.” Jāatzīmē, ka vairāk nekā trešā daļa (37%) atbildēja, ka viņi šim apgalvojumam „pilnīgi piekrīt”, demonstrējot pilnīgu atbalstu protekcionismam.

Tikai 16% sliecas piekrist idejai, ka „lai patērētājiem būtu zemākas cenas un plašāks piedāvājums, valdībai būtu jādod vienādas iespējas visiem uzņēmējiem: gan vietējiem, gan ārzemju. Lai patērētāji paši izvēlas, kas tiem labāk patīk.” Pilnīgu atbalstu brīvā tirgus tēzei (t.i., atzīmējuši otru skalas galējo vērtību) ir pauduši tikai 10% aptaujāto.

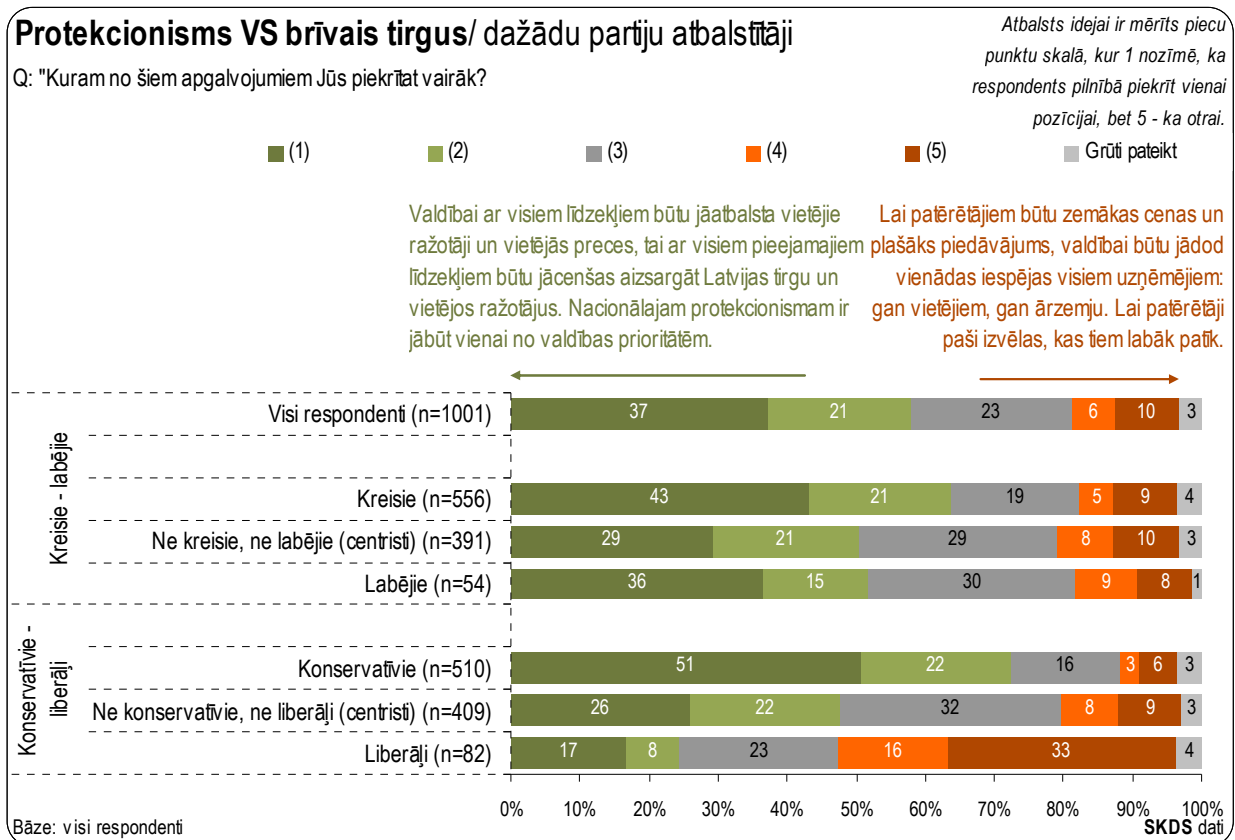
Aptaujas dati neatklāj būtiskas atšķirības pieprasījumā pēc protekcionisma kreisi un labējo domājošo iedzīvotāju vidū. Lai gan kreisi orientētie Latvijas iedzīvotāji (64%) biežāk nekā labējie (51%) ir pauduši savu atbalstu protekcionistiskas politikas īstenošanai, abās grupās brīvā tirgus idejas aizstāvju īpatsvars ir salīdzinoši mazs (attiecīgi 14% un 17%), un pieprasījums pēc protekcionisma pausts ievērojami biežāk nekā vēlme pēc brīvā tirgus.

Atšķirīgi aina atklājas, atkarībā no iedzīvotāju piederības konservatīvajiem vai liberāļiem. Konservatīvi domājošie Latvijas iedzīvotāji nepārprotami ir protekcionisma piekritēji. Kopumā 73% ir pauduši atbalstu protekcionismam, t.sk. puse (51%) ir atzīmējuši skalas galējo vērtību,

kas liecina par ļoti stingru atbalstu. Tikai 9% konservatīvi orientēto vairāk sliecas atbalstīt brīvo tirgu Latvijā.

Iedzīvotāji, kas nav ne izteikti konservatīvi, ne liberāli domājoši, savās vēlmēs ir mazāk kategoriski. Šajā grupā 48% ir pauduši atbalstu protekcionismam, bet 17% ir nosliekušies par labu brīvā tirgus idejai.

Savukārt liberāli domājošo Latvijas iedzīvotāju vēlmes ir atšķirīgas. Šajā grupā puse (49%) priekšroku dod brīvā tirgus principu realizācijai, t.sk. katrs trešais (33%) tam pauž pilnīgu atbalstu Tiesa, lai gan brīvais tirgus ir nepārprotami liberāla ideja, katrs ceturtais Latvijā dzīvojošais liberālis (25%) par pareizāku uzskata protekcionistiskas politikas īstenošanu.

Analizējot dažādu partiju atbalstītāju uzskatus, vērojams, ka protekcionisma piekritēji veido stabilu vairākumu visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju elektorātā.

Interesanti, ka visvairāk protekcionisma piekritēju ir ZRP atbalstītāju vidū (79%), kura publiskajā telpā nereti tiek minēta kā ekonomisko liberālismu aizstāvoša politiskā partija. Tikai 5% ZRP atbalstītāju ir atzīmējuši, ka valdībai visiem uzņēmējiem būtu jādod vienādas iespējas.

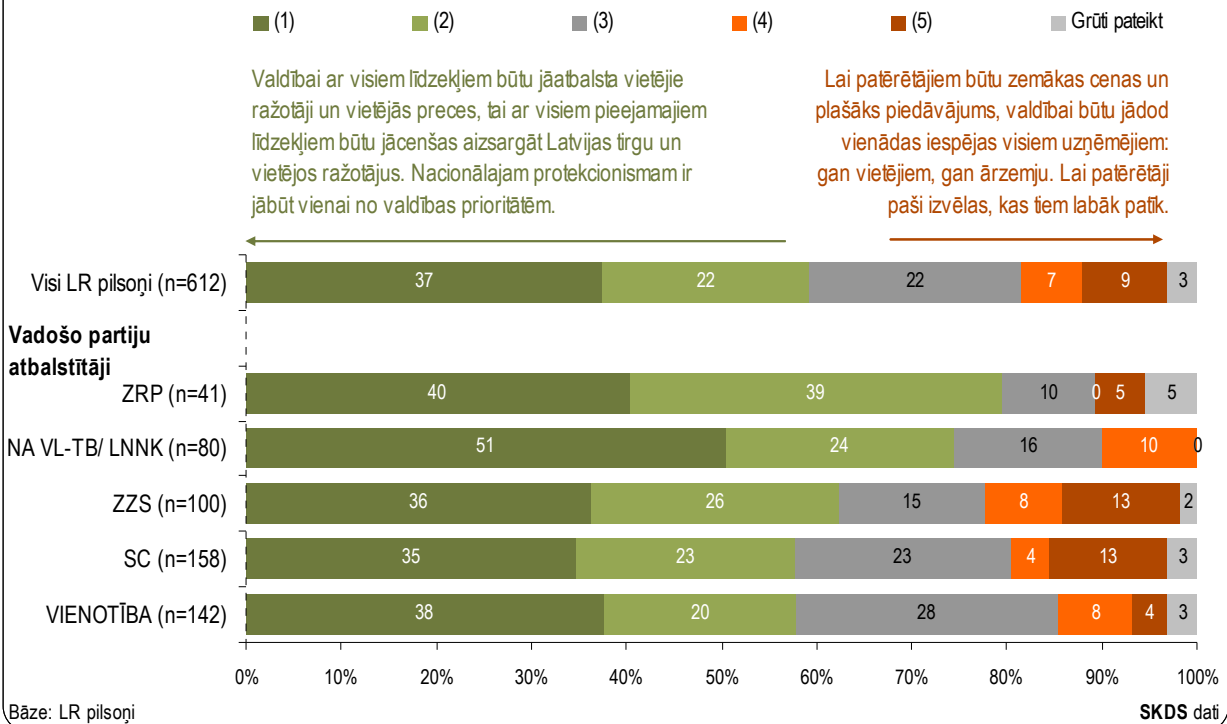
Ļoti augsts protekcionisma atbalstītāju īpatsvars ir vērojams arī starp NA VL-TB/LNNK atbalstītājiem (75%), bet mazliet mazāks starp ZZS (62%), SC (58%) un Vienotības (58%) piekritējiem.

Salīdzinoši visvairāk brīvā tirgus idejas piekritēju ir starp ZZS (21%) un SC (17%) atbalstītājiem, taču arī šo abu partiju gadījumā protekcionisma atbalstītāju bijis ievērojami vairāk.

Protekcionalisms VS brīvais tirgus/ ideoloģiskās orientācijas

Atbalsts idejai ir mērīts piecu punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka respondents pilnībā piekrīt vienai pozīcijai, bet 5 - ka otrai.

Q: "Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

Atbilžu sadalījums atsevišķās sociālajās un demogrāfiskajās grupās liecina, ka visās pētījuma ietvaros analizētajās grupās protekcionalisma piekritēju ir vairāk nekā brīvā tirgus atbalstītāju.

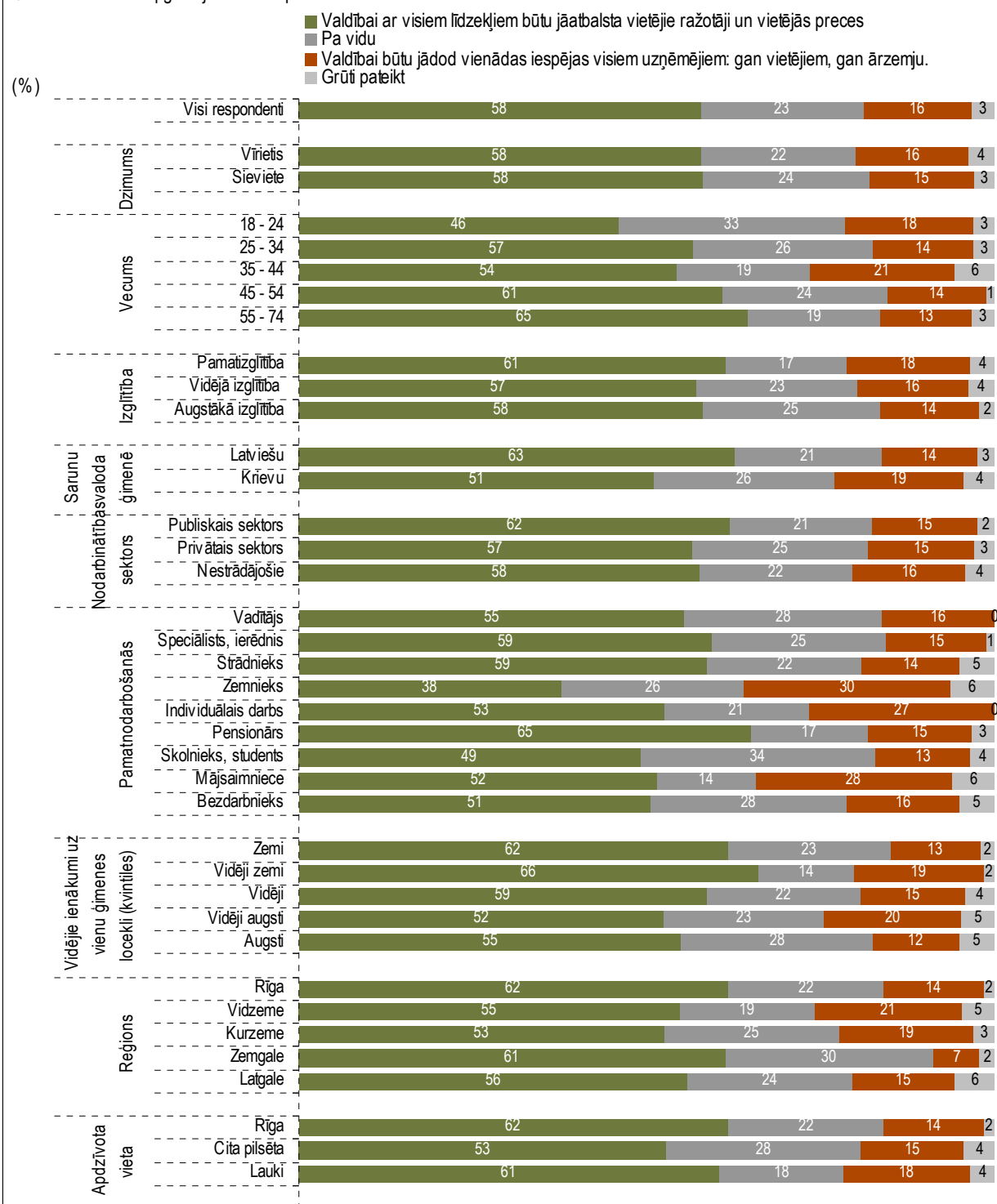
Salīdzinoši biežāk par protekcionalismu iestājas gados vecākie Latvijas iedzīvotāji (55 – 74 gadi: 65%), pensionāri (65%), iedzīvotāji ar zemiem (62%) vai vidēji zemiem (66%) ienākumiem, latviešu valodā runājošie (61%) un Rīgā dzīvojošie (62%).

Salīdzinoši biežāk brīvā tirgus ideju atbalsta savās lauku saimniecībās strādājošie (zemnieki) (30%), mājsaimnieces (28%), pašnodarbinātie (27%), iedzīvotāji vecumā no 35 līdz 44 gadiem (21%) un Vidzemē dzīvojošie (21%).

Aptaujas dati atklāj sakarību starp iedzīvotāju vecumu un vēlmi pēc protekcionalisma. Lai gan arī gados jaunāko respondentu vidū pieprasījums pēc nacionālā protekcionalisma ir diezgan izplatīts (vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem: 46%), starp gados vecākiem respondentiem atbalsts protekcionalisma idejām ir vairāk izteikts (vecuma grupā no 55 līdz 74 gadiem: 65%). Attiecībā uz vēlmi pēc brīvā tirgus vecuma grupās pārliecinošas sakarības nav vērojamas – brīvā tirgus atbalstītāju īpatsvars svārstās robežās no 14% līdz 21%.

Protekcions VS brīvais tirgus/ sociālās un demogrāfiskās grupas

Q: "Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

Bāze: visi respondenti, n - skaitlī respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

12. Ko iedzīvotāju vēlas no valdības – nodokļu jautājuma paradokss

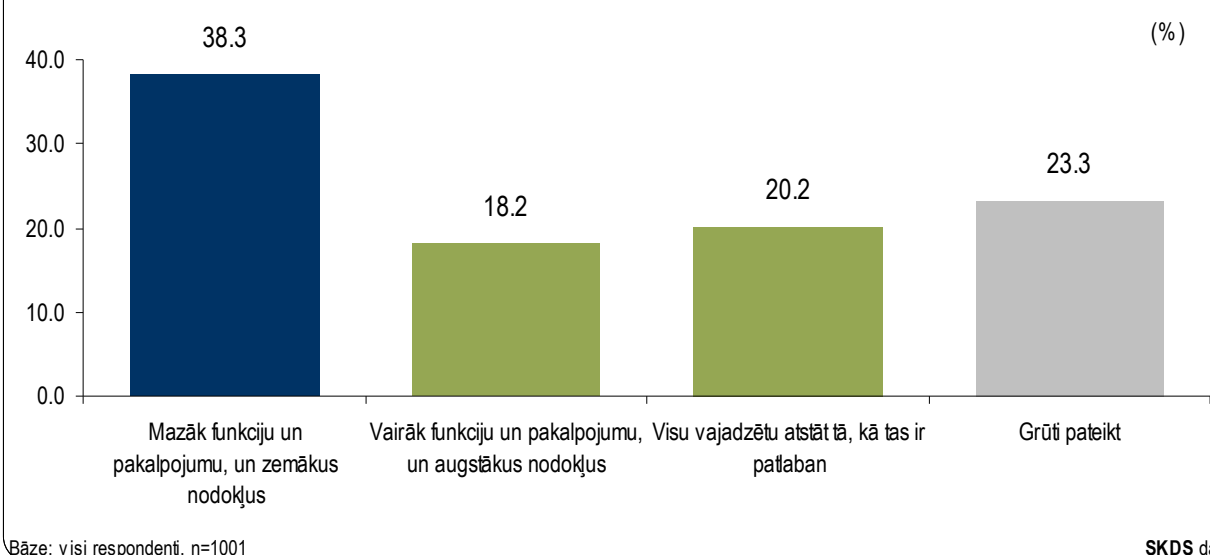
Kā jau minēts, aptaujas dati liecina par Latvijas sabiedrībā stabili dominējošiem kreisiem noskaņojumiem: iedzīvotāju īpatsvars, kas, vienkāršoti runājot, sagaida, ka valsts parūpēsies par visu un visiem, ir ievērojami lielāks par grupu, kas domā, ka indivīdiem vispirmām kārtām par sevi parūpēties vajadzētu pašiem. No tā it kā loģiski vajadzētu izrietēt, ka lielākajai daļai iedzīvotāju nevajadzētu būt pārāk lieliem iebildumiem pret augstiem/ augstākiem nodokļiem, jo valstij taču ir nepieciešama nauda paplašinātā uzdevumu loka izpildes finansēšanai.

Taču pētījumu dati liecina, ka tas tā nav. Nodokļi ir joma, kur lielākajai daļai Latvijas iedzīvotāju ir drīzāk labēji vai pat ļoti labēji uzskati. Gan šajā, gan arī citos pētījumos ir vērojams, ka gadījumos, ja atbilžu variantos tiek iekļauts augstāku vai zemāku nodokļu nosacījums, respondenti vairāk sliecas atbalstīt zemākus nodokļus. Lai gan mēdz būt arī izņēmumi (piemēram, ja nodokļi tiek sasaistīti ar veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību (skat. 4.1.), konteksts, kādā nodokļu jautājums tiek ielikts, itin bieži spēlē sekundāru lomu.

Piemēram, 2012.gada janvāra aptaujas dati liecina, ka, domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, tikai 18% aptaujāto vēlētos, lai Latvijas valdība veic vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, bet būtu jāmaksā augstāki nodokļi. 38% vēlētos, lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā zemāki nodokļi, bet 20% izvēlētos, lai viss paliek tā, kā tas ir patlaban. Raksturīgi, ka visas pētījuma ietvaros analizētās sociālās un demogrāfiskās grupas biežāk atbalsta zemākus nodokļus, pat ja tas nozīmē mazāku valsts funkciju un pakalpojumu apjomu.

Ko iedzīvotāji vēlas no valdības

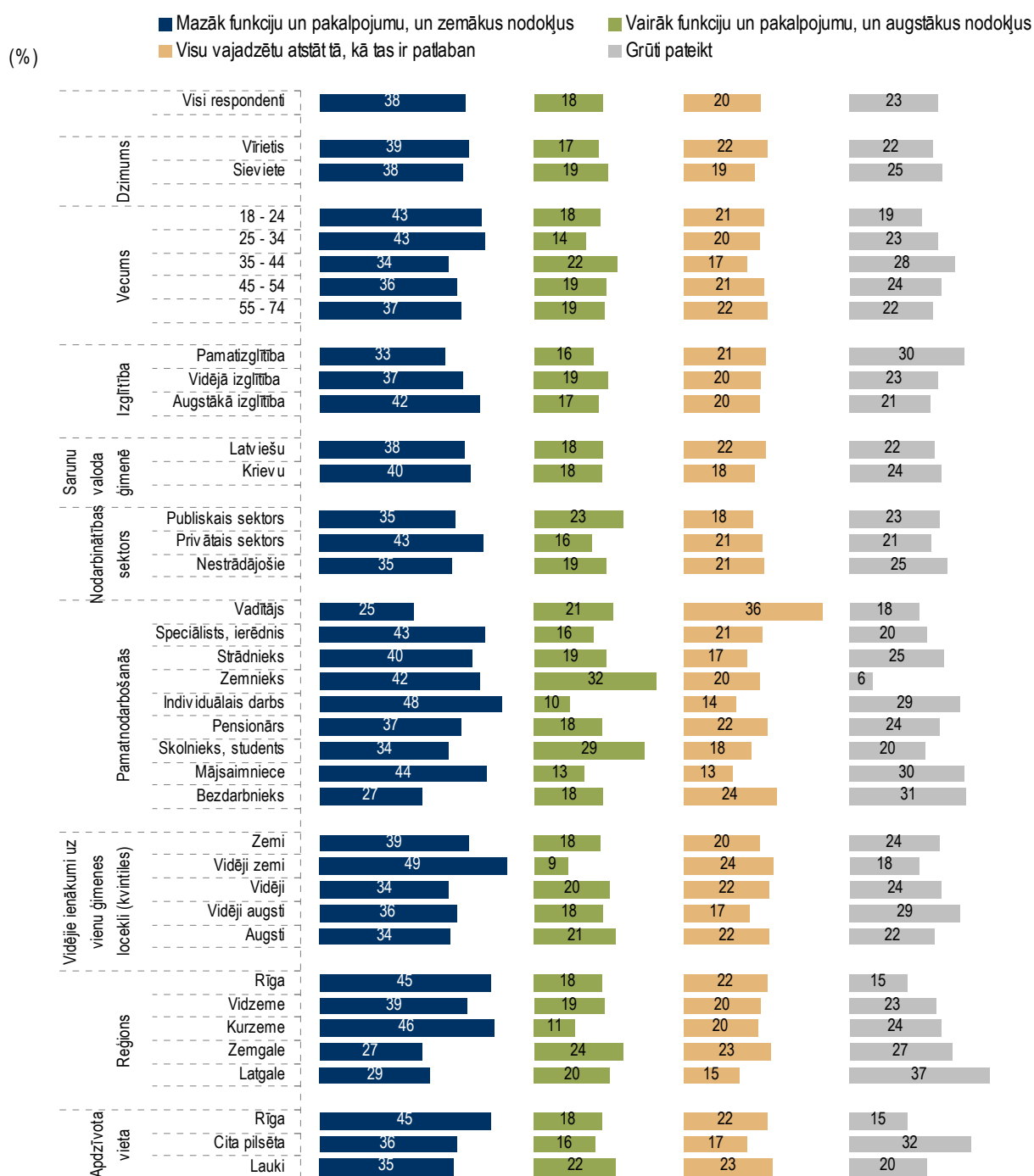
Q: "Domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, vai Jūs vēlētos, lai Latvijas valdība veic vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā augstāki nodokļi, vai lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā zemāki nodokļi, vai visu vajadzētu atstāt tā, kā tas ir patlaban?"

Pretēji pieņēmumam, ka gados vecākie Latvijas iedzīvotāji (pensionāri) varētu biežāk atbalstīt augstākus nodokļus, ja valsts līdz ar to pildītu vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniegtu vairāk pakalpojumu, šī pētījuma dati to neapstiprina. Gan vecuma grupa 55 – 74 gadi, gan respondenti, kuri sevi identificē kā pensionārus, biežāk atbalsta zemākus nodokļus (un mazāk pakalpojumu) nevis augstākus nodokļus (un vairāk pakalpojumu).

Ko iedzīvotāji vēlas no valdības

Q: "Domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, vai Jūs vēlētos, lai Latvijas valdība veic vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā augstāki nodokļi, vai lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā zemāki nodokļi, vai visu vajadzētu atstāt tā kā tas ir patlaban?"

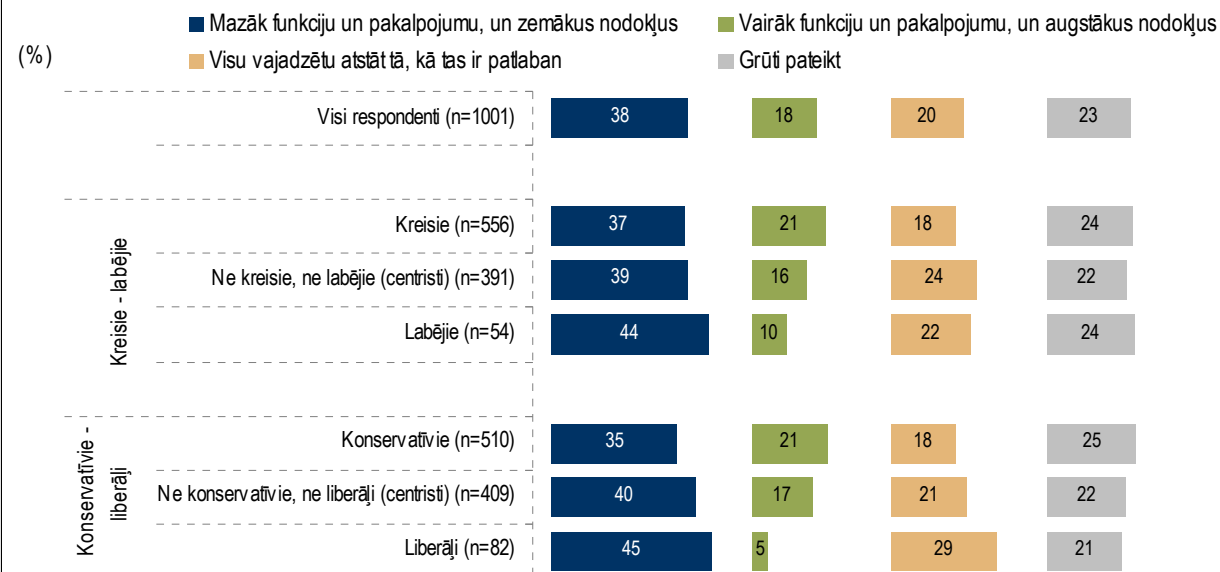
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Aptaujas dati liecina, ka zemākus nodokļus biežāk nekā augstus izvēlas gan kreisi (zemākus: 37%, augstākus: 21%), gan labēji (zemākus: 44%, augstākus: 10%), gan konservatīvi (zemākus: 35%, augstākus: 21%), gan liberāli (zemākus: 45%, augstākus: 5%) domājošie. Turklāt grupā, kas ir labēji noskaņota, zemāku nodokļu atbalstītāji pret augstāku nodokļu piekritējiem ir attiecībā 4.5 pret 1, bet liberāļu gadījumā – pat 9 pret 1.

Ko iedzīvotāji vēlas no valdības/ ideoloģiskās orientācijas

Q: "Domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, vai Jūs vēlētos, lai Latvijas valdība veic vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā augstāki nodokļi, vai lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā zemāki nodokļi, vai visu vajadzētu atstāt tā kā tas ir patlaban?"

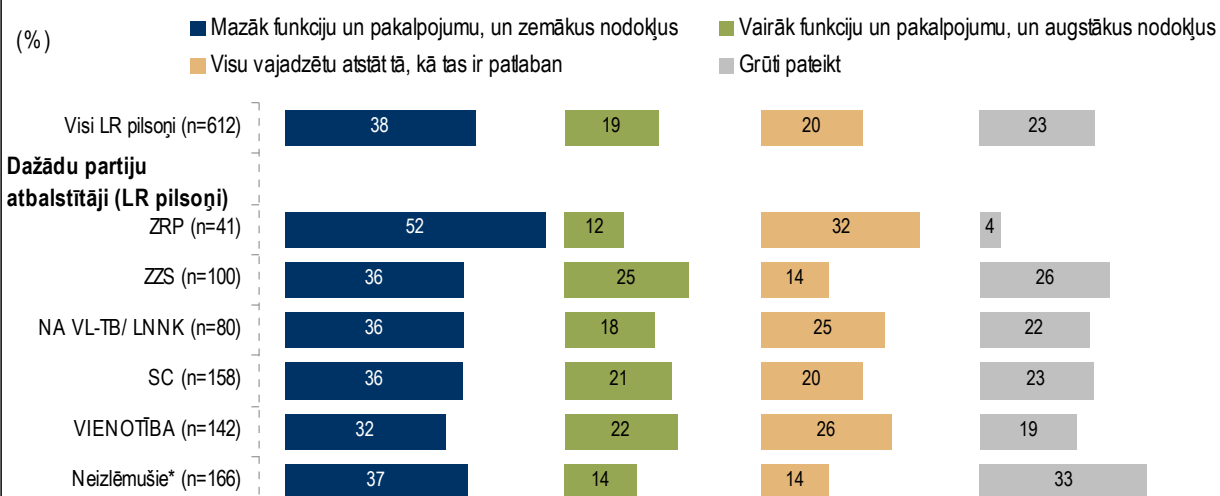
Bāze: visi respondenti, n - skatīt grafikā

SKDS dati

Analizējot respondentu atbildes atkarībā no viņu elektorālās izvēles, atklājas, ka visu 11.Saeimā pārstāvēto partiju atbalstītāji biežāk izvēlētos zemākus nodokļus pat, ja tas nozīmētu mazāku valsts funkciju un pakalpojumu apjomu. Šajā jautājumā salīdzinoši labējāk noskaņoti ir izrādījušies ZRP atbalstītāji, no kuriem 52% izvēlas zemākus nodokļus un tikai 12% - augstākus. No ZZS atbalstītājiem zemākus nodokļus izvēlas 36%, bet augstākus – 25%, NA VL-TB/ LNNK elektorātā attiecīgi 36% un 18%, SC - 36% un 21%, bet Vienotības elektorātā 32% izvēlētos zemākus nodokļus, bet 22% - augstākus nodokļus un lielāku valsts funkciju apjomu.

Ko iedzīvotāji vēlas no valdības/ dažādu partiju atbalstītāji

Q: "Domājot par valdības funkcijām un iedzīvotājiem sniegtajiem pakalpojumiem, vai Jūs vēlētos, lai Latvijas valdība veic vairāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz vairāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā augstāki nodokļi, vai lai valdība veic mazāk funkciju un iedzīvotājiem sniedz mazāk pakalpojumu, un attiecīgi būtu jāmaksā zemāki nodokļi, vai visu vajadzētu atstāt tā kā tas ir patlaban?"

Bāze: LR pilsoņi, n=612

* respondenti, kuri nevarēja nosaukt savu elektorālo izvēli

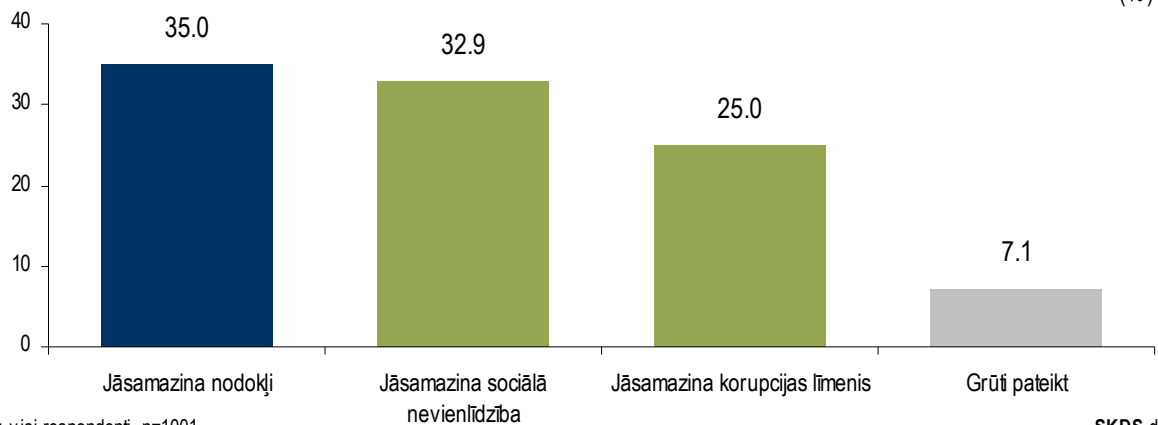
SKDS dati

Arī jautājumā par to, kura no trīs sabiedrībai aktuālām lietām būtu jādara vispirmām kārtām: jāsamazina nodokļi, jāsamazina sociālā nevienlīdzība, jāsamazina korupcija – nodokļu

samazināšana ir izpelnījusies vislielāko atbalstu (35%). Tai seko sociālās nevienlīdzības samazināšana (33%), bet korupcijas samazināšanu kā vissvarīgāko prioritāti ir atzīmējis tikai katrs ceturtais aptaujas dalībnieks (25%).

Kādām būtu jābūt varas prioritātēm?

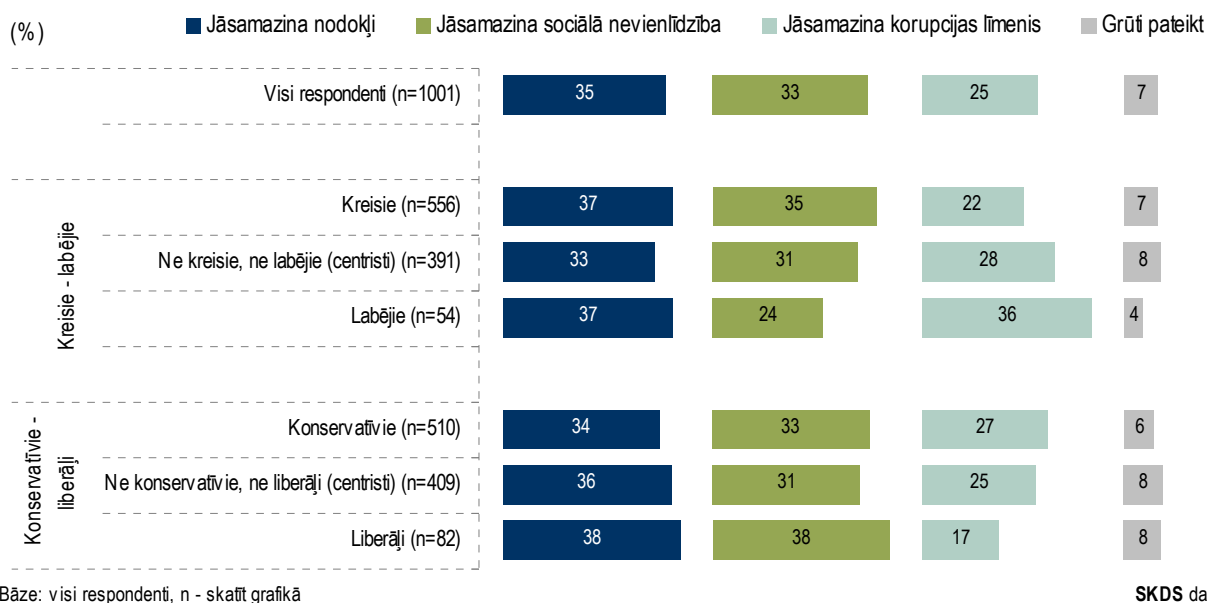
Q: "Ko no sekojošā, Jūsaprāt, patlaban Latvijā būtu jādara vispirmām kārtām?"

Arī šajā jautājumā, aplūkojot ideoloģiski atšķirīgi domājošās iedzīvotāju grupas, atklājas, ka nodokļu samazināšanu par visaktuālāko no trīs minētajām problēmām ir izvēlējušies gan kreisi, gan labēji, gan konservatīvi noskaņotie Latvijas iedzīvotāji. Interesanti, ka vienīgais izņēmums ir liberāļi, kam sociālās nevienlīdzības samazināšanu ir minējuši tikpat bieži kā nodokļu samazināšanu (38% katru no prioritātēm).

Kādām būtu jābūt varas prioritātēm?/ ideoloģiskās orientācijas

Q: "Ko no sekojošā, Jūsaprāt, patlaban Latvijā būtu jādara vispirmām kārtām?"

PIELIKUMI

SKDS 2012. gada janvāra Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1029 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (121 izlases punkts)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 13.01.2012. līdz 29.01.2012.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR STATISTIKU PAR IEDZĪVOTĀJIEM

	Ģenerālais kopums (tūkst. cilv.)	Respondentu īpatsvars izlasē pirms svēršanas (%)	Respondentu īpatsvars izlasē pēc svēršanas (%)	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.09.2011.
KOPĀ	1765	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	556	31.8	31.5	31.5
Pierīga	308	17.6	17.6	17.6
Vidzeme	183	10.2	10.3	10.3
Kurzeme	233	13.1	13.2	13.2
Zemgale	219	12.1	12.4	12.4
Latgale	266	15.3	15.0	15.0

DZIMUMS

Virieši	833	43.7	47.3	47.3
Sievietes	932	56.3	52.7	52.7

TAUTĪBA

Latvieši	1029	61.2	58.4	58.4
Citi	736	38.8	41.6	41.6

VECUMS

15 - 24 g.v.	315	16.5	17.0	17.0
25 - 34 g.v.	331	15.2	19.0	19.0
35 - 44 g.v.	311	19.0	17.8	17.8
45 - 54 g.v.	326	17.9	18.5	18.5
55 - 74 g.v.	482	31.5	27.7	27.7

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums. Šajā materiālā norādīti svērti procenti un nesvērts skaits.

Pētījuma darba grupa

Materiālu sagatavoja	Arnis Kaktiņš
Aptauju vadīja	Vineta Zeiferte
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmane

Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums

REĢIONS (vēlēšanu apgabali)

- *Rīga* – Rīgas pilsēta
- *Vidzeme* – **Pilsētas:** Jūrmala, Valmiera. **Novadi:** Aļoju, Alūksnes, Amatas, Apes, Ādažu, Babītes, Baldones, Beverīnas, Burtnieku, Carnikavas, Cesvaines, Cēsu, Ērgļu, Garkalnes, Gulbenes, Ikšķiles, Inčukalna, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Ķeguma, Ķekavas, Lielvārdes, Limbažu, Līgatnes, Lubānas, Madonas, Mazsalacas, Mālpils, Mārupes, Naukšēnu, Ogres, Olaines, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Ropažu, Rūjienas, Salacgrīvas, Salaspils, Saulkrastu, Sējas, Siguldas, Smiltenes, Stopiņu, Strenču, Valkas, Varakļānu, Vecpiebalgas novads.
- *Kurzeme* – **Pilsētas:** Ventspils, Liepāja. **Novadi:** Aizputes, Alsungas, Brocēnu, Dundagas, Durbes, Grobiņas, Kuldīgas, Mērsraga, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rojas, Rucavas, Saldus, Skrundas, Talsu, Vaiņodes, Ventspils novads.
- *Zemgale* – **Pilsētas:** Jelgava, Jēkabpils. **Novadi:** Aizkraukles, Aknīstes, Auces, Bauskas, Dobeles, Engures, Iecavas, Jaunjelgavas, Jaunpils, Jelgavas, Jēkabpils, Kandavas, Kokneses, Krustpils, Neretas, Ozolnieku, Pļaviņu, Rundāles, Salas, Skrīveru, Tērvetes, Tukuma, Vecumnieku, Viesītes novads.
- *Latgale* – **Pilsētas:** Daugavpils, Rēzekne. **Novadi:** Aglonas, Baltinavas, Balvu, Ciblas, Dagdas, Daugavpils, Ilūkstes, Kārsavas, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Riebiņu, Rugāju, Vārkavas, Viļakas, Viļānu, Zilupes novads.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

- *Rīga* - Rīgas pilsēta.
- *Cita pilsēta* - Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Jūrmala, Ventspils, Rēzekne, Valmiera, Jēkabpils un citas pilsētas.
- *Lauki* - pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

- *Pamatizglītība* – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.
- *Vidējā* – respondents ar vispārējo vidējo vai vidējo speciālo izglītību.
- *Augstākā* – respondents ar augstāko vai nepabeigtu augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

- *Publiskais sektors* - respondenti, kuri strādā valsts vai pašvaldības iestādēs vai uzņēmumos ar valsts vai pašvaldības kapitālu.
- *Privātais sektors* - respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.
- *Nestrādā* - respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

PAMATNODARBOŠANĀS

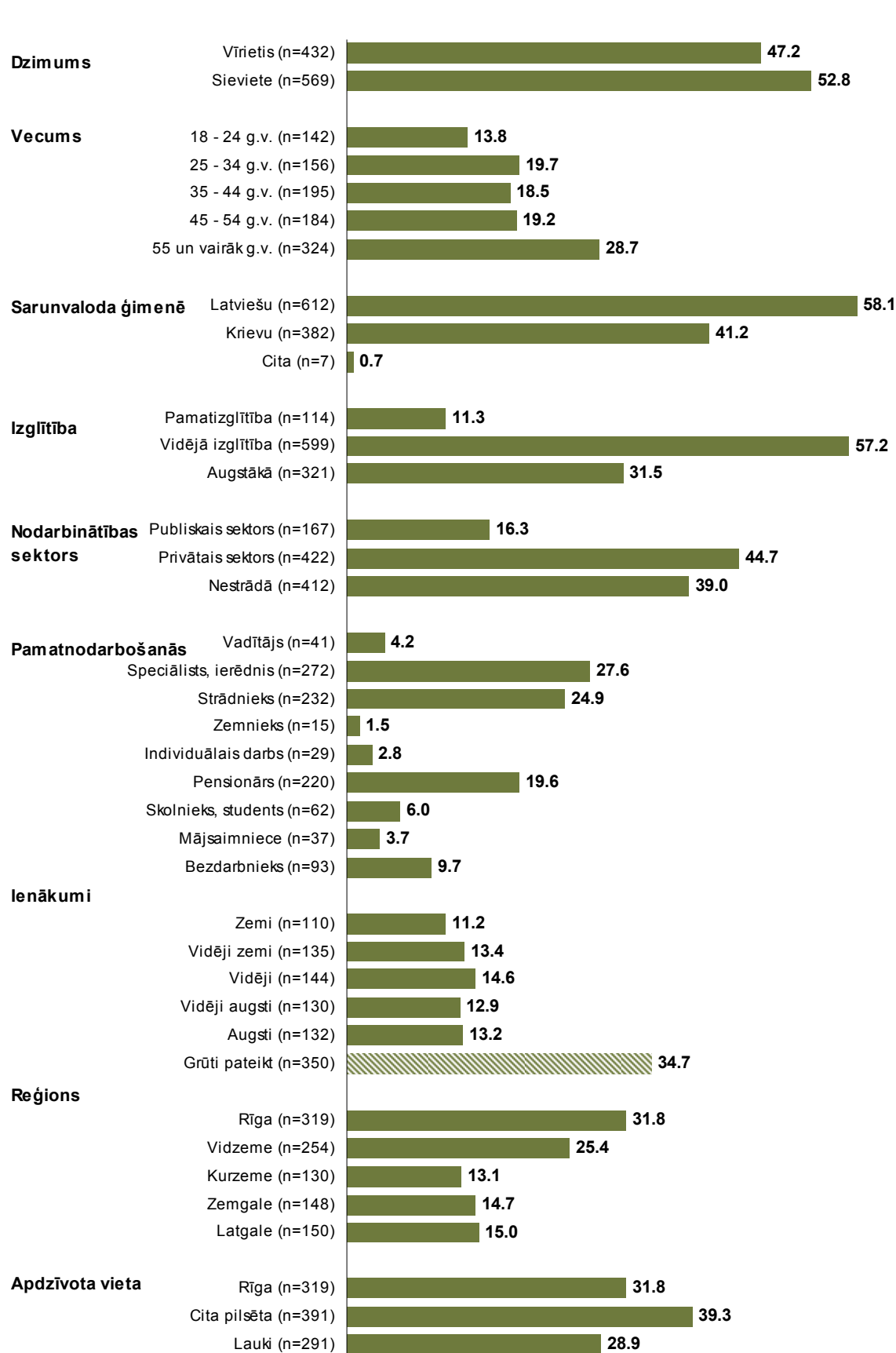
- *Vadītājs* - augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē.
- *Speciālists, ierēdnis* - ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu.
- *Strādnieks* - ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu.
- *Zemnieks* - persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā.
- *Individuālais darbs* - pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks.
- *Pensionārs* - persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.
- *Skolnieks, students* - persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm.
- *Mājsaimniece* - persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā.
- *Bezdarbnieks* - persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā.

IENĀKUMU LĪMENIS

Ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.) pēc nodokļu nomaksas. Ienākumi dalīti kvintilēs.

- *Zemi* – līdz Ls99
- *Vidēji zemi* – no Ls100 līdz Ls139
- *Vidēji* – no Ls140 līdz Ls179
- *Vidēji augsti* – no Ls180 līdz Ls249
- *Augsti* – Ls250 un vairāk

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils

Mērķa grupa: visi respondenti, n=1001; 2012. gada janvāra aptaujas dati

Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma *statistiskās kļūdas* varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par *nenozīmīgām*.

Statistiskā kļūda tiek aprēķināta pēc sekojošas formulas:

$$SK = q \times \sqrt{\pi \times (100 - \pi) / n}$$

kur:

SK - statistiskā kļūda

q - koeficients, kas pie 95% varbūtības ir vienāds ar 1.96

π - pētījumā iegūtais respondentu atbilžu procentuālais sadalījums

n - respondentu skaits

Lai ērtāk un ātrāk noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir lietderīgi izmantot statistiskās kļūdas novērtēšanas tabulu.

PĒTĪJUMA REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA (ar 95 % varbūtību)

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits [n] =															
	50	75	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1500	2000
1 vai 99	2.8	2.2	1.9	1.4	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4
2 vai 98	3.9	3.2	2.7	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.6
4 vai 96	5.4	4.5	3.8	2.7	2.2	1.9	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9
6 vai 94	6.6	5.4	4.7	3.3	2.7	2.3	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.0
8 vai 92	7.5	6.1	5.3	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.2
10 vai 90	8.3	6.8	5.9	4.2	3.4	2.9	2.6	2.4	2.2	2.0	2.0	1.9	1.8	1.7	1.5	1.3
12 vai 88	9.0	7.4	6.4	4.5	3.7	3.2	2.9	2.6	2.4	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.6	1.4
15 vai 85	9.9	8.0	7.0	5.0	4.0	3.5	3.1	2.9	2.6	2.5	2.3	2.2	2.1	2.0	1.8	1.6
18 vai 82	10.7	8.7	7.5	5.3	4.4	3.8	3.4	3.0	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	1.9	1.7
20 vai 80	11.1	9.1	7.8	5.5	4.5	3.9	3.5	3.2	3.0	2.8	2.6	2.5	2.4	2.3	2.0	1.8
22 vai 78	11.5	9.4	8.1	5.7	4.7	4.1	3.6	3.3	3.1	2.9	2.7	2.6	2.5	2.4	2.1	1.8
25 vai 75	12.0	9.8	8.5	6.0	4.9	4.2	3.8	3.5	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.5	2.2	1.9
28 vai 72	12.5	10.2	8.8	6.2	5.1	4.4	3.9	3.6	3.3	3.1	2.9	2.8	2.7	2.5	2.3	2.0
30 vai 70	12.7	10.4	9.0	6.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.4	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.3	2.0
32 vai 68	12.9	10.6	9.1	6.5	5.3	4.6	4.1	3.7	3.5	3.2	3.1	2.9	2.8	2.6	2.4	2.1
35 vai 65	13.2	10.8	9.4	6.6	5.4	4.7	4.2	3.8	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.7	2.4	2.1
40 vai 60	13.6	11.1	9.6	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.6	3.4	3.2	3.0	2.9	2.8	2.5	2.2
45 vai 55	13.8	11.3	9.8	6.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	2.9	2.8	2.5	2.2
50 vai 50	13.9	11.3	9.8	6.9	5.7	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.5	2.2

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir jāzina nesvērts respondentu skaits attiecīgajā grupā un rezultāts procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas +/- procentos ar **95% varbūtību**.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (respondentu skaits n=1029) tiek iegūta mērķa grupa 10.0%, kas pauž apstiprinošu attieksmi pret spriedumu vai izteikumu "X", tad ar 95% varbūtību var teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir +/- 1.9% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura identificē sevi ar spriedumu vai izteikumu "X", ir no 8.1% līdz 11.9%.

SKDS

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010

Tālr.: 67 312 876, fakss: 67 312 874

E-mail: skds@skds.lv

www.skds.lv